

Jon

Nəvsaoyen Huvə kape Yesu Kristo yame Jon rimirai Nəgkiarien kwəkwə kape nəkwəkwə e Jon

?Pa rimirai nəkwəkwə e? Kitawə kaseinein mə pa nhagin rimirai nəkwəkwə e, meinai yermamə yame rimirai nəkwəkwə e riphə niniyen nhagin. Mərig rikitawə raməsik mə Aposol Jon rimirai. In naorahi Jemes, kini iriu kwajikovə mir kape Sebedi. In yermamə kirik ye narmamə twelef kape Yesu, kini Yesu rorkeikei pik in. Kamni kimə in rimirai nəkwəkwə minə e: Nəvsaoyen Huvə kape Yesu Kristo yame Jon rimirai, mine 1 Jon, 2 Jon, 3 Jon, mine Revelesen.

?Rimirai ramvən kimi pa? Rimirai nəkwəkwə e ramvən kimi narmamə mə tukhani nəfrakisien ye Yesu Kristo. In rorkeikei mə tukrasitu irəriə mor nhatətəyen kapəriə tukriskai, meinai kapəriə nhatətəyen riphə niskaiyen.

?Nimraghien rimnhawor pən iran mine ye nipig rimirai? Yesu rimamhə mamragh min, ai, newk fifti o sikisti ruauə muavən ta, Aposol Jon rimirai nəkwəkwə e. Jon in yemehuə kirik kape niməhuak, kini narmamə m-fam kape niməhuak kamhasiai in. In rorkeikei mə narmamə m-fam tukharkun huvə kafan nhajounien. Kini nipig nhajounien eikuə minə tukramuə, in rorkeikei mə narmamə tukharkun nhani-əhuyen.

? Rimirai nəkṵəkṵə e tuk naha? Rimirai nəkṵəkṵə e mamni-ərhav mə Yesu in Ji Kughen, kini in Kughen əfrakis. Kini narmamə m-fam yamə mine kashatətə iran tukhavəh nımraghien rerin. Kini Jon rorkeikei mə tukrini-ərhav nəvsaoyen kape Yesu yame nəkṵəkṵə kape Matiu mine Mak mine Luk kimirhipəh nırhiniyen. Kini in rorkeikei mə tukrini atuatur nətərigien tiksın yame narmamə kamhani ye Yesu.

Nəgkiarien kape Kughen rimauə mor yermamə kin, in e Yesu

¹ Apa kupan əgkap, ye nırkakunien, Nəgkiarien rımnəmır ta.* Nəgkiarien e rımnamarə iriu Kughen. Kini Nəgkiarien e, in Kughen.

² Nıpiğ Kughen rıpəh hanə norien narımnar, in rınarə rerin ta iriu Kughen.

³ Kini Kughen rımnor narımnar fam ye nəgkiarien a, kini narımnar fam yame Kughen rımnor, nar kırık mın rıkək yame Nəgkiarien a rımpəh norien.

⁴ In e, in Nuknei nımraghien, kini nımraghien e, in nıkakien yame raməsia-pen narmamə mıfam.

⁵ Nıkakien a raməsia-pen nəpiğnəpien, kini nəpiğnəpien to rıpəh napıtayen.

⁶ Yermamə kırık yame Kughen rher-pə kin mə tukruə, nhagin e Jon Baptaes.†

* **1:1:** Nhag pisin kırık, ramni Yesu Kristo, mə “Nəgkiarien.” Əm-ru Jen 1:1; 1 Jon 1:1; Jon 17:5; Rev 19:13. **1:3:** Kol 1:16; 1 Korin 8:6; Hib 1:2 **1:4:** Jon 5:26; 11:25; 14:6 **1:5:** Jon 9:5; 12:46 † **1:6:** Aposol Jon in rimirai nəkṵəkṵə e. Ror pisin ye Jon Baptaes.

⁷ In rimmərer-ərhav mə tukrini-ərhav-pən nıkakien a kimi narmamə, pəh iriə m-fam tukhani nəfrakisien iran.

⁸ Pəh nien mə Jon in nıkakien, mərig in rımauə əmə mə tukrini-ərhav nıkakien a kimi narmamə m-fam.

⁹ [Nəgkiarien a rımauə ye tokrei tanə], kini in nıkakien əfrakis, yame raməsia-pen narmamə m-fam ye tokrei tanə.

¹⁰ Nar apnərig mə Kughen rımnor tokrei tanə ye Nəgkiarien a, kini rımnamarə ye tokrei tanə e, mərig narmamə kape tokrei tanə kımiseinein In.

¹¹ Rımauə ye tanə yame in kafan əmə tanə, mərig narmamə yame In rımirpen əriə‡ kımnhaukreikin-pən nımeitairiə kim In, mhapəh nisorkeikeiyen In.

¹² Mərig narmamə m-fam yamə mine kamhavəh In yerkiria, rikiria ragien tukun, mishatətə ye nhagin, kini In rameighan kin əriə mə tukhauə kwajikovə minə kape Kughen.

¹³ Pəh nien mə kwajikovə minə a kape Kughen kasarha-pə rəmhen kin yame kwajikovə minə kape tokrei tanə kasarha. Pəh nien mə nərigien kape yermamə, uə kape tatə, yame kasarha iran. Mərig kasarha wi min ye Kughen, ye kafan nəsaninien.

¹⁴ Nəgkiarien a rımauə yermamə mamarə kitawə min. Kimawə yimisəm kin nımrımauwə nehuəyen kafan. In e, in nehuəyen kape Kwənkwan kirikianə Əmə, yame rımasi-pən ye

1:9: 1 Jon 2:8 ‡ **1:11:** Yesu rımauə pawk apa Isrel, mərig nəmə Isrel, yame Kughen rımirpen əriə apa kupan, khapəh nhaniyen nəfrakisien iran. **1:12:** Gal 3:16 **1:13:** Jon 3:5; 1 Pita 1:23

Tatə Kughen. In rukwar kın nıhuvəyen yame ramautə-pə kın kımı ətawə, kını rukwar mın kın nəfrakısien.

¹⁵ Jon rımnərer-ərhav mamokrən apomh mımə, “Yermamə e in e yame yımnamni mımə, ‘Yo jakəkupən, kını kwən kırık mın aikın yame tukrıpkwasıg kın yo. Mərıg In yerpırıg rapıta yo. Meinai nıpıg yımıpəh hanə narhayen, mərıg In rınarə rerın ta.’ ”

¹⁶ Kını In rukwar kın nıhuvəyen yame ramautə-pə kın kımı ətawə, kını nıpıg m-fam In ravəhsi-pə nıhuvəyen kafan kımı ətawə.

¹⁷ Ror məkneikın meinai Moses in swatuk kupan yame Kughen rımıvəhsi-pə loa kımı ətawə, mərıg Yesu Kristo in swatuk yame Kughen ramautə-pə kın kafan nıhuvəyen mıne nəfrakısien kımı ətawə.

¹⁸ Narmamə to khapəh nısəmıen Kughen. Mərıg Tını Kwənkwan Kırıkianə Əmə, yame ramərer ye nıkar Kughen, in Kughen. In rımnor əpu Kughen kımı ətawə kını kıtawə kharkun In.

*Jon Baptaes ramni mə pəh nıen mə in Kristo
(Mat 3:11-12; Mak 1:7-8; Luk 3:15-17)*

¹⁹ Kını nəmehuə mınə tıksın ye kwənərəus kape Isrel yamə mıne kımınısarə Jerusalem, kisher-pən kın prıs tıksın mıne LifaetŞ tıksın mə tukhavən mısəm Jon Baptaes mısaiyoh in mhamə, “Eh. ?Ik naha yermamə?” Ror məkneikın, Jon rımını-ərhav in.

1:14: Fil 2:7; 1 Tim 3:16 **1:17:** Rom 5:21 **1:18:** 2 Korin 4:6;
Kol 1:19; 2:9; Rev 22:4 § **1:19:** Lifaet in yamehuə kape nəhuakien
kape nəmə Isrel. Əm-ru diksoneri.

20 Nipig kimisaiyoh in mə in pa, in rīpəh nerkwaigien kin, mərig rīmini-pən atuaturk əmə in tuk əriə mīmə, “Pəh nien mə yo Kristo yame Kughen rīmini mə tukrher-pə kin.”

21 Kini iriə kimnhani mhamə, “?Tukmə pəh nien mə ik Kristo, kini ik pa? ?Ik Elaeja uə?”

Mərig Jon rīmə, “Nikam. Pəh nien mə yo Elaeja.”

Kini iriə kimisaiyoh min in mhamə, “?Tukmə pəh nien mə ik Elaeja, kini ik pa? ?Ik profet kape Kughen yame kimini kupan mə tukruə uə?”

Mərig Jon rīmə, “Nikam.”

22 Kini iriə kimnhani mhamə, “Ik takaməkeikei mini-ərhav ik kimi əmawə, pəh kimawə jakhavən mhani-əsah-pən kimi narmamə yamə mine kimisher-pə kin əmawə.”

23 Kini rini-pən tuk əriə mīmə, “Yo e yermamə yame profet Aesea rīmini-ərhav ta kupan mə,

“Yermamə kirik tukrokrən apomh apa ye tipəvsik mamni mīmə, “Kimiə taksor huvə swaturk kape Kughen Yermaru.” ’ ’ ” *(Aes 40:3)*

24 Kini Farisi minə kimisher-pən kin narmamə tiksın min khauə apaikin,

25 misaiyoh-pən Jon mhamə, “?Tukmə pəh nien mə Ik Kristo, kini pəh nien mə ik Elaeja, kini pəh nien mə ik profet a yame kimisəvsao kin kupan, kini rhawor e nakamor baptaes ye narmamə?”

26 Kini Jon rhorpin nəgkiarinen kapəriə mīmə, “Yo yakamor baptaes ye narmamə ye nu, mərig yermamə kirik ramərer ye kwerkwān irəmiə yame nakseinein In.

²⁷ Yo yakaməkupan, kwən a tukrikwasig, mərīg In yerpīrig, kini yo yetanə əmə. Yakpəh nəmhenien tuk nīrisin-tayen sandel kafan.”

²⁸ Narimnar a rimnor əfrakis apa yerkwanu kīrik, kamni kimə Betani. In apa nīkar nu Jodan pən-apa ikin Jon rimnor baptaes ye narmamə ikin.

Yesu In rəmhen kin kwaji sipsip kape Kughen

²⁹ Kəni rikwamer kin, Jon rimnəm Yesu raməriwək mamuə, kini rini-ərhav mīmə, “! Ei! !Səm-ru! Kwən e in e in rəmhen kin kwaji sipsip kape Kughen, meinai in tukrīrisin ta narpīnien kape norien has minə kape narmamə ye tokrei tanə.

³⁰ Yermamə e in e yimnaməvsao kin kimi əmiə mīmə, ‘Yo jakəkupən, kini kwən kīrik min aikin tukrikwasig kin yo. Mərīg In yerpīrig rapita yo. Meinai nīpig yimīpəh hanə narhayen, In rinarə rerin ta.’

³¹ Nīpig yo yimnaməvsao kin In, kini yo min meinein mə In pa; mərīg yimauə mor baptaes ye narmamə ye nu mə jakor əpu kwən a kimi kwənərəus minə kape Isrel.”

³²⁻³³ Kini ai, Jon rimnərer-ərhav mamni min mīmə, “Kughen rimnher-pə kin yo mə yo jakor baptaes ye narmamə kin nu, kini nīpig yimnaməvsao kin in, yo min yimneinein mə kwən ai in a. Mərīg Kughen rimini-pə tuk yo mīmə, ‘Takəm Nanmin kafak tukreiwaiyu mərər-pən ye yermamə kīrik. Kini kwən e In e In tukror baptaes ye narmamə kin Nanmin Rhakə.’ Kini ai, yimnəm Nanmin Kape Kughen risi-faktə ye neiai [rəmhen

kin mak] meiwaiyu məkwətə-pən ye yermamə kirik.

³⁴ Yimnəm atuatur nar a, kini mərer-ərhav mamni-ərhav mimə, ‘Kwən e in e, in Ji Kughen əfrakis.’ ”

Yesu rimirpen kafan tiksın narmamə

³⁵ Kəni rikwamer kin, Jon rimavən min apaikin irisir yermamə kiraru kafan.

³⁶ Kini məm Yesu raməriwək ye swatuk mamuə, kini rini-pən tuk əriu mimə, “!Eh! !Wəm-ru! Kwən e In e in Kwaji sipsip kape Kughen.”

³⁷ Kafan yermamə mir kimiwərig nəgkiarinen a, mwərer, mirakwasig kin Yesu.

³⁸ Kini Yesu rarar məm kwərə mir a karakwasig kin In, kini In rimə, “!Eh! Kwərə mir. ?Nəkawarhakin naha?”

Kini iriu krəmə, “Rabae. ?Nakamarə hiə?” (Nəgkiarinen e rabae, nıpran ramni mə “yhajoun”).

³⁹ Kini Yesu rimini-pən tuk əriu mimə, “Pəh krhivən, nakwəm-ru ikin yakamarə ikin.” Kini iriu kimirakwasig kin, mirhuvən, kini mwəm ikin ramarə ikin. İpakə mirh rivə, irisir min kimnarhəmır mirheriaji rəpignəp.

⁴⁰ Kwərə mir a kirik rimnərig nəgkiarinen yame Jon rimini marar mamkwasig kin Yesu, nhagin e Andru, naorahi Saemon Pita.

⁴¹ Məkneikin, Andru rimavən məm piauni Saemon, rikir mirauə, kini mini-pən tukun mimə, “!Eh! Yaknəm ta Mesaea.” (Nəgkiarinen e Mesaea, nıpran rimə “Kristo,” yame Kughen rimirpen mə tukturherpə kin).

⁴² Kini Andru rikir Saemon miravən miwəm Yesu.

Kini Yesu rəm in, mīmə, “Ik e Saemon, kwajikovə kape Jon. Mərig taktakun ai, tukokrən kın ik kımə ‘Kefas.’ ” (Nhag e Kefas, nıpran ramni mə kapier. Ye nəgkiarieren kape nəmə Gris kamni kımə Pita).

Yesu rımırpen Filip mıne Nataniel

⁴³ Kəni rıkwamer kın, Yesu rıkin raməsik mə tukrıvən apa Galili. Kını məm kwən kırık, nhagın e Filip, mını-pən tukun mımə, “Yuə mıkwasıg kın Yo.”

⁴⁴ Filip in yemə Betsaeda, imei Andru mıne Pita.

⁴⁵ Kını Filip rıvən məm Nataniel mımə, “Kımawə yakwəsəm kwən apera, yame Moses rımnəmvsao kın ye nəgkiarieren kape loa, In yermamə yame profet mınə kımısəvsao kın, kını In yemə Nasaret, jı Josef. Nhagın e Yesu.”

⁴⁶ Mərig əmə Nataniel rımə, “?Rhawor? Nar huvə kırık to rıpəh nısi-pənien a Nasaret.”

Mərig Filip rımə, “Ita. Yuə məm-ru.”

⁴⁷ Kını Yesu rımnəm Nataniel raməriwək mamuə, kını rını-ərhav mımə, “Kwən e, in kwənərəus atuatur kape Isrel. In reinein neikuəyen.”

⁴⁸ Əmaikın, Nataniel raiyoh Yesu mımə, “?Rhawor nakirkun yo?”

Kını Yesu rını-pən tukun mımə, “Yımnəm ik nakamkwətə ye tıkimkimi nai*, kwasıg ikın Filip rokrən kın ik.”

⁴⁹ Kını Nataniel rımə, “Yhajoun. !Ik Jı Kughen! ! Ik King kape kwənərəus kape Isrel!”

1:42: Mat 16:18 **1:47:** Jen 27:30-36; 31:26; 32:28 * **1:48:** Nəgkiarieren kape Gris ramni “tıkimkimi nai kırık kamni kımə fig;” kwənkwan rheikən.

50 Kini Yesu rimini-pən tukun mimə, “?Nakamni nəfrakisien irak meinai yakməni əmə mə yaknəm ta ik, nipiḡ nimmamkwətə ye tikimkimi nai? Ik takpiəm nar ehuə minə rapita yame.”

51 Kini mini min mimə, “Yakamni əfrakis tuk əmiə mə, takpisəm napuə tukrəkwag, kini agelo minə kape Kughen tukshaktə mhavən ye neiai, miseiwaiyu-pə tuk Yo, Ji Yermamə.”

2

Yesu rimukreikin nu ruə mor waen kin

1 Kəni nahu kin, kimnor narkurəkien kirik apa Kena, yerkwanu kirik apa Galili. Kini mama kape Yesu rimavən ye narkurəkien a.

2 Kini kimnokrən min kin Yesu mine kafan narmamə minə mə tukhavən min ye narkurəkien a.

3 Əmaikin, narmamə kimnhanim fam waen, kini mama kape Yesu rimini-pən tukun mimə, “Nitawə waen ruikək.”

4 Məriḡ Yesu rimə, “Piahuaru apə. ?Rhawor nakamaiyoh-pə kin nar e kimi Yo? Ripəh hanə norien nipiḡ kafak.”

5 Məriḡ kafan mama rimini-pən tuk yorwok minə aikin mimə, “Takasor naha nhagin yame kwən e ramni.”

6 Kimnətu jag ehuə sikis aikin, tukvi-pən nu iran, mə nəmə Isrel tuksərav ikin, mə tukhapəh nisəmkəmikien ye nimri Kughen. Kimnor jag minə a kin kapier. Kirkun nivi-pənien galon twenti faef ye kirikianə kirikianə.*

1:51: Jen 28:12 * 2:6: Nəḡkiarien kape Gris ramni mə “Kirkun nivi-pənien ‘metrete’ kiraru uə kisisə.”

⁷ Kini Yesu rini-pən tuk yorwok minə mə, “Havi-pən nu ye tikikwipir minə e.” Kimnhavən mhavi-pən nu irəriə kisokrig huvə. Kini rini-pən tuk əriə mimə, “Havi-ta nu tiksın, mhavəh, mhavən, mhavəhsi-pən kimi yemehuə kape nəviginien.”

⁸ Kini kimnhavən masor.

⁹ Kini yemehuə kape nəviginien rimirim əsigəvin, mərig nu rinor ta waen kin. Kini reinein mə kimivəhs hiə waen e. Mərig narmamə yamə mine kimnhavi-ta nu a mhavəh mhavən, iriə əmə kharkun. Kini yemehuə kape nəviginien rimnokrən kin yermamə yame rimnarkurək pə pə əmə,

¹⁰ mini-pən tukun mimə, “Tukmə nəviginien ehuə kirik, narmamə kasəkupən mhavəhsi-ərhav waen yame rhuvə pik, kini narmamə kamhanim ripsaah, misapis kin, kini ai, kipivəhsi-ərhav yame riphəh nihuvə-pikien. Mərig yakaməm mə ik nimmərəhu karin yame rhuvə rapita, raməmir meriaji nakpihavəhsi-ərhav ai taktakun.”

¹¹ Kini nımtətien yame Yesu rimnor apa Kena ye Galili in nımtətien yame In rimnəkupan mor rhajoun-pən nehuəyen kafan, kini kafan narmamə minə kimishatətə tımtım iran.

*Yesu rimnəkəu ye rhav narmamə yamə mine kator nar apnapig ye nimə ehuə kape Kughen
(Mat 21:12-13; Mak 11:15-18; Luk 19:45-46)*

¹² Kini ai, Yesu rimneiwaiyu mivən ye taon a Kapaneam iriə kafan mama mine naorahini minə mine kafan narmamə minə. Misarə kape nipig kwakwə əmə aikin.

13 Kini nīpig kape nāviginien kape nāmə Isrel e kamni kimə Pasova ruauə ipakə, kini Yesu rimnhaktə mivən Jerusalem.

14 Mamvən ye Nimə Ehuə kape Kughen, məm narmamə kasor salem kin kau minə, mine sipsip minə, mine mak ye tanə minə. Məm narmamə tiksın kasor jenis ye mane.

15 Əmaikin Yesu rimavən mirəh təvrə kirik, mərər mamarkis kau mine sipsip minə kin, maməko ərhav narmamə ye Nimə Ehuə kape Kughen. Kini mahiə-ərhav kin mane kape narmamə yame kasor jenis ye mane kape kantri pisin pisin minə ruə ye mane kape Jerusalem, mei-əhu tebol minə kapəriə.

16 Kini mamhek narmamə yamə mine kasor salem kin mak ye tanə mimə, “Hapik narimnar minə e mhatərhav. Hapəh nisorien Nimə kape Rimik rəmhen kin nimə kape norien maket.”

17 Narmamə kape Yesu minə kimisəm nar a, rikiriə raməsik nəgkiarien kirik ye Nəkwəkwə kape Kughen yame ramni mə,

“Narmamə tuksəməkin Yo, meinai Yo yakorkeikei pik kafam Nimə, kini mamarkut pik mə narimnar m-fam aikin tukratuatuk.” (*Sam 69:9*)

18 Kini nāmehuə kape nāmə Isrel kasəkeikei kimin mhamə, “!Ah! Pa nhagin rimivəh-si-pre nehuəyen kimik mə takor narimnar minə e? Or-ru nimtətien kirik, pəh yaksəm-ru mə nəfrakisien kafam nəsaninien ramsi-pən ye rao ye neai.”

19 Mərig Yesu rimə, “Ita. Taksoriah Nimə Ehuə Kape Kughen, kini ye nīpig yame ramor kisisər kin,

jakherig min mærip.”

²⁰ Kini næmehuæ kape næmæ Isrel khamæ, “Kæsi. Narmamæ kimmhahvirækin nimæ e mhavæh newk foti sikis. ?Takhawor pæn iran mine miðvirækin min ye nipig kisisær æmæ?”

²¹ (Mærig nipig Yesu ramni Nimæ Ehuæ kape Kughen, In ramægkiar atuk æmæ iran.

²² Kini kwasig ikin, nipig In rimamhæ kini mamragh min, kafan narmamæ minæ rikiriæ ramæsik nægkiarien e yame ramni ye Nimæ Ehuæ kape Kughen. Kini iriæ kimmhahi næfrakisien ye Nækwækwæ kape Kughen mine nægkiarien yame Yesu rimini-ærhav).

Yesu ruirkun ta nærigien kape narmamæ

²³ Mærig nipig Yesu rimnamaræ apa Jerusalem, ye nipig kape næviginien kape Pasova, narmamæ khapsaah kimisæm In rimnor nimtætien tiksîn, kini khani næfrakisien iran.

²⁴ Mærig Yesu rimipæh niniyen næfrakisien ireriæ, meinai In ruirkun nærigien kapæriæ.

²⁵ Yermamæ kirik to ripæh nini-pæniyen nærigien kafan tukun, mærig In ruirkun ta narimnar fam yame ramswiin yerki narmamæ.

3

Nikodimas rimavæn mæm Yesu

¹ Kini Farisi kirik aikin, nhagin e Nikodimas. In yemehuæ kirik ye kaonsel kape næmæ Isrel.

² Kini nipig kirik, yenpig, in rimavæn mæ tukrægkiar iriu Yesu, mimæ, “Yhajoun. Kimawæ

yakharkun mə ik yhajoun kirik yame Kughen rimnher-pə kin ik nakuə, meinai Kughen ripipəh nəmirien tuk Ik, nakpipəh norien nimtətien minə e.”

³ Kini Yesu rhorpin nəgkiarien kafan mimə, “Yakamni əfrakis tuk ik mə, tukmə yermamə ripəh narhayen yame ror kiraru kin, to ripəh narəyen ye narmaruyen kape Kughen.”

⁴ Nikodimas rinərig nəgkiarien a, rakur, maiyoh In mimə, “?Yermamə tukrhawor-pən iran mine marha yame ror kiraru kin? To ripəh nirerig-pən-minien ye tip mama, marha min.”

⁵ Kini Yesu rimini-pən tukun mimə, “Yakamni əfrakis tuk ik mə tukmə yermamə ripəh narhayen ye nu mine ye Nanmin kape Kughen, tukripəh nivəniən mamarə ye narmaruyen kape Kughen.

⁶ Yermamə rameimək əmə kin yermamə mor nipran ramragh; mərig Nanmin kape Kughen əmə rirkun norien nanmi yermamə ramragh.

⁷ Takpəh nakurien tuk nəgkiarien kafak yame yimini-pre tuk ik mə, ‘Takaməkeikei marha wi min.’

⁸ Rəmhən əmə kin nimətag. Nimətag ramavən, mamvən ikin yame rorkeikei mə tukrivən-pən ikin. Nakərig nimətag ramavən, nakeinein mə ramsipkaa, uə ramvən hiə. Kini ye norien kirikianə əmə min, narmamə khapəh nisəmien Nanmin kape Kughen, mərig kasəm əmə wok kafan ye nimraghien kape narmamə yamə mine kasarha wi min.”

⁹ Mərig Nikodimas rimi-pən tuk Yesu mīmə, “Nar e nakamni rəutən pik. ?Tukrhawor pən iran mine mitərhav-pə?”

¹⁰ Kini Yesu rīmə, “Ik yhajoun kirik kape nəmə Isrel. ?Rhawor nakeinein narimnar minə e?”

¹¹ Yakamni əfrakis tuk ik mə kimawə kafak nar-mamə minə yakharkun narimnar minə mamhani-ərhav, misəvsao kin narimnar yamə yakwəsəm ta. Mərig kimiə nakhapəh nhaniyen nəfrakisien ye nəgkiarien kapəməwə.

¹² Yo yakamni pawk əmə narimnar kape tokrei tanə, mərig kimiə nakhapəh nhaniyen nəfrakisien ye kafak nəgkiarien. Tukmə ror məkneikin, to nakhapəh nhaniyen nəfrakisien ye kafak nəgkiarien ye nıkarın kape narimnar kape rao ye neai.

¹³ Mərig yermamə kirik rikək yame ruavən ta apa ye rao ye neai. Mərig Yo pisin əmə, Ji Yermamə, yaksi-pən ye rao ye neai meiwaiyu-pə, mırkun nəvsaoyen kin.

¹⁴ “Apa kupan, Moses rimnamarə ye tipəvsik, mıruk haktə nar yame rimnor misigovın snek kin, mıruk haktə ye nai.* Kini ye norien kirikianə əmə

* **3:14:** In apa kupan Moses rimikir ərhav nəmə Isrel ye kw-ermi nəmə Ijip, mərig nəmə Isrel kimnhani hah Moses mine Kughen. Kughen rher-pən kin snek yamə mine kasəkwəpah, kimisəs əriə. Kini narmamə yamə mine kisarha-pən masəm nar yame ramsigovın snek, yame Moses rimiruk haktə, kamhamragh. Mərig yamə mine khapəh nisarha-pəniyen misəm nanmi snek, kamhamhə. Əm-ru stori ye Nam 21:4-9. İkin e Yesu ramni mə snek ramuh nuhpikinien kin nəmhəyen kape Yesu ye nai kamarkwao kin. Kimiruk haktə in, kini narmamə yamə mine kisarha-pən misəm, kamhamragh.

m̄in, tukruk haktə m̄in Yo, Ji Yermamə,

¹⁵ mə narmamə m-fam yamə m̄ine kamhani nəfrakisien irak tukhavəh n̄imraghien rerin.

¹⁶ Ror məkneikin meinai Kughen rorkeikei narmamə m-fam ye tanimtanə mher-pə kin Yo, Tini kwənkwan kirikianə əmə, mə narmamə yamə m̄ine kashatətə irak, tukhapəh nhamhəyen, mərig tukhavəh n̄imraghien rerin.

¹⁷ Pəh nien mə Kughen rimnher-pə kin Yo Tini mə jakuə m̄ivəhsi-pən narpinien kimi narmamə. Mərig rimnher-pə kin mə Yo jakuə mor swatuk tuk n̄ivəh-m̄iraghien narmamə ye tanimtanə.

¹⁸ “Narmamə yamə m̄ine kishatətə irak, Kughen tukripəh n̄ivəhsi-pənien narpinien kimi əriə; mərig narmamə yamə m̄ine khapəh n̄ishatətəyen irak, Kughen ruini ta narpinien kapəriə, meinai khapəh nhaniyen nəfrakisien irak, Ji Kughen Kwənkwan kirikianə əmə.

¹⁹ Kughen tukrivəhsi-pən narpinien kimi əriə meinai n̄ikakien ruauə ta ye tokrei tanə, mərig iriə khapəh n̄isorkeikeiyen n̄ikakien. Kasorkeikei əmə nəpignəpien, meinai n̄ipig m-fam, norien kapəriə ramahas.

²⁰ Narmamə yamə m̄ine kasor norien has kasəməkin n̄ikakien. To khapəh nhavənien aikin rakhak ikin, meinai khapəh n̄isorien mə n̄ikakien tukrəsia-pen norien kapəriə.

²¹ “Mərig narmamə yamə m̄ine kisəri-pən swatuk kape nəfrakisien tukasərer aikin rakhak ikin, mə n̄ikakien a tukrəsia-pen norien kapəriə,

3:14: Nam 21:4-9; Jon 8:28; 12:32; 12:24 **3:16:** Esik 18:23,32; 37:9; 1 Tim 2:4; 4:10; 1 Jon 4:9-10

mhajoun mə naha nhagin yame kasor, kasor ye nəsaninien əmə kape Kughen.”

Jon Baptaes raməgkiar ye Yesu

²² Kini ai, Yesu mine kafan narmamə minə kimməsəriwək misavən apa Judia, misarə iriə nəmə aikin. Kini In rimnor baptaes ye narmamə.

²³ Mərig ye nipiɡ a, Jon rimnor baptaes ye narmamə apa Aenon, ipakə əmə tuk taon a Salim. Rimnor baptaes ye narmamə apaikin meinai nu rehuə aikin. Kini narmamə kimmhauə pik mə Jon tukror baptaes irəriə.

²⁴ Ye nipiɡ a, kipeh hanə nivəhsi-pənien Jon ye kalabus.

²⁵ Kini narmamə tiksın kape Jon kimasotgoh iriə yemə Isrel kirik, ye nikarin kape nəravyen mə tukror narmamə khapəh nisəmkəmikien ye nimri Kughen.

²⁶ Kini kimmhavən misəm Jon mhamə, “Yhajoun. Ik nakirkun kwən a kupan kimiru min apa nikar nu Jodan pən. Kini ik nimnərer-ərhav mini-ərhav pən In tuk narmamə. Taktakun ai, In ramor baptaes ye narmamə. Kini narmamə m-fam kamhavən masəm.”

²⁷ Kini Jon rimini-pən tuk əriə mimə, “Narmamə kharkun əmə nisorien narimnar yame Kughen ravəhsi-pən nəsaninien kimi əriə tuk norien.

²⁸ Kimiə e nakasərer tuk yo. Kimiə nakharkun huvə mə yakməni mimə, ‘Pəh nien mə Yo Kristo.’ Mərig Kughen rimnher-pə kin yo mə jakəkupən muə, kini Kristo tukripikwasig.

²⁹ Yakmə jakni-pre nuhpikinien kirik. Yermamə yame tukrarkurək ye piraovın kirik, piraovın a tukrəri-pən əmə in. Kini kwən a, in

minə tiksın kaseito kın in mə tukruə ye lafet kape narkurəkien, kını rikiriə ragien tukun, kasərer masarha-kın in mə tukruə ye swatuk. Kını nıpiğ tuksəm in ramuə, rikiriə tukragien. Kını yermamə yame tukrarkurək, yo e in kirik yame yakamərer mameito kın, mamarha-kın in mə jakravən ye nəviginien kape narkurəkien. Kını taktakun ai, yımnağig nəvsaoyen kın Kristo mə ruauə ta, kını rikik ragien pik.

³⁰ In tukraməkeikei muə mə In yerpirig rapita yo; kını yo jakaməkeikei meiwaiyu.

³¹ “Yermamə yame ramsi-pən ye Rao ye Neai In yerpirig rapita narmamə m-fam. Yermamə yame ramsi-pə əmə ye tokrei tanə, in yermamə kape tokrei tanə, kını rirkun əmə niniyen narımnar kape tokrei tanə. Məğig yermamə yame ramsi-pən ye rao ye neai In yerpirig rapita narmamə m-fam.

³² In mamərer-ərhav tuk nini-ərhavyen narımnar yame rımnəm minəğig ta, məğig narmamə khapəh nhaniyen nəfrakisien iran.

³³ Kını məğig yermamə yame ravəh kafan nəğkiarien kını mamni nəfrakisien iran, in ramni-ərhav mə nəğkiarien yame Kughen ramni, in nəfrakisien.

³⁴ Ror məkneikin meinai yermamə yame Kughen rımnher-pə kın mə tukruə, In ramni-ərhav nəğkiarien kape Kughen. Kitawə kharkun mə In ramni-ərhav əmə nəğkiarien kape Kughen meinai Nanmın kape Kughen rehuə pik iran.

³⁵ Tata Kughen In rorkeikei pik Tini, kını məərəhu-pən narımnar fam əgkap ye kwermın.

³⁶ Narmamə yamə mine kamhani nəfrakisien ye Ji Kughen e, iriə tukhavəh nımraghien rerin.

Mərig narmamə yamə mine kasəpəh In to khapəh nhavəhyen nımraghien rerin, meinai Kughen tukror niemhaa kimi əriə kape rerin.”

4

Yesu ruirkun ta norien kape pian Sameria kirik

¹ Farisi minə kimisərig nəgkiarieren mə Yesu ravi-pə narmamə khapsaah kamhauə tukun, kini In mamor baptaes irəriə khapsaah. Namba irəriə ripsaah rapita narmamə kape Jon minə.

² (Mərig nəfrakisien mə pəh nien mə Yesu rımnor baptaes irəriə, mərig narmamə kafan minə kimisor baptaes ye narmamə.)

³ Kini nıpig Yesu rımnərig mə Farisi minə kimisərig nəvsaoyen kin, rımitərhav Judia mırerig-pən apa Galili.

⁴ Rımə tukruvin apa Galili, mərig provins e Sameria ramərer əkupan.

⁵ Kini ritərhav-pə ye taon kirik ye Sameria, kamni kimə Saeka. Taon a, ipakə tuk tanə kirik yame Jakob rımivəhsi-pən kimi tini a Josef apa kupan.

⁶ İkin aikin a, huaru Jakob rımikir kwətig nu kirik kafan. Yesu rımnəriwək rapomh ikın minəpəu, kini muə məkwətə-pən ye nıkar kwətig nu a, mamapis, yerkwəiha.

⁷⁻⁸ Kini kafan narmamə minə kimnhavən apa taon, mə tukhavəh nımrı nəviginien. Kini pian Sameria kirik ramuə mə tukrırük nu. Kini Yesu rini-pən tukun mımə, “Eh. Ruk nu mivəhsi-pə kimi Yo.”

⁹ Kini pian Sameria a rini-pən tukun mə, “!Eh! Ik yemə Isrel, kini yo pian Sameria. ?Rhawor e nakaməgkiar kimi yo?” Ramni məknakin meinai nəmə Isrel kapəriə kirik nar kirik rəkək tuk nar Sameria.

¹⁰ Kini Yesu rini-pən tukun mə, “Ik nakeinein naha nhagin yame Kughen rorkeikei mə tukrivəhsi-pre kimik. Kini ik nakameinein min Yo. Yo e, yakamaiyoh-pre nu kimik. To nakpirkun, nakpiayoh-pə kin nu tuk Yo. Kini yakpivəhsi-pre nu miragh.”

¹¹ Kini pian a rini-pən tukun mimə, “Yemehuə. Ik kafam tikikwipir rəkək, kini kwətig nu e reiwaiyu pik. ?Takhawor-pən iran mine miruk nu miragh e yame nakamni?”

¹² Apa kupan, riptawə Jakob rimnamruk nu eikin e nin mine ni kafan kwajikovə minə, mine ni kau minə kafan, kini ai, meighan-pə kin kwətig nu e mə nitawə. ?Mərig rhawor? ?Nakmə ik nakehuə rapita riptawə Jakob, uə?”

¹³ Kini Yesu rimini-pən tukun mə, “Narmamə yamə mine kamhanim nu ye kwətigin e, tukasəkeikei misəkwakwə min.

¹⁴ Mərig narmamə yamə mine tukhanim nu miragh yame yakvəhsi-pən kimi əriə, to khapəh nisəkwakwə-min-ien tuk nipig kirik. Nu yame jakvəhsi-pən kimi əriə, in rəmhen kin nimri nu kirik yame ramkwor-kwor apa yerkin nipig m-fam mamaiyu, mivəh-si-pən nimraghien rerin kimin.”

4:14: Sam 42:1-2; 63:1, Aes 12:3; 41:17-18; 44:3; 49:10; 55:1; Jer 2:13; 17:13; Jon 7:38

15 Kini pian a rini-pən tukun mimə, “Yemehua. Vəh-si-pə-ru nu en kimi yo, mə jakpəh nəkwəkwə-min-ien, pəh jakpəh nuə-minien ikin e miruk nu ye kwətiğin e.”

16 Kini Yesu rini-pən tukun mimə, “Yuvən mokrən kin kafam huaru, mirauə.”

17 Kini pian a rini-pən tukun mə, “Ah. Kafak huaru rikək.”

Mərig Yesu rini-pən tukun mə, “Nakaməfrakis mə kafam huaru rikək.”

18 Meinai ik, naknəri-pən ta narman kirkirip, kini yerman yame nakwarə kwis ai taktakun, pəh nien mə kafam atuatur yerman. Nakwəni mə kafam yerman rikək, nəfrakis.”

19 Kini pian a rini-pən tukun mə, “Yemehua, yakwirkun mə ik profet kirik kape Kughen.

20 Riptawə minə kupan, iriə kimishaktə-pə ye tukwas e [kirau kawərer ikin,*] masəhuak kimi Kughen. Mərig kimia nəmə Isrel nakamhani mə tukaməkeikei kavən əmə apa Jerusalem kaməhuak.”

21 Mərig Yesu rini-pən tukun mə, “Piahuaru. Ik takaməkeikei mini nəfrakisien ye kafak nəgkiarien. Nipig aikin tukruə yame narmamə m-fam takhapəh nisəhuak-əmə-yen kimi Tatə Kughen ikin e ye tukwas e, mhapəh nisəhuak-əmə-yen apa Jerusalem.

22 Kimia nəmə Sameria, naksəhuak pawk kimi Kughen, mərig nakseinein In. Mərig kimawə nəmə Isrel yakasəhuak kimi Kughen, mharkun

4:15: Jon 6:34 * 4:20: Iriu kawərer apa tukwas kirik apa Samaria kamni kimə Gerasim.

In, meinai swatuk yame Kughen tukrivəh miragh narmamə iran, ramsi-pə irəməwə.

²³ Nipig ramuə - kini ruauə ta - yame Nanmin kape Kughen tukrasitu ye nəməhuak əfrakis minə, mor əriə tukharkun huvə Kughen, mə in Kughen əfrakis, mamor əriə tuksəhuak kimin yerkiria mifam. Meinai Tatə Kughen In rorkeikei nəməhuak yamə mine kasəhuak əfrakis kimin.

²⁴ Kughen ripəh norien rəmhen kin niprai yermamə. In nanmin. Ror pən, narmamə yamə mine khamə tuksəhuak kimin tukasəkeikei masəhuak kimin yerkiria m-fam, ye norien yame Nanmin kape Kughen ramasitu irəriə, mə tukharkun mə In Kughen əfrakis.”

²⁵ Kini pian a rini-pən tukun mimə, “Yo yakwirkun mə Mesaea tukraməkeikei muə. In e, kamokrən kin In kimə Kristo. Kini nipig yame In tukruə iran, In tukrhoprai fam niprai nəgkiarien minə kimi ətawə.”

²⁶ Kini Yesu rimini-pən tukun mə, “Yo e yakaməgkiar kimik, Yo e Kristo.”

²⁷ Məkneikin, narmamə kafan minə kimnharerig-pə min tukun. Masəm raməgkiar kimi piraovin kirik, kisakur. Mərig khapəh nisaiyohyen Yesu mə rhawor maməgkiar kimi pian a, mə rorkeikei naha.

²⁸ Kini pian a, rəpəh kafan tikikwipir, marar mamvən apa ye taon. Maməvsao kin kimi narmamə mimə,

²⁹ “Eh. Havən-ru misəm kwən kirik aikin a, In ruirkun ta norien has minə fam yamə mine

yimnamor ye nimraghien kafak mamni-pə tuk yo.
?Tukmə ror in Kristo, uə?”

³⁰ Kini narmamə khatərhav ye taon, mhavən mə
tuksəm Yesu.

Yesu rimini nuhpikinien ye nəviginien

³¹ Ye nipiḡ a, narmamə kape Yesu minə
kasəkeikei kimin mhamə, “Yhajoun, əvigin.”

³² Mərig In rini-pən tuk əriə mə, “Yo, nak aikin
nəviginien yame kimiə nakseinein.”

³³ Məkneikin, kafan narmamə minə kimisaiyoh
əriə minə mhamə, “?Rhawor? ?Tukmə ror yer-
mamə kirik rīvəhsi-pən nan kirik nəviginien uə?”

³⁴ Mərig Yesu rini-pən tuk əriə mə, “Kughen
rimnher-pə kin Yo yakuə, kini nəviginien nak
ror məkneikin, mə jakamor narimnar fam yame
Kughen rorkeikei. Kini yakamor fam wok yamə
minə In rimnher-pə kin Yo mə jakor, mor naunin
ye kafan wok.

³⁵ “Sətərig-ru kin nīprai nuhpikinien yame jakni-
pre tuk əmiə mə, ‘Makuə kuas tukruə mivən, ror
nīpiḡ kape nīvəhyen nəsimien.’ Mərig Yo yakamni-
pre tuk əmiə mə sarha-pən ru, misəm-ru nəsimien.
Ruəmruə ta.

³⁶ “Tukmə nakhavəh kafak nəgkiarieren, jakvəhsi-
pre nərokien kimi əmiə rəmhen kin yame
yemehuə kape nəsimien tukrərok narmamə
yamə mine kasor wok ye nəsimien kafan. Nīpiḡ
nakasor wok, naksasitu ye narmamə mə tukhavəh
nimraghien rerin. Yakamni-ərhav nəgkiarieren
kape Kughen rəmhen əmə kin yame yermamə
ramsuv kweru nai. Kini kimiə naksasitu ye

narmamə mə tukhavəh nəgkiarien kafak, rəmhen kın yame kavəh nəviginien ye nəsimien. Nipig tukmə narmamə tukhavəh nəgkiarien kafak, kitawə kwis tuksagien.

³⁷ Rəmhen kın nəgkiarien kirik kamni kimə, ‘Yermamə kirik ramsuv kweru nai, kini yermamə pisin kirik ravəh kwənkwan.’

³⁸ Yakamher-pre kın əmiə mə taksasitu ye narmamə mə tukhavəh nəgkiarien kafak. Mərig pəh nien mə kimiə nımnhasuv kweru nai. Nəmə pisin kimisəkupən masəmnhakw tuk nisuvyen kweru nai. Kimiə takharhi kwənkwai nəviginien ye nəsimien yame iriə kımnhasuv.”

Nəmə Sameria khapsaah kamhani nəfrakisien ye Yesu

³⁹ Pian a rimi-ni-ərhav mə Yesu ruirkun ta norien has minə fam yame ramor ye nımraghien kafan, kini nəmə Sameria khapsaah ye taon a kimisərig, mhani nəfrakisien ye Yesu.

⁴⁰ Kini nipig nəmə Sameria kımnhavən misəm In, masəkeikei kimin mə iriə min. Kini Yesu rivən iriə miriə misarə kape nipig kiraru.

⁴¹ Kini In raməgkiar kimi əriə, narmamə khapsaah khani nəfrakisien iran.

⁴² Mhani-pən tuk pian a mhamə, “Apa kupan, kimawə yimnhani nəfrakisien iran tuk nəvsaoyen yame ik nimini-əsah-pə tuk əmawə. Mərig tak-takun ai, yakamhani nəfrakisien iran meinai yimisərig kafan nəgkiarien, kini mharkun əfrakis mə in Yermamə yame tukrivəh miragh narmamə ye tanımtanə.”

Yesu rımnor huvə kwajikovə kape yemehuə kirik

43 Yesu rimnamarə mivəh ta nīpig kīraru, kini ai mītərhav mivən [iman ikin] apa provins Galili.

44 (Mərig apa kupan in rimnamni mə, “Tukmə profet kīrik kape Kughen, narmamə iman ikin tukhapəh nhasiaiyen In.”)

45 Kini nīpig Yesu rītərhav-pə Galili, narmamə aikin kīmnhani vi vi In meiani in apa kupan iriə min kīmnhavən Jerusalem masor lafet kape Pasova, kini misəm narimnar yame In rimnor aikin.

46 Ror pən, rimavən min apa taon e Kena, ye provins Galili. Ikin a kupan, In rimnor nu rukreikin muə mor waen kin. Kini yemehuə kīrik ramarə apa taon pīsīn kīrik e Kapaneam, kafan kwajikovə ramhə.

47 Kini yemehuə a rimnərig mə Yesu ruatərhav Judia mamuə e Galili, məkneikin rīvən məm Yesu, maməkeikei kīmin mə tukrivən apa Kapaneam mor huvə kafan kwajikovə. Meinai kafan kwajikovə, nīmhayen rīneriaji.

48 Kini Yesu rīni-pən tuk kwən a mīmə, “!Ah! ! To nakpihapəh nisəmien nīmtətien, to nakpihapəh nhaniyen nəfrakisien irak!”

49 Kini kwən a rīmə, “Yemehuə. Pəh kwhai miren əmə miravən miwəm tamə rīmhə.”

50 Kini Yesu rīni-pən tukun mīmə, “Ita. Rerig-pən tukun. Kafam kwajikovə rīnəsanin ta.”

Kini kwən a rīmīni nəfrakisien ye nəgkiarien kape Yesu, mīrerig-pən tuk kafan kwajikovə.

51 Nīpig raməriwək hanə ye swatuk, məm kafan yorwok minə, kini iriə khani-pən tukun mhamə, “Kafam kwajikovə rīnəsanin.”

⁵² Kini in raiyoh-pən əriə mīmə, “?Rimnəsanin ye naha nīpīg atuatak?”

Khani-pən tukun mhamə, “Nəpan-əpanien rīemniwaiyu e niəv, ye wan klok, mīrh rīnəkəkin.”

⁵³ Kini kwən a ruirkun mə ye nīpīg atuatak a, Yesu rīnamni-pən tukun mə, “Kafam kwa-jikovə rīnəsanin.” In mīne kafan narmamə mīnə kīmnhani nəfrakisien ye Yesu.

⁵⁴ In e nīmtətien yame ror kīraru kīn yame Yesu rīmnor apa Galili, nīpīg rīmasi-pən apa Judia.

5

Yesu rīmnor huvə yermamə kīrik apa Betsata

¹ Kasarə mamhavən, Yesu rīmnhaktə mīvən apa Jerusalem, meinai kasor lafet kīrik kape nəmə Isrel.

² İpakə tuk kwəruə kīrik kape Jerusalem, kamni kīmə “Kwəruə kape Sipsip” nu ehua kīrik aikin, narmamə kasar aikin. Ye nəgkiarien kape nəmə Isrel, kamhani mə Betsata. Nīmə kīrik ramərer ipakə tuk nu a. Nīmə a, nīpərin kīrkīrip iruə ikin narmamə kasəkwətə ikin.

³ Narmamə khapsaah yamə mīne kamhamhə, kasəkwətə aikin. Tīksin, nīmririə rīpīs. Tīksin, nīhuriə rahas. Tīksin nīkariə rīmhə. Kasəkwətə aikin mamhawhin nu mə tukrīkiu,

⁴ meinai nīpīg kīrik, agelo kape Kughen ramua, meiwaiyu ye nu, mamor ramkiu. Ye nīpīg a, yermamə yame raməkupan mamar ye nu a,

nar apnapig mə ravəh naha nəmhəyen, mərig tukrəsanin.*

⁵ Kini kwən kirik aikin, ramhə mivəh newk toti eit.

⁶ Kini Yesu rəm kwən a raməmir, rirkun mə kwən a rimivəh ta nəmhəyen tu. Kini raiyoh in mimə, “? Nakmə takəsanin?”

⁷ Kini kwən a yame ramhə rini-pən tukun mimə, “Yemehuə. Yermamə kirik rikək yame tukrirəh yo meiwaiyu ye nəkwai nu nipig tukramkiu-kiu. Nipig m-fam yakamarkut pik mə jakəkupən mar ye nu, mərig narmamə tiksın kasəkupən kin yo, misar.”

⁸ Kini Yesu rini-pən tukun mimə, “! Ərer! Mərpəvin-ərpəvin nimhakuə kafam mirəh mamvən.”

⁹ Kini taktakun əmə kwən ai ruahuvə min. Mərpəvin-ərpəvin kafan nimhakuə mirəh mamvən.

Nar a kimnor ye Sabat.

¹⁰ Kini nəmehuə kape nəmə Isrel kimishek kwən a yame rimnəsanin, mhamə, “Ah. Sabat e towel; kini rirəh natuatukien ye loa kapətawə mə takrəh kafam nimhakuə ye nipig e taktakun.”

¹¹ Kini in rini-pən tuk əriə mə, “Mərig kwən a yame rimnor huvə yo rimini-pə mə jakarpəvin-ərpəvin nimhakuə kafak mameriwək mamvən.”

¹² Kini iriə kimisaiyoh in mhamə, “? Pa rimini-pre tuk ik mə takarpəvin-ərpəvin kafam nimhakuə mirəh mameriwək mamvən?”

* **5:4:** Nəgkiarlen ye v. 4 rikək ye kopi akwas tiksın kape Niutesteman. Keinein mə Jon rimirai əfrakis nəgkiarlen ikin e, uə nikam.

5:10: Jer 17:21

13 Mərig kwən a rımneinein nhag Yesu, meinai narmamə khapsaah aikin a, kini Yesu rımnap ta irəriə.

14 Kini kwasig ikin, Yesu rımnam min kwən a ramkwətə ye Nimə Ehuə kape Kughen, kini rini-pən tukun mə, “!Eh! !Əm-ru! Naknəsanin ta. Mərig takamərig ik mə takəpəh nor-minien təvhagə has, tamə, nəmhəyen kirik tukruə tuk ik yame rahas rapita.”

15 Məkneikin kwən ai rımavən mini-əsahpən tuk nəmehuə kape nəmə Isrel mimə, “Kwən e yame rımnor huvə yo, nhagin e Yesu.”

16 Ror məkneikin, nəmə Isrel kimisor ahas pən kimi Yesu, meinai kimisəm mə In rımnor wok ye Sabat.

17 Mərig Yesu rini-pən tuk əriə mimə, “Rimik Kughen ramor wok nıpig m-fam, kini Yo min yakamor wok ye nıpig m-fam.”

18 Yesu raməgiar məkna, nəmehuə kape nəmə Isrel kimisarkut pik mə tukshopni In. Meinai kimisəm mə rımnakapır Sabat kini mor nar kirik min yame rahas rapita, in e, rımını mə Rımni atuatur e Kughen, kini In min Kughen.

Ji Kughen ravəhsi-pə nımraghien

19 Kini Yesu rımını-pən tuk əriə mə, “Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə, Ji Kughen reinein norien nar kirik ye kafan atuk nətərigien. Rirkun əmə norien narımnar yamə mine Tatə Kughen ramor, meinai narımnar fam yame Tatə Kughen ramor, Tini min tukraməkeikei mamor.

²⁰ Meinai Tatə Kughen rorkeikei pik Tini, kini mamhajoun In kin narimnar fam yame In tukror. Kini tukripihajoun min narimnar yamə mine khahuvə misapita, taksəm naksakur.

²¹ Ror məkneikin meinai Tatə Kughen rirkun norien narmamə yamə mine kamhamhə khamragh min. Ye norien kirikianə əmə min, Tini rirkun nivəhsi-pənién nımraghien kimi narmamə yame rikin ragien mə tukrivəhsi-pən kimi əriə.

²² Meinai pəh nien mə Kughen tukrəkir narmamə; mərig Tatə Kughen rimivəh-si pən nehuəyen kimi Tini mə In tukrəkir narmamə,

²³ mə narmamə m-fam tukhasiai Tini, rəmhen əmə kin yame kamhasiai Tatə Kughen. Yermamə yame rıpəh nisaiyen Tini, to rıpəh nisaiyen Tatə Kughen e yame rimnher-pə kin Tini.

²⁴ “Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə yermamə yame ramərig kafak nəgkiarien, kini mamhatətə ye Kughen yame rimnher-pə kin Yo mə jakuə, in ruivəh ta nımraghien rerin. Nıpig tukrərer ye nımrik, jakpəh nivəhsi-pənién narpinien kimin. Rinap ta ye kwənmhaan kape nımhəyen muauə ime nımraghien.

²⁵ Narmamə yamə mine kimisərwei kisəmhen kin narmamə yamə mine kwənhəhə ta; mərig yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə nıpig ramuə - kini ruauə ta - yame iriə tuksərig nəgkiarien kafak e Yo Ji Kughen; kini yamə mine kamhavəh nəgkiarien kafak tukhavəh nımraghien rerin.

²⁶ Tatə Kughen In nuknei nımraghien. Ye norien

5:21: Rom 4:17; Jon 11:25

5:22: Jon 5:26-27; 9:39; Wok 10:42

5:23: Luk 10:16; 1 Jon 2:23

5:24: Jon 3:18

kirikianə əmə min, In ramor mə Yo Tini, Yo min nuknei nimraghien.

27 Kini In mərəhu-pən nəsaninien mine nehuəyen ye kwermik e Tini mə yo jakəkir narmamə, meinai Yo Ji Yermamə.

28 “Yakaməgkiar məkneikin, naksərig, takhapəh nisakurien. Meinai nipig yame ramuə, narmamə yamə mine kwənhamhə ta tuksərig nəgkiarien kafak e Yo Ji Kughen.

29 Kini iriə tukhatərhav-pə ye nəkwai nimir minə kapəriə. Yamə mine kimisor norien yame ratuatuk tukasəkeikei misərer min mamhavəh nimraghien rerin. Mərig yamə mine kimisor norien has minə tukasəkeikei misərer min ye nimhəyen masərer ye nimir e Ji Kughen, kini jakni-ərhav kapəriə narpinien.

30 “Mərig Yo to yakpəh norien nar kirik ye nəsaninien əmə kafak. Yo jakəkir narmamə meinai yakamor əmə naha nhagin yame Tatə ramni-pə tuk Yo mə jakor. Kini nipig jakaməkir norien minə kape narmamə, yakirkun mə jakor ye norien yame ratuatuk, meinai yakpəh narkutien mə jakor əmə ye kafak nəsaninien. Mərig Yo, jakaməkeikei mamor əmhen ye nətərigien kape Kughen yame rimnher-pə kin Yo.”

Jon Baptaes mine Nanmin kape Kughen kimirəvəhsi-haktə Yesu; mərig narmamə khapəh nhaniyen nəfrakisien iran

5:26: Jen 2:7; Job 10:12; 33:4; Sam 36:9; 42:8; 66:9; Jon 1:1-4

5:30: Jon 8:16

31 Kini Yesu rimə, “Tukmə Yo atuk əmə yakvəh-si haktə Yo, narmamə rikiriə tukrəsik mə nəgkiarien kafak riphəh norien nəfrakisien.

32 Mərig kwən min kirik aikin yame ramərer-ərhav mamor əpu Yo. Kini yakirkun mə nəgkiarien yame ramni irak in nəfrakisien.

33 Apa kupan, nimisher-pən narmamə tiksın khavən misəm Jon Baptaes misaiyoh-pən in mə Yo pa. Kini in rimini nəgkiarien əfrakis irak.

34 Mərig yakpəh nətərigien kin nəgkiarien kape yermamə kirik mə tukrini mə Yo pa. Mərig yakamor nikwənemiə kin nəgkiarien kape Jon, mə takhani nəfrakisien iran pəh Kughen tukrivəh miragh əmiə.

35 Nhajounien kape Jon in rəmhen kin laet. Raməsiə makak huvə. Kini rikimiə ragien tukun kape nipig kwakwə.

36 Mərig kafak wok ror nirkunien mə Yo e pa, rapita yame Jon rimnor. Rimik rimivəhsi-pə wok e kimi Yo, mə jakor infamien iran. Kini wok e kafak, ramni-ərhav Yo, mamor əpu Yo mə Rimik rimnher-pə kin Yo.

37 Kini Rimik yame rimnher-pə kin Yo, In min ramni-ərhav Yo. Ramni-ərhav pawk Yo, nakhapəh hanə nisərigien nəkwən. Kini nakhapəh hanə nisəmien nimirin nipig kirik.

38 Nəgkiarien kafan rirkək yerkimia, meinai kimia nakhapəh nishatətəyen irak - Yo e yemə Kughen rimnher-pə kin Yo.

39 “Kimiə nakasəvheikin pik nəgkiarien minə ye

5:31: Dut 17:6; 19:15 5:32: Jon 8:17-18 5:33: Jon 1:19-28

5:34: 1 Jon 5:9 5:36: Jon 10:25; 14:11

Nəkwəkwə kape Kughen, mamhani nəfrakisien iran, meinai naksorkeikei mə tukrivəhsi-pre nımraghien rerin kimi əmiə. Mərig sərig-ru, nəgkiarieren minə ye Nəkwəkwə kape Kughen kasəgkiar irak kini mamhani-ərhav Yo.

⁴⁰ Mərig kimiə nakasəpəh nhauəyen tuk Yo, mə takhavəh nımraghien rerin.

⁴¹ “Yakpəh nərigien mə narmamə kasəgnəgin Yo uə nıkam.

⁴² Mərig Yo yakırkun huvə əmiə. Kini yakırkun huvə mə norkeikeiyen kape Kughen rikək yerkimia.

⁴³ Yakməvəh nehuəyen kape Rimik muə, mərig kimiə nakhapəh nhavəhyen Yo yerkimia, kini rikimia rıpəh nagienien tuk Yo. Mərig tukmə yer-mamə kırık ruə ye nəsaninien əmə kafan, takhavəh in, rikimia ragien tukun.

⁴⁴ Nıpig m-fam əgkap kimiə naksorkeikei mə narmamə tukamhani vi vi əmiə, mərig nakhapəh nisarkutien tuk norien yamə mine Kughen, yame In pisin əmə In Kughen, tukrini vi vi əmiə tukun. Tukmə nakasərig əmə nərigien kape narmamə, to nakhapəh nhaniyen nəfrakisien irak.

⁴⁵ “Mərig pəh rikimia tukripəh nəsikien mə yakamni hah əmiə ye nımri Rimik Kughen. Nıkam. Mərig Moses e naksərhə-pən tim tim nərigien kapəmiə iran, in e ramni hah əmiə ye nımri Kughen,

⁴⁶ meinai to kimiə nakpihani nəfrakisien ye Moses, mıpihani min nəfrakisien irak, meinai Moses rımnəvsao kin Yo.

⁴⁷ Mərig kimiə nakhapəh nhaniyen nəfrakisien ye nəgkiarinen yame in rimirai; ror pən, ror neineinien tuk əmiə tuk nhaniyen nəfrakisien irak.”

6

Yesu rimivəh nəviginien rikəskəh, mor ripsaah, maməvigin narmamə khapsaah kin

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

¹ Kwasig ikin ye narimnar minə a, Yesu rimnəviəfugin ye nu apa Lugun Galili e kamni kimə Lugun Taebirias.

² Kini narmamə khapsaah kimnhakwasig kin, meinai kimisəm nımtətien ripsaah yamə mine In ramor tuk nor-huvəyen narmamə yamə mine kamhamhə.

³ Kini Yesu rimnhaktə fiak ye tukwas, misəkwətə iriə kafan narmamə minə.

⁴ Ye nipig a, lafet kirik kape nəmə Isrel, kamni kimə Pasova, ruauə pakə.

⁵ Kini Yesu rivaag pirə məm narmamə khapsaah kamhauə. Kini raiyoh Filip mimə, “?Tukhavəh hiə nımrı bred rəmhen tuk narmamə minə a?”

⁶ Yesu raməgkiar məknakin mə tukrəm-ru nhatətəyen kape Filip, mərig ruırkun ta naha nhagin yame tukripior.

⁷ Kini Filip rini-pən tukun mə, “! Eh! To kisarakikin pawk tu hundred taosen vatu* ye bred, to ripəh nəmhen-hanəmə-yen kin narmamə.”

⁸ Kini yermamə kirik kape Yesu, naorahi Saemon Pita, nhagin e Andru, rini-pən tuk Yesu mə,

* **6:7:** Nəgkiarinen kape Gris ramni mə “tu hundred denari.”

⁹ “Kwajikovə k̄irik e ravəh bred k̄irk̄ir̄ip k̄imnor k̄in bale, m̄ine k̄əmam k̄iraru. M̄ərig to r̄ipəh n̄əmhen-əgk̄əp-ien k̄in narmamə m̄inə e.”

¹⁰ K̄ini Yesu r̄imə, “Hani-p̄ən tuk narmamə k̄isəkwətə.” Ikin aikin a, m̄ənvhirik r̄ipsaah ikin, k̄ini iriə k̄isəkwətə. Narman əmə aikin, ipakə tuk faef taosen.

¹¹ K̄ini Yesu r̄imivəh bred, m̄ini vi vi Kughen tukun. Mivəh-si-p̄ən kimi narmamə yamə m̄ine kasəkwətə. K̄ini mor m̄in nar k̄irikianə əmə ye k̄əmam, m̄əhi-p̄ən kimi narmamə. K̄isən r̄əmhen k̄in yame iriə k̄isorkeikei m̄ə tuksən.

¹² Kimisəvigin ta, tupriə r̄əsiis, Yesu r̄ini-p̄ən tuk kafan narmamə m̄imə, “Havən mhavai-p̄ən n̄ip̄ərp̄ər n̄əviginien yame rakwak, tamə rahas.”

¹³ Apa kupan, bred yame k̄imnor k̄in bale, iriə fam k̄irk̄ir̄ip, m̄ərig k̄imnhapsaah. Narmamə k̄imisən misəp̄əh tiks̄in. K̄ini narmamə kape Yesu m̄inə k̄imnhavən misəwhai n̄ip̄ərp̄ər n̄əviginien, mhavai-p̄ən ye k̄əmeiru twelef rokrig huvə.

¹⁴ Narmamə k̄imisəm n̄imtətien yame Yesu r̄imnor, khani mhamə, “Nəfrakisien. Profet əfrakis e kape Kughen yame profet m̄inə k̄imnhani kupan m̄ə Kughen tukrher-p̄ə k̄in ye tokrei tanə.”

¹⁵ K̄ini Yesu ruirkun m̄ə narmamə m̄inə a tukhauə misarkut k̄imin m̄ə In tukror king k̄in kap̄əriə. K̄ini rap, m̄irerig-faktə m̄in ye tukwas, maməm̄ir In p̄isin əmə.

*Yesu rameriwək haktə ye n̄imar mar nu
(Mat 14:22-27; Mak 6:45-52)*

16 Nīpīg mīrh rīvə, narmamə kafan minə kimnhavirə mhavən ye lugun.

17 Kini rinəpignəp, məriḡ Yesu rikək. Məkneikin, kisat-pən ye bot kirik, misəsua mhavirə ye lugun, mhamə tuksəviəfugin-pən ye Kapaneam.

18 Kini nīmətag ehuə kirik rərer mher-əpu nu, peao-peao rehuə.

19 Kasəsua mamhavən raməhen kin kilometa faef uə sikis†, kini misarha-pən misəm Yesu raməriwək ye nīmar-mar nu, mamuə ipakə tuk bot. Kini khagin pik.

20 Məriḡ In rini-pən tuk əriə mīmə, “Hapəh nhaginien. Yo əmə e.”

21 Kini rikiriə ragien mhamə tukrivən ye bot. Nīpīg Yesu rimnat-pən ye bot, kini kisakur əmə misəm kwənhavhiak apa ikin kimnhamə tukhavhiak ikin.

22 Kəni rikwamer kin, narmamə tiksīn yamə mine kimnasəmīr iriə Yesu ye nīkar lugun kwənharkun mə bot kirikianə əmə rimnamərer ifiak e niəv. Kini mharkun mə narmamə kape Yesu minə kimnhavən ye bot a, məriḡ Yesu rimipəh nivənien iriə miriə.

23 Kini narmamə tiksīn kimnhasi-pən ye taon e Taebirias, misəsua ye bot minə tiksīn, mhavhiak ikin Yesu Yermaru rimini vi vi Kughen tuk bred məhi-pən kimi narmamə ikin.

24 Kini narmamə kimisəm mə Yesu mine kafan narmamə minə kwənharkək aikin. Məkneikin kisat-pən ye bot minə tiksīn, mhavən apa Kapaneam, mə tuksarha-kin Yesu.

† 6:19: Gris ramni “stadia twenti faef uə toti.” 6:20: Mat 14:26; Mak 6:49; Luk 24:37

Yesu in bred kape nımraghien

25 Narmamə minə a kimisəviəfugin ye lugun, misəm Yesu, misaiyoh In mhamə, “Yhajoun. ? Nımnhawor-pən iran mine muə eikin e?”‡

26 Mərig Yesu rımini-pən tuk əriə mimə, “Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə pəh nien mə nakasarha-kin Yo meinai Yo yakamor nımtətien, mərig naksarha-kin Yo meinai nımisən bred, tıpmiə rəsiis.

27 Mərig rıpəh nıhuvəyen mə kapəmiə nəsaninien tukrirkək tuk nıvəhyen bred yame pəh nien mə tuk tu tukrahas mırkək. Kimiə takasəkeikei masəmnhakw tuk nıvəhyen bred yame ramarə rerin. Bred e in e, Yo Ji Yermamə na-jakvəhsi-pre kimi əmiə. Yo e Ji Yermamə, Tatə Kughen, rımnhajoun mə rıkin ragien tuk Yo.”

28 Kini iriə kimisaiyoh In mhamə, “?Naha norien yamə mine Kughen rorkeikei mə kimawə jaksor?”

29 Kini Yesu rıni-pən tuk əriə mə, “Kimiə takasəkeikei mışatətə irak, mə Kughen rımnherpə kin Yo. Nar e in e Kughen rorkeikei.”

30 Kini iriə kimisaiyoh min In mhamə, “?Mərig Ik takor naha nımtətien mə kimawə jaksəm kini yakshatətə iram tukun? ?Ik takor naha nhagin?”

31 Nıpiğ rıptawə minə kupən kimiseriwək ye tıpəvsik, iriə kimisən ‘mana.’ Nəgkiarien kirik ye Nəkwəkwə kape Kughen ramni mimə,

‡ **6:25:** Swatuk pisin kirik tuk nukreikinien nəgkiarien ye v. 25 in e, “Yhajoun. ?Nımauə naghən?” **6:27:** Aes 55:2; Jon 6:35, 48 **6:29:** Jon 6:35; 1 Tes 1:3; 1 Jon 3:23

“ In rīmivəhsi-pən bred yame ramsi-pən ye rao ye neai mə iriə tukasən. ’ *(Eks 16:4)*”

32 Mərig Yesu rīmīni-pən tuk əriə mīmə, “Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə, pəh nien mə Moses atuk e rīmivəhsi-pre nəviginiēn yame ramsi-pən ye rao ye neai, mə taksən. Kafak Tata e in e ravəhsi-pre nəviginiēn əfrakis yame ramsi-pən ye rao ye neai, mə kimiə takasən.

33 Mərig in ai bred kape Kughen, in e yermamə yame ramsi-pən ye rao ye neai mameiwaiyu-pə ye tokrei tanə. Kini bred e in e ravəhsi-pən nīmraghiēn kimi narmamə ye tanīmtanə.”

34 Kini iriə kīmnhani-pən tukun mhamə, “Yemasur, vəh-sipəh bred e kimi əmawə kape nīpig m-fam.”

35 Kini Yesu rīmīni-pən tuk əriə mīmə, “Yo e, yo Bred yame ravəhsi-pən nīmraghiēn. Narmamə yamə mīne kamhauə tuk Yo, to khapəh mīn nisəmkərvyēn. Kini narmamə yamə mīne kashatətə irak, to khapəh mīn nisakwəkwəyēn.

36 Mərig Yo yīmīni-pre ta tuk əmiə mə nakasəm pawk Yo, mərig nakhapəh nīshatətəyēn irak.

37 Narmamə yamə mīnə kafak Tatə ravəhsi-pə əriə kimi Yo, iriə tukhauə tuk Yo. Kini narmamə yamə mīne tukhauə tuk Yo, to yakpəh nher-yerhav-yen kīn əriə tuk nīpig kīrik.

38 “Meinai pəh nien mə Yo yīmasi-pən ye Rao ye Neai meiwaiyu-pə ye tokrei tanə mə jakor əmə narīmnar yame yo yakorkeikei. Mərig yīmauə mə

6:31: Neham 9:15; Sam 78:24; Sam 105:40 **6:33:** Dut 8:3; Mat 4:4; Luk 4:4; Jon 3:13, 31 **6:34:** Mat 6:11; Jon 4:15 **6:35:** Jon 4:14; 7:37-39; 8:12; 10:7,11; 11:25; 14:6; 15:1 **6:37:** Jon 17:2

jakor narimnar minə e yame kafak Tatə rimnher-pə kin Yo tukun.

³⁹ Kini In ripəh norkeikeiyen mə jakəpkərhav ye narmamə yamə minə In rimnəhi-pə əriə kimi Yo. In rorkeikei mə, ye Nipig Kwasig, Yo jakor narmamə minə e tukhamragh min ye nimhəyen kapəriə.

⁴⁰ Mərig in ai kafak Tatə In rorkeikei mə narmamə m-fam yame kamhavaag-pə tuk Yo e Tini, mishatətə irak, tukhavəh nimraghien rerin. Kini ye Nipig Kwasig, yo jakor narmamə minə e tukhamragh min ye nimhəyen.”

⁴¹ Nəmehuə kape Isrel kimisərig nəgkiarieren yame Yesu ramni mə In Bred yame ramsi-pən ye rao ye neai, meiwaiyu-pə ye tokrei tanə, kini kamhani hah In tukun,

⁴² mhani-pən tuk əriə minə mhamə, “Ah. Kwən e in Yesu, ji Josef. Kitawə kharkun kafan tatə mine mamə. ?Rhawor e ramni məkneikin mə In rimasi-pən ye rao ye neai meiwaiyu-pə ye tokrei tanə?”

⁴³ Kini Yesu rimini-pən tuk əriə mə, “Rikimiə tukripəh nəsikien məknenkin.

⁴⁴ Tatə Kughen yame rimnher-pə kin Yo, to ripipəh nivi-pəyen yermamə kirik ramuə tuk Yo, yermamə to ripəh nuəyen tuk Yo. Yermamə to ripəh nuə-atukien tuk yo mə jakor in ramragh min ye nimhəyen, ye nipig kwasig.

⁴⁵ Nəgkiarieren yame profet minə kimnharai kupan ye Nəkwəkwə kape Kughen ramni məkneikin mə,

“ ‘Kughen tukrhajoun narmamə m-fam.’ (Aes 54:13)

Yermamə yame ramətərig kin nhajounien kape Tatə Kughen, in tukramuə tuk Yo.

⁴⁶ Yermamə kirik rikək yame rimnəm Tatə Kughen kin nimirin. Yermamə kirikianə əmə rimnəm, Yermamə e in e rimasi-pən tuk Kughen.

⁴⁷ Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə narmamə yamə mine kamhani nəfrakisien irak kwənhavəh ta nimiraghien rerin.

⁴⁸ Yo e bred kape nimiraghien rerin.

⁴⁹ Nar apnapig mə ripmiə minə kimisən bred e 'mana' ye tipəvsik, mərig kwənhamhə.

⁵⁰ Mərig bred yame ramsi-pən ye rao ye neai mameiwaiyu-pə ai taktakun, in ror pisin. Bred e, rameiwaiyu-pə mə narmamə m-fam yamə mine kasən tukhapəh nhamhəyen.

⁵¹ Yo e, Yo bred mragh, yame ramsi-pən ye rao ye neiai mameiwaiyu-pə ye tokrei tanə. Yermamə yame tukrən bred e, in tukramragh rerin. Kini Bred e, yame jakvəhsi-pre kimi narmamə ye tokrei tanə, in e, niprak."

⁵² Nəgkiarien a rimnor nəmehuə kape nəmə Isrel kasərer masotgoh kimi əriə minə mhamə, "? Rhawor? ?Tukrhawor pən iran mine mivəhsi-pə nipran mə tuksən?"

⁵³ Kini Yesu rini-pən tuk əriə mimə, "Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə nakpihapəh nisəniən niprak e Ji Yermamə, mipihapəh nhanimien nitawik, to nakpihapəh nhavəhyen nimiraghien rerin.

⁵⁴ Narmamə yamə mine tuksən niprak, mhanim nitawik tukhavəh nimiraghien rerin. Kini ye Nipig kwasig, jakor əriə kamhamragh min ye nimbəyen.

⁵⁵ Yakaməgkiar məkneikın meinai ratuaturuk mə narmamə tukasəkeikei misən nıprak mhanım nitawık.

⁵⁶ Narmamə yamə mine tuksən nıprak, mhanım nitawık, tukharpın-pə ye nımraghien kafak. Kini Yo jakripın-pən mın ye nımraghien kapəriä.

⁵⁷ “Kafak Tatə rımnher-pə kın Yo yakuə, In nuknei nımraghien. Kini Yo yakvəh nımraghien tukun. Ye norien kirikianə əmə mın, narmamə yamə mine tuksən nıprak tukhavəh nımraghien iran.

⁵⁸ Yo e bred əfrakis, yame ramsi-pən ye Rao ye Neai, mameiwaiyu-pə ye tokrei tanə. Bred e rıpəh nəmhenien kın bred kupan yame rıpmiə minə kımisən [ye tipəvsik]. Nar apnapıg mə iriə kımisən bred a, mərig kwənhəmhə ta. Mərig narmamə yamə mine kasən bred e, iriə tukhavəh nımraghien rerin.”

⁵⁹ Yesu rımını-ərhav nəgkiarien e nıpig rımnhajoun narmamə apa ye nımə kape nofuginien apa Kapaneam.

Narmamə kape Yesu minə mın khapəh nhaniyen nəfrakisien iran

⁶⁰ Narmamə khapsaah kape Yesu kımisərig nəgkiarien e yame Yesu rımını, mhamə, “!E-he-o! Nəgkiarien e rıskai pık. ?Pa e to rını nəfrakisien ye kafan nəgkiarien?”

⁶¹ Kafan narmamə minə kəsəsiwən-əsiwən, mərig In ruvirkun ta nərigien kapəriä, mını-pən tuk əriə mımə, “? Rhawor? ? Nətərigien kapəmiə rımneiwaiyu tuk nhajounien e kafak uə?

⁶² ?Mərig tukmə naksəm Yo Ji Yermamə yakam-rerig faktə ye rao ye neai ikin yimasi-pən ikin kupan, takhani nəfrakisien irak uə nīkam?

⁶³ Nanmīn kape Kughen əmə rirkun nivəhsi-pənien nīmraghien rerin kimi narmamə. Yermamə to rīpəh nivəhyen nīmraghien rerin ye nəsaninien əmə kafan. Nəgkiarien mīnə e yakamni-pre tuk əmiə, iriə nəgkiarien yamə mīne kamhasi-pən ye Nanmīn kape Kughen yame ravəhsi-pən nīmraghien kimi narmamə.

⁶⁴ Mərig kimiə tiksīn eikīn e, nakhapəh nīshatətəyen irak.” (Yesu ramni məkneikīn meīnai In ruirkun ta ye nīrikakunien mə ni-pa mīne khapəh nhaniyen nəfrakisien iran, muirkun mə iriə pa nhagin tukreighaan-pən kīn In ye kwermi tikmīr mīnə kafan).

⁶⁵ Kīni Yesu rīmə, “Tuk nar e in e, yakwəni-ta tuk əmiə mə Tatə Kughen to rīpīpəh nīvi-pəyen yermamə kirik ramuə tuk Yo, yermamə to rīpəh nuəyen tuk Yo.”

⁶⁶ Ye nīpīg a, narmamə kape Yesu khapsaah kīmīsəpəh In, mhapəh nhakwasīgien kīn.

Pita ramni-ərhav mə in ramhatətə ye Yesu

⁶⁷ Kīni Yesu rīmnaiyoh kafan narmamə twelef mīmə, “?Rhawor irəmiə? ?Kīmīə mīn nīmnhamə taksəpəh Yo uə?”

⁶⁸ Mərig Saemon Pita rīmīni-pən tukun mə, “Yermaru. ?Tukmə yaksəpəh Ik, jakhavən tuk pa? Mə ik əmə. Kafam əmə nəgkiarien ravəhsi-pə nīmraghien rerin.

6:62: Jon 3:31; 17:5 **6:63:** Jon 6:68; 2 Kor 3:6 **6:64:** Jon 2:25

6:65: Jon 3:27; 6:44; 14:6 **6:68:** Jon 6:63

⁶⁹ Kini kimawə yakshatətə iram, minharkun ta mə Ik Yemə Rhakə kape Kughen.”

⁷⁰ Kini Yesu rimini-pən tuk əriə mə, “Kimiə e narmamə twelef kafak. Yo e yimirpen əmiə. Mərig kimiə kirik in yarmhə.”

⁷¹ (In ramni Judas, ji Saemon Iskariot, meinai in min kirik ye narmamə twelef kape Yesu, mərig kwasig ikin, rimneighan-pən kin In ye kwermi tikmir minə kafan.)

7

Yesu rimməgkiar kimi naorahini minə

¹ Kwasig ikin ye narimnar minə a, Yesu ripəh norkeikien mə tukrivən yerkwanu minə ye Judia tuk norien kafan wok, meinai nəmehuə kape nəmə Isrel apaikin kamharai mhun apsapis tukun mə tukshopni. Kini rirerig min mivən ye provins Galili.

² Mərig nipig ruauə ipakə tuk norien lafet kirik kape nəmə Isrel, kamni kimə “lafet kape nivəhsihaktəyen nimə tapolen minə.”

³ Kini naorahi Yesu minə kimnhani-pən tukun mhamə, “Rhuvə mə taktərhav eikin e mamvən apa Judia, pəh narmamə kafam minə apaikin tuksəm nimtətien yamə mine Ik nakamor.

⁴ Yuvən apaikin meinai yermamə yame rorkeikei mə narmamə tukharkun In, to ripəh nerkwaigien kin kafan wok. Mərig tukmə nakirkun norien nimtətien minə, yuvən, mor əpu Ik ye nimri narmamə khapsaah ye nipig kape lafet, pəh narmamə ye tanimtanə tuksəm.”

⁵ Kasəgkiar məknakin meinai nar apnapig mə iriə naorahini atuatur minə, mərig khapəh nhaniyen nəfrakisien iran.

⁶ Kini Yesu rini-pən tuk əriə mə, “Ripəh hanə norien nipig kafak. Mərig kimiə nakharkun nisorien nar ye nipig apnapig əmə.

⁷ Narmamə kape tokrei tanə e, iriə to khapəh nisəməkien əmiə. Mərig iriə tukasəkeiki masəməkin Yo, meinai Yo yakamni-ərhav mə kapəriə norien ripəh natuatukien.

⁸ Kimiə havən ye lafet, mərig Yo to yakpəh nivənien, meinai ripəh hanə norien nipig kafak.”

⁹ Raməgkiar məknakin kini In maməmür əmə apa Galili.

Yesu ramvən ye lafet e kamni kimə “Nivəhsi-haktəyen nimə tapolen minə”

¹⁰ Kini naorahi Yesu minə kimisəkupən mhavən ye lafet a, kwasig ikin, Yesu ripivən. Mərig In rimnaiyu apisapis əmə, mə narmamə tukhapəh nisəmien.

¹¹ Kini nəmehuə kape nəmə Isrel khapsaah kimnhavən ye lafet a masarhakin In, misaiyoh apnapig əmə narmamə mhamə, “?Kwən e in pukaa?”

¹² Ikin a, narmamə khapsaah kisəsiwən-əsiwən mamhani In. Tiksin khamə, “In yemə huvə kirik;” mərig tiksin khamə, “Nikam. In rameikuə ye narmamə.”

¹³ Mərig iriə khapəh nisəvsao-ərhavyen kin Yesu, meinai kamhagin mə ta mə nəmehuə kape nəmə Isrel kisərig nəgkiarien yame kamhani.

7:5: Sam 69:8; Mak 3:21 **7:6:** Mat 26:18; Jon 2:4; 7:30 **7:7:** Jon 3:19-20; 15:18-21 **7:8:** Jon 7:6 **7:13:** Jon 9:22; 12:42-43; 19:38; 20:19

14 Lafet a ramvən hanə, Yesu rımavən apa ye Nimə Ehuə kape Kughen, maməvhag kimi nar-mamə.

15 Nəmehuə kape nəmə Isrel kimisərig nəgkiarien kafan, kisakur, mhamə, “? Kwən e rımnhawor mırkun narımnar mınə e ye Nəkwəkwə kape Kughen? Yemehuə kirik kapətawə rımipəh nhajounien In.”

16 Kini Yesu rini-pən tuk əriə mə, “Nəgkiarien yame yakamhajoun narmamə kin, pəh nien mə kafak. Ramsi-pən tuk Tatə Kughen yame rımnherpə kin Yo.

17 Narmamə yamə mine nətərigien kapəriə ram-skai mə tuksor narımnar yame Kughen rorkeikei, tukharkun mə nəgkiarien kafak ramsi-pən tuk Kughen; pəh nien mə kafak atuk əmə.

18 Narmamə yamə mine kasəgkiar atuk əmə ye kapəriə nehuəyen, iriə kasor əmə mə narmamə tukhavəh-si haktə əriə. Mərig Yo yakorkeikei mə narmamə tukhavəh-si haktə nhag yermamə yame rımnherpə kin Yo. Yo yermamə kape niniyen nəfrakisien. To yakəpəh neikuəyen.

19 “Moses rımivəhsi-pre loa kimi əmiə, mərig yermamə kirik rikək irəmiə raməri-pən fam loa mınə e. ?Rhawor e kimiə naksarkut mə takshopni Yo?”

20 Kini narmamə khapsaah kimnhani-pən tukun mhamə, “!Man! ?Tukmə ror nanmın has ramərer-pən iram uə, mamor Ik nakamni nəgkiarien ətəwao uə? ?Pa e rımə tukrhopni Ik?”

21 Kini Yesu rımını-pən tuk əriə mımə, “Yo yımnor nımtətien kirikianə əmə ye Sabat, nımisəm,

niemhaa ramhai əmiə fam tukun.

²² Məriḡ kimiə min nakasor wok ye Sabat, mamhavəh nao kimi kwajikovə minə, raməri-pən loa kape Moses. (Məriḡ nəfrakisien mə pəh nien mə Moses rimirikakun norien kape nivəhyen nao kimi narmamə, məriḡ kaha minə apa kupan kimnharikakun).

²³ ?Məriḡ tukmə nakharkun nivəhyen nao kimi kwajikovə minə ye Sabat, rəri-pən loa kape Moses, rhawor e niemha ramhai əmiə nipiḡ yakamor huvə nīprai yermamə kirik ye Sabat?

²⁴ Takhapəh nisəkirien wok yame yakamor ye nəriḡien əmə kapəmiə, məriḡ taksəkir kafak wok ye nəriḡien yame ratuatuk.”

Narmamə kasəḡkiar ye Kristo

²⁵ Kini ye nipiḡ a, nəmə Jerusalem kimisaiyoh əriə minə mhamə, “? Rhawor? ? Kwən e In e nəmehuə minə kapətawə khamə tukshopni In uə?

²⁶ Məriḡ səm-ru. In ramni-ərhav nəḡkiarien ye nīmri narmamə, məriḡ nəmehuə minə khapəh nhani-pənien nar kirik tukun. ? Tukmə ror nəmehuə minə kwənharkun ta mə In Kristo, uə?

²⁷ Məriḡ kitawə kharkun rukwanu kwən e rimasi-pən ikin. Məriḡ nipiḡ Kristo tukramuə, narmamə tukseinein mə risipkaa.”

²⁸ Ye nipiḡ a, Yesu rinamərer ye Nimə Ehuə kape Kughen maməvhag kimi narmamə, kini mamokr-apomh mīmə, “Kimiə nakharkun Yo, mharkun ikin yimasi-pən ikin. Məriḡ nəfrakisien mə pəh nien mə yīmauə atuk əmə ye nəriḡien kafak.

7:21: Jon 7:23; Jon 5:2-9 **7:22:** Jen 17:9-14; 21:4; Lev 12:3 **7:23:** Jon 5:2-9; Mak 3:5; Luk 13:12-14; Luk 14:4-6 **7:24:** Aes 11:1-3; Jon 8:15

Mərig Kughen rimmher-pə kin Yo. Kini Kughen In nəfrakisien. Kimiə nakseinein In,

²⁹ mərig Yo yakirkun In, meinai yimasipən iran. Kini In rimmher-pə kin Yo.”

³⁰ Yesu raməgkiar məknakin, khamə tukharaptəəkkin In. Mərig yermamə kirik rikək yame tukraptəəkkin In, meinai riphə hanə norien nipig kafan.

³¹ Mərig narmamə khapsaah kimnhani nəfrakisien iran mhamə, “Tukmə ror Yesu in Kristo yame Kughen rimirpen mə tukrher-pə kin, meinai kimini mə nipig Kristo tukramuə, tukror nimtətien khapsaah. Kini yermamə rikək yame rirkun norien nimtətien ripsaah rapita In.”

Mobael yamə mine kasarha tuk Nimə Ehuə kape Kughen kimnhauə mə tukharaptəəkkin Yesu

³² Kini Farisi minə kimisərig narmamə khapsaah kisəsiwən-əsiwən masəvsao kin Yesu. Kini Farisi minə mine jif pris minə kimisher-pən kin mobael yamə mine kasarha tuk Nimə Ehuə kape Kughen mə tukharaptəəkkin Yesu.

³³ Kini Yesu rimə, “Yo jakamarə kitawə-mkimie kape nipig kwakwə əmə. Kwasig ikin, jakrerig-pən min tuk Yermamə yame rimmher-pə kin Yo.

³⁴ Ye nipig a in a, taksarha-kin Yo mərig to nakhapəh nisəmien Yo; meinai ikin yakamvən ikin, kimiə to nakhapəh nhavənien ikin.”

³⁵ Kini nəmə Isrel kimisaiyoh əriə minə mhamə, “? In rimə tukrivən hiə, mə to kitawə khapəh nisəmien In? ?Rimə tukrivən məm kwənərəus kape

nəmә Isrel yamә mine kisarә iriә nәмә Gris apa tanә pisin pisin minә, mamhajoun min nәмә Gris uә?

³⁶ In rimini mә ye nipig a, kitawә tuksarha-kin In, mhapәh nisәmien In, meinai kwәnmhan yame In tukrivәn ikin, to kitawә khapәh nhavәnien ikin. ? Nәgkiarien e, nipran ramni mә naha?"

Nu yame ravәhsi-pә nimraghien rerin

³⁷ Lafet natukror infamien, kamor nәviginiien yame in rehuә rapita nәviginiien tiksın kape lafet. Kini ye nipig a, Yesu rimnәrer ye nimri narmamә mamokrәn apomh mimә, "Yermamә yame rinәkwakwә, pәh in ruә tuk Yo, minim nu.

³⁸ Meinai Nәkwәkwә kape Kughen ramni mә, "Yermamә yame rhatәtә irak, rәmhen kin nimri nu yame ravәhsi-pәn nimraghien ramkwor-kwor mhaktә mokrig yerkin mamaiyu.' *(Aes 44:3)*"

³⁹ Yesu ramni nuhpikinien a, mamәgkiar ye Nanmin kape Kughen yame kwasig ikin tukripivәhsi-pәn kimi narmamә yamә mine kashatәtә iran. Mәrig ye nipig a, Nanmin kape Kughen ripәh hanә nuәyen tuk narmamә, meinai Yesu ripәh hanә nivәnien ye nikakien kafan ye rao ye neai.

Narmamә kimisәwhai kwhen kapәriә tuk Yesu

⁴⁰ Yesu ramәgkiar mәknakin, narmamә kimisәrig, kini tiksın kamhani mhamә, "Kwәn e in

7:37: Aes 55:1; Jon 4:13-14; 6:35; Rev 22:17 **7:38:** Jer 2:13; 55:1; 58:11; Sek 14:8-9; Jon 4:10-14; 6:35; Rev 7:17 **7:39:** Jon 1:33; 12:23; 13:31,32; Wok 2:17,33

profet kape Kughen yame profet minə kimmhanni mə tukruə.”*

⁴¹ Kini tiksın khamə, “Kwən e in Kristo.”

Mərig tiksın khamə, “Nikam. ?Nakhamə ta mə Kristo tukrısı-pən apa Galili uə?

⁴² Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə Kristo tukraməkeikei misi-pən ye kwənərəus kape King Deved, ye taon e Betlehem, imei Deved kupan.”

⁴³ Ror məkneikin, narmamə kimisəwhai kwhen kapəriə tuk Yesu.

⁴⁴ Tiksın khamə tukharaptərəkin In; mərig yermamə kirik rikək yame tukrıraptərəkin In.

Nəmehuə minə kape nəmə Isrel khapəh nhaniyen nəfrakisien ye Yesu

⁴⁵ Kini mobael minə kimmhavən misəm jif pris minə mine Farisi minə. Kini nəmehuə minə a kimisaiyoh mobael minə mhamə, “? Rhawor e nimnhapəh nharaptərəkinien Yesu mhakır mhauə?”

⁴⁶ Kini mobael minə khani-pən tuk əriə mhamə, “Yimnhapəh nharaptərəkinien In meinai yermamə kirik rıpəh hanə nhajounien rəmhen kin In.”

⁴⁷ Kini Farisi minə kimmhanni-pən tuk əriə mhamə, “?Rhawor? ?In rımivi əmiə kin nekuəyen kafan uə?

⁴⁸ ?Kapətawə kirik yemehuə rikək mine Farisi kirik yame ramni nəfrakisien iran.

* **7:40:** Əm-ru Dut 18:15. Moses rımını mə profet kirik min tukruə rəmhen kin in. **7:42:** 2 Saml 7:16; Sam 89:3-4; Maeka 5:2; Jer 23:5; Mat 2:1,22-23; Luk 2:4-7

49 Narmamə apnapig əmə yamə mine kaseinein əgkap loa kape Moses kamhani nəfrakisien iran. Pəh iriə tukasarə ye narpinien kirik.”

50 Kini Nikodimas e, in Farisi kirik. Kini in a iriə min. Kwən a, apa kupan rimavən maməgkiar kimi Yesu. Kini rarar mini-pən tuk əriə mimə,

51 “?Rhawor? Loa kapətawə ramni mə kwasig ikin tukhani-əhrav narpinien kape yermamə kirik, tukasəkeikei misəkupan mhavən, misətərig kın nəgkiarien kafan, misəm atuatur naha nhagin yame rimnor.”

52 Kini khani-pən tukun mhamə, “?Rhawor? ? Ik min ik yemə Galili, uə? Yuvən-ru məvheikin Nəkwəkwə kape Kughen, məm atuatur mə profet a kape Kughen to riphəh nisi-pənien ye Galili.”

53 Kini narmamə kimnharerig-pən yerkwanu minə kapəriə.†

8

1 Mərig Yesu rimnhaktə fiak ye tukwas e kamni kimə Olif.

Yesu riphəh nəgkiar-skaiyen kimi piraovın kirik yame rakwasig apnapig kın narman

2 Kəni rikwamer kın, Yesu rirerig-pən min ye Nimə Ehuə kape Kughen. Kini narmamə khapsaah kimnhauə, məsərə ərkurao iran, kini In rəkwətə maməvhag kimi əriə.

7:50: Jon 3:1 † 7:53: Nəgkiarien ye Jon 7:53-8:11 rəkə ye kopi akwas tiksın kape Niutesteman. Keinein mə Jon rimirai əfrakis, uə yermamə kirik rimnəsik-əpnis-pən ye nəgkiarien kape Jon.

³ Kini nəmhajoun minə kape loa, mine Farisi minə khakir piraovın kirik mhauə tukun, misərip-ərhav in ye nımri narmamə. Narmamə kimisəm əpu mə pian a rımnapir iriu yerman pisin.

⁴ Kini iriə kımnhani-pən tuk Yesu mhamə, “Yhajoun. Narmamə kimisəm əpu mə pian e rımnapir iriu yerman pisin.

⁵ Moses rımnrəhu loa kirik ye loa kapətawə mamni mə tukmə piraovın yame ramapir-pən apnapig tuk yerman, tukaməkeikei karkwhopni in. (*Lev. 20:10; Deut. 22:22-24*) ? Mərig ik nakmə rhawor?”

⁶ Iriə kımisaiyoh məknakin masor kiko-iko, mə Yesu tukrini nəgkiarieren kirik yame rıpəh nəmhenien, pəh kisəm-pən nar has kirik iran, mhavəhsi-pən narpinien kimin. Mərig Yesu rapnapig əmə, məmrəmır, mamrai-pən nar ye nımoptanə kin kwənkwai kwermın.*

⁷ Mərig iriə kasəkeikei misaiyoh In. Kini In rərer, mini-pən tuk əriə mə, “Nəmhen. Tukmə kimiə kirik e ikin e kafan norien has rikək, pəh in tukrəkupən markwhopni pian e.”

⁸ Kini In məmrəmır min mamrai-pən nar ye nımoptanə.

⁹ Kini iriə kımisərig nəgkiarieren kafan, misəriwək kirikianə kirikianə misap, ririkakun ye nəwharu minə meriaji nitamaruə. Iriə kımisap, mhapəh əmə Yesu mine pian ai kawəmır.

¹⁰ Kini Yesu rhekimter min mini-pən tuk pian ai mımə, “Pian əpə. ? Narmamə minə apa

* **8:6:** Rikimiə tukraməsik mə Kughen rımırai-pən Natuakəmien Ten ye kapiet kin kwermın. Eks 31:18; Dut 9:10. **8:7:** Dut 17:7; Rom 2:1,22

kwənhaukaa? ?Yermamə ruikək yame tukrini-ərhav kafam narpinien uə?”

¹¹ Kini pian a rimi-pən tukun mīmə, “Yemehuə. Yermamə rikək yame to rīvəhsi-pə narpinien kimi yo.”

Kini Yesu rini-pən tukun mə, “Ror pən Yo mīn to yakpəh nīvəhsi-preyen narpinien kimik. Mərig amvən, məpəh əmə norien yame mīne rahas.”

Yesu In rəmhen kin nikakien yame raməsia-pen narmamə m-fam ye tokrei tanə

¹² Kini Yesu rini-pən mīn tuk əriə mīmə, “Yo e, yo Nikhakien kape narmamə m-fam ye tokrei tanə. Narmamə yamə mīne kamhakwasig kin Yo to khapəh niseriwəkien ye nəpignəpien, mərig tukhavəh nikakien yame ravəhsi-pən nīmraghien kimi əriə.”

¹³ Kini Farisi mīnə kimnhani-pən tukun mhamə, “Ik nakamni-əhrav məknakin Ik, mərig yermamə kirik rikək yame tukrərer-ərhav mamni əfrakis mə kafam nəgkiarien raməfrakis. To kafam nəgkiarien rīpəh nərerien.”

¹⁴ Kini Yesu rini mīmə, “Ewəh. Nəfrakisien mə Yo atuk əmə yakamni-ərhav Yo. Mərig nəgkiarien kafak in tukramərer timtim, meinai Yo yakirkun aikin yimasi-pən ikin. Kini mirkun mīn aikin yakamvən ikin. Mərig kimiə nakseinein aikin yakamvən ikin mīne ikin yimasi-pən ikin.

8:11: Jon 3:17; 5:14 **8:12:** Sam 27:1; 44:3; 119:105; Prov 6:23; Aes 49:6; 60:19-20; Esik 1:26-28; Mat 5:14; Jon 1:4-5; Hib 1:3; Rev 21:23-24 **8:13:** Jon 5:31 **8:14:** Jon 13:3; 16:28

¹⁵ Kimiə e naksəkir norien kape narmamə ye nətərigien əmə kape yermamə. Mərig Yo yakpəh nəkirien norien kape narmamə məknakin.

¹⁶ Mərig tukmə yakəkir norien kape yermamə, yakamor ye norien yame ratuatuk. Mərig pəh nien mə yakaməkir ye nətərigien əmə kafak, mərig kimru Tatə Kughen yame rimmher-pə kin Yo, kapəmru nəkirien kirikianə əmə.

¹⁷ Kimirai ye loa kapəmiə kimə, “Tukmə yermamə kīraru karəni nar kirikianə əmə, pəh narmamə tukharkun mə nəgkiarieren kapəriu raməfrakis.”

(Dut 19:15)

¹⁸ Kini taktakun ai, Yo yakamni-ərhav Yo, mərig Rimik yame rimmher-pə kin Yo, ramor nəgkiarieren kafak ramərer timentim.”

¹⁹ Kini kimisaiyoh In mhamə, “?Mərig kafam hiə tatə?”

Kini In rimə, “Kimiə nakseinein Yo, miseinein min Tatə kafak. Nakpiharkun Yo, to nakpiharkun min kafak Tatə.”

²⁰ Yesu rimini nəgkiarieren a nipig in rimnamhajoun narmamə apa ikin kamərəhupən mane ikin ye Nimə Ehuə kape Kughen. Mərig kwən kirik rikək yame to rivən miraptərəkin In meinai ripəh hanə norien nipig kafan.

Yesu ramni mə In rimasi-pən ye rao ye neai

²¹ Kini Yesu rimini-pən min tuk əriə mimə, “Tuk nipig kirik, jakirkək, kini kimiə taksarha kin Yo. Mərig nipig takhamhə, narpinien kape təvhagə has kapəmiə tukraməmīr irəmiə. Kimiə nakseinein nhavənien aikin yakamvən ikin.”

²² Nīpīg rīmīni məknaķin, mukreikīn kapən kapə nəmehuə kape nəmə Isrel. Khamə, “? Rhawor e kitawə kaseinein nhavəniēn aikīn ramvən ikīn? ? Tukmə ror tukrhopni atuk In uə?”

²³ Məriḡ Yesu rīrpīn nəḡkiariēn mīmə, “Kimiə, iməmiə eikīn e. Məriḡ Yo yakmasi-pən apa ye rao ye neai meiwaiyu-pə. Tokrei tanə e pəh niēn mə imak ikīn.

²⁴ Ror məkneikīn, yakamni-pre tuk əmiə mə kimiə takhamhə, narpīniēn kape təvhagə has kapəmiə tukraməmīr irəmiə. Tukmə nakhapəh nhaniyēn nəfrakisīēn mə yo e Kristo, nīpīg takhamhə, narpīniēn kape təvhagə has kapəmiə tukraməmīr irəmiə.”

²⁵ Kīni iriə kīmnhani-pən tukun mhamə, “!Eh! ? Ik pa en?”

Kīni In rīmīni-pən tuk əriə mə, “Yo e yakaməvsao kīn Yo ye nīpīg yame yīmīrikakun nhajouniēn kafak meriaji-pə e taktakun.

²⁶ Yakirkun nīniyēn narīmnar rehuə irəmiə, mivəhsi-pre narpīniēn ehə kimi əmiə. Məriḡ jakamni əmə nəḡkiariēn yame Yermamə yame rīmnher-pə kīn Yo ramni-pə tuk Yo. Nəḡkiariēn yame In ramni raməfrakis. Kīni yakamni-ərhav pən nəḡkiariēn kimi narmamə fam ye tokrei tanə yame In ramni-pə tuk Yo.”

²⁷ Məriḡ iriə khapəh nharkuniēn mə Yesu raməḡkiar ye Rīmni Kughen.

²⁸ Ror pən, In rīni-pən tuk əriə mə, “Nīpīg kimiə takpīharuk haktə Yo, Ji Yermamə, mīpīharkun mə nəḡkiariēn yame yakamni irak in raməfrakis. Kīni mīpīharkun mīn mə yakpəh noriēn nar kīrik

ye nətərigien əmə kafak, mərig yakamni əmə nəgkiarien yame Rımık ramni-pə tuk Yo.

²⁹ Yermamə yame rımnher-pə kın Yo ramarə kımru min. In rıpəh nəpəhyen Yo yakəriwək Yo pısın. Meinai nıpıg m-fam yakamor naha nhagin yame In rorkeikei.”

³⁰ Yesu ramni nəgkiarien e, narmamə khapsaah khani nəfrakisien iran.

Mıkıp Ebrahim əfrakis minə mine ji Setan minə

³¹ Kini Yesu rımnəgkiar kimi nəmehuə kape nəmə Isrel yamə mine kımnhani nəfrakisien iran mımə, “Tukmə nakharaptərəkin tım tım nəgkiarien yame yakamni-pre tuk əmiə, kimiə atuatur e narmamə kafak minə.

³² Kini kimiə takharkun nəfrakisien. Kini nəfrakisien en tukrısın əmiə nakhapiəpiə.”

³³ Kini iriə kımnhani-pən tukun mhamə, “! Ah! Kitawə e kwənərəus kape Ebrahim. Kitawə khapəh nisor-atur-kinien kape yermamə kirik. ? Rhawor e nakamni mə nar kirik tukraməkeikei mırısın əmawə yakhapiəpiə?”

³⁴ Kini Yesu rını-pən tuk əriə mə, “Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə narmamə yamə mine kasor norien has, norien has ramarmaru irəriə, mam-raptərəkin əriə mamor əriə kamhauə yorwok minə kafan.

³⁵ Kini nakharkun mə yorwok kirik, kafan yemehuə to rıpəh neighanien kın in mə tukramarə ye nimə kafan. Mərig yemehuə rameighan əmə

8:28: Jon 3:14; 12:32-33; 14:24 **8:29:** Jon 4:34; 5:30; 6:38; 16:32

8:31: 2 Jon 1:9 **8:32:** Rom 8:2; 2 Kor 3:17; Gal 5:1 **8:34:** Rom 6:12-23; 1 Jon 3:8-9

kin tini mə tukramarə ye nimə kape yamehuə kape nipiḡ m-fam.†

³⁶ Ror pən, tukmə Yo Ji Kughen yakamrisin əmiə, jakrisin əfrakis əmiə nakhapiəpiə.

³⁷ Yakirkun mə kimiə kwənərəus kape Ebrahim. Məriḡ nakasarha-kin swatuk tuk nhopniyen Yo, meinai nakhapəh nisorkeikeiyen mə taksətəriḡ kin kafak nəḡkiarien.

³⁸ Yo yakamni narimnar minə e yame yimnəm kafak Tatə ramor. Məriḡ kimiə nakasor narimnar yame kapəmiə tatə minə kimnhani-pre tuk əmiə.”

³⁹ Kini iriə kimnhani-pən tukun mhamə, “Məriḡ ritawə e Ebrahim.”

Kini Yesu rimini-pən tuk əriə mimə, “To rīpi mə kimiə kwənərəus atuatur kape Ebrahim, to norien kapəmiə rīpiəmhen kin norien kape Ebrahim kupan.

⁴⁰ Yo yakamni-pre nəḡkiarien əfrakis tuk əmiə yame Kughen rimini-pə tuk Yo. Məriḡ kimiə nakhamə takshopni Yo. Məriḡ to Ebrahim rīpəh norien məknenkīn.

⁴¹ Kimiə nakasor əmə norien kape tatə atuatur kapəmiə.”

Kini iriə kimnhani-pən tukun mhamə, “Pəh nien mə kimawə e kwajikovə kape swatuk. Kughen pişin əmə In rimimawə.”

† **8:35:** Ye nuhpikīnien e, Yesu ramni mə nəmə Isrel kisəmhen kin slef yame kasarə iruə tuk promes mine nimə kape king. Nar apnapig Kughen rimirpen nəmə Isrel mə kafan narmamə, məriḡ in rīvəhsi-ta nehuəyen kapəriə, kiseiwaiyu əḡkap rəmhen kin slef yame kafan nihuvəyen uə nautə rikək. **8:35:** Gal 4:30 **8:37:** Jer 9:25-26; 1 Jon 3:10 **8:39:** Rom 2:28-29; 9:7-9

⁴² Kini Yesu rini-pən tuk əriə mımə, “To rıpi mə kapəmiə əfrakis e tatə Kughen, to nakpisorkeikei Yo, meinai Yo yımasi-pən iran, muə eikin e. Pəh nien mə yımauə ye kafak nərigien. Mərig yımauə meinai In rımnher-pə kin Yo.

⁴³ ? Mərig rhawor e nakhapəh nharkunien nıprai nəgkiarien kafak? Meinai nakhapəh nisorkеikeiyen mə taksərig nəgkiarien kafak.

⁴⁴ Kimiə, norien kapəmiə rəmhen əmə kin rımimiə e Setan. Kini nıpig m-fam naksorkеikei mə takasor nəkwan. Norien kafan yame in rımirikakun mamor, ramor hanə. In yermamə kape nhopniyen yermamə. In raməməkin nəfrakisien, meinai nəfrakisien rıkək iran. In rameikuə məknakin meinai in a norien hanə kafan. In yeikuə, mine tatə kape neikuəyen.

⁴⁵ Mərig Yo yakamni-pre əmə nəgkiarien əfrakis tuk əmiə. Ror pən, nakhapəh nhaniyen nəfrakisien ye kafak nəgkiarien.

⁴⁶ Yo yakpəh hanə norien norien has; ror pən kimiə kirik rıpəh hanə nəm-pə-yen nar has kirik irak. Yakamni-pre nəgkiarien əfrakis tuk əmiə. ? Rhawor e nakhapəh nhaniyen nəfrakisien irak?

⁴⁷ Narmamə kape Kughen kasor nəkwai Kughen; mərig pəh nien mə kimiə kwajikovə minə kape Kughen, nakhapəh nisorien nəkwan.”

Yesu In yerpırig rapita Ebrahim

⁴⁸ Kini nəmehuə kape nəmə Isrel kimishek In mamhani mhamə, “! Man! Yakwəsəm əpu ik, mharkun mə ik pa. Ik nakəmhen kin yemə Same-ria kirik yame nanmın has ramərer-pən iran.”

49 Mərig Yesu rımə, “Nanmın has rıkək irak. Mərig yakamsiai Rımık; kini kimiə nakhapəh nhasiaiyen Yo.

50 Yo yakpəh narkutien mə nhagık tukrehuə; mərig yermamə kirik aikın yame ramarkut mə nhagin tukrehuə. Kini In tukripiəkir narmamə m-fam.

51 Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə yermamə yame ramor kafak nəgkiarien to ri pəh nımhəyen tuk ni pıg kirik.”

52 Kini nəmehuə kape nəmə Isrel kimnhani-pən tukun mhamə, “!Yakwənharkun ai taktakun mə nanmın has ramərer-pre iram! Meinai Ebrahim rımamhə, kini profet mınə kimnhamhə mın, mərig Ik nakamni mə yermamə yame ramor nəkwam to ri pəh nımhəyen tuk ni pıg kirik.

53 ? Nakmə Ik nakehuə rapita Ebrahim e ri ptawə yame ruamhə ta, mine profet yamə mine kwənhamhə ta? ?Nakmə ik e pa?”

54 Kini Yesu rini-pən tuk əriə mımə, “To yakvəhsi-haktə atuk Yo mamor nhagık ramehuə, kafak nəgkiarien in ror nar apnapıg əmə kın. Mərig kafak Tatə e yame kimiə nakamhani mə In Kughen kapəmiə In ravəhsi-haktə Yo, mamor nhagık ramehuə.

55 Kimiə nakseinein pawk In; mərig Yo yakirkun In. To yakpini mə yakeinein In, mıpiuə yeikuə rəmhen kın yame kimiə nəmeikuə mınə. Mərig yakirkun In mamor nəkwam.

56 Ripmiə e Ebrahim rikin ramagien pik mə tukripiəm ni pıg kafak yame tukripiuə. Kini ni pıg

in ruirkun mə nı̄pı̄g kafak rınamuə, kini rı̄kin ramagien əmə tukun.”

⁵⁷ Kini nəmehuə kape Isrel kımnhani-pən tukun mhamə, “! Man! Ik tamaruə əmə kırık, kafam newk rı̄pəh hanə nerı̄aji-pənien fıfti. ?Rhawor e nakamni mə nım̄nəm yemə tu e Ebrahim?”

⁵⁸ Kini Yesu rımə, “Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə Ebrahim rı̄pəh hanə narhayen, Yo yaknarə ta.‡”

⁵⁹ Məkneikin khapık kapier asur mınə mə tuk-sarkwhopni In kın. Mərig Yesu rımnerkwaig, map ta irəriə ye Nimə Ehuə kape Kughen mamvən.

9

Yesu rı̄mnor huvə nım̄rın pıs kırık

¹ Nı̄pı̄g kırık, Yesu rınaməriwək mamavən, kini məm kwən kırık nım̄rın rı̄mapıs hanə.

² Kini narmamə kape Yesu khauə mhani-pən tukun mhamə, “Yhajoun. Kwən kırık e rı̄mnarha, nım̄rın ruapıs ta. Takni-ru mə rhawor ror məknakin. ?Ravəh narpınien ye norien has kape tatə uə mamə kafan, uə ravəh narpınien ye norien has kırık kafan yame rı̄mnor?”

³ Mərig Yesu rımə, “Nım̄ri kwən e ramahas, mərig pəh nien mə ravəh narpınien ye norien has kırık kafan, uə kape tatə uə mamə. Mərig nım̄rın ramapıs məkneikin mə Kughen tukrhajoun kafan wok ye nım̄raghien kafan.

⁴ Kıtawə kasarə ye nı̄pı̄g kape nıkakien, tukasəkeikei masor wok kape Yermamə yame

‡ **8:58:** Əm-ru Jon 1:1; 17:5; 17:24. **8:59:** Lev 24:16 **9:2:** Luk 13:2-3 **9:3:** Jon 11:4

rimnher-pə kin Yo. Mərig nipiḡ kape nəpiḡnəpien tukruə, tukseinein nisorien wok ye nipiḡ a.

⁵ Nipiḡ yakamarə ye tokrei tanə e, Yo nikakien kape narmamə m-fam ye tokrei tanə.”

⁶ Yesu rini-ta nəḡkiarieren a, miṽəh nimoptanə mərig-əvhin, rəptiḡ, mərəhu-pən ye nimri yer-mamə a.

⁷ Mini-pən tukun miṽə, “Takvən mar ye nu apa Saeloam.” (Nhag e Saeloam, nīpran ramni mə, “Kher-pən kin.”) Kini ai rimavən, mar ye nu, kini marha maməm nar, mireriḡ-pən iman yerkwānu.

⁸ Kini nəmə iman ikin, mine narmamə yamə mine kharkun in, mə in yermamə kirik yame nipiḡ m-fam ramaiyoh-pən kin mane, kimisəm in, kisakur. Misaiyoh-pən əriə minə mhamə, “! Eh! ? Kwən e in e yermamə yame nipiḡ m-fam in ramkwətə mamaiyoh-pən kin mane kimi narmamə, uə nikam?”

⁹ Kini tiksīn khamə, “Ḳwəh. Mə in.”

Mərig tiksīn khamə, “Nikam. To nakəm, nakmə in. Mərig pəh nien mə in.”

Mərig kwən a rimə, “!Mə yo e!”

¹⁰ Kini iriə kasəkeikei kimin mə tukrini mə rimnhawor nimrin rhuvə.

¹¹ Kini in rimə, “Kwən e, nhagin e Yesu, in rimivəh nimoptanə mərig-əvhin rəptiḡ, mərəhu-pən ye nimrik mir, mini-pə tuk yo mə jakvən ye nu apa Saeloam, mar. Kini yakvən mar. Məkneikin məm nar.”

¹² Kini iriə kisaiyoh-pən min in mhamə, “?Mərig kwən en ramarə hiə?”

Kini in rimə, “?Hei? Yakeinein.”

13 Kini khakir in mhauə kimi Farisi minə.

14 Nipig Yesu rimivəh nimoptanə mərig əvhin rəptig mərəhu-pən ye nimirin mir, nipig a ye Sabat.

15 Ror pən, Farisi minə min kisaiyoh-pən kwən a mhamə, “?Rhawor nimirin rhuvə?”

Kini kwən a rini-pən tuk əriə mimə, “Yesu rimnor-pən nimtəgei ye nimirik, kini yimavən mar, kini nimirik rhuvə.”

16 Kini Farisi minə kimsəwhai kwhen kiraru kapəriə tuk nəgkiarien a. Tiksin kimnhani mhamə, “Tukmə ror məkneikin, Yesu ripəh nisi-pənien ye Kughen, meinai In rimnakapir Sabat.” Mərig tiksin khamə, “Nikam. Ramsi-pən ye Kughen. Meinai yor təvhagə has to ripəh norien nimtətien minə məknakin.”

17 Kini iriə kisaiyoh min kwən a nimirin ramapis kupan, mhamə, “?Kwən a rimnor huvə nimirin, nakmə In naha yermamə? ?Kini rikim ramhawəsik?”

Kini in rini-pən tuk əriə mimə, “In profet kirik.”

18 Mərig nəmehua minə kape nəmə Isrel khapəh nhaniyen nəfrakisien iran mə in apa kupan kwən a nimirin rimapis, mərig taktakun ai raməm nar. Ror pən, kisokrən kin rimni mine nisini kirauə.

19 Kisaiyoh-pən əriu mhamə, “?Rhawor? ?Kapəmiru e kwajikovə uə? ?Rimnarha nimirin ripsis uə nikam? ?Rimnhawor nimirin rhuvə?”

20 Kini rimni mine nisini krəmə, “Yakrarkun mə kapəmru e kwajikovə. Nipig rimnarha, nimirin ripsis.

21 Mərig yakweinein mə rimnhawor nimirin rhuvə. Maweinein mə pa nhagin rimnor huvə nimirin. Saiyoh in. Mə rikin rinarə ta. In rirkun nəvsaoyen kin in.”

22 Karəni məknakin meinai krəgin kin nəmehuə minə kape nəmə Isrel, meinai nəmə Isrel kimnhani ətən mə tukmə yermamə kirik ramni-ərhav mə Yesu in Kristo, tukhapəh niseighanien kin raurupən ye nimə kape nofuginien.

23 Ror pən, rimni mine nisini kirəni mirəmə, “Saiyoh in. Mə rikin rinarə ta.”

24 Kini kisokrən min kin kwən a yame kupan nimirin rimapis, mə tukruə mərəer ye nimiria. Kini kashek in mhamə, “Ni əfrakis əmə, mivəhsi-haktə nhag Kughen.* Kitawə kharkun mə Yesu In yor təvhagə has əmə.”

25 Mərig kwən ai rimə, “Yo yakeinein mə kwən a in yor təvhagə has uə nikam. Nar kirikianə əmə yame yo yakirkun. Apa kupan, nimirik rimapis. Mərig taktakun ai, yaknaməm nar.”

26 Kini kisaiyoh-pən min in mhamə, “? Rimnhawor ik? ?Rimnhawor mor huvə nimirin?”

27 Mərig in rimə, “Yakwəni-pre ta tuk əmia, mərig kimiə nakhapəh nisətərigien kin yo. ?Rhawor nakhamə jakəvsao min kin? ?Kimiə min nakhamə takhauə narmamə kape Yesu minə, uə?”

28 Kini iriə kashek in, mamhani hah in, mhamə, “!Ah! !Ik e kafan kirik yermamə! Mərig kimawə narmamə kape Moses.

29 Kimawə yakharkun huvə mə Kughen rimnəgkiar kimi Moses; mərig kimawə yakseinein mə kwən en rimasipkaa.”

* **9:24:** Nəmehuə minə kimnhani-pən tuk kwən a “Vəh si haktə nhag Kughen” ni pran ramni mə khamhə Yesu tukrivəh kwəsə ye nhag Kughen. Əm-ru Jos 7:19. **9:28:** Jon 5:45

30 Kini kwən ai rımə, “!Nəfrakisien! Kwən a rımnor huvə nımrık, mərig kimiə nakseinein mə rımasıpkaa.

31 Kitawə kharkun mə Kughen rıpəh nətərigien kın yor təvhagə mınə. Mərig yermamə yame ramsiai Kughen, mamor nəkwan, kını Kughen ramətərig kın!

32 Yermamə kırık rıkək yame rırkun nor-huvəyen yermamə rımnarha əmə nımrın rıpis.

33 To Yesu rıpıpəh nısi-pəniyen ye Kughen, to rıpıpəh norien nar kırık.”

34 Kini iriə kımışek mın in mhamə, “!Kəsi! Ik yermamə kape norien has nıpig mıfam, rırıkakun ye nıpig yame nımnarha-pə, muə meriaji-pə ai tak-takun. ?Rhawor e nakmə takhajoun əmawə?” Kini kisher-ye-rhav kın In ye nımə kape nofuginien.

Yermamə yame reinein Yesu, in rəmhen kın nımrın pis

35 Kini Yesu rımnərig nəvsaoyen kın, mə kımner-ye-rhav kın kwən ai ye nımə kape nofuginien. Kini rıvən mıvaag-pən kın, maiyoh-pən in mımə, “? Ik nakamni nəfrakisien ye Ji Yermamə?”

36 Kini kwən a rımə, “Yemehuə. ?Ji Yermamə e pa? Ni-pə huvə tuk yo, pəh jakni nəfrakisien iran.”

37 Kini Yesu rını-pən tukun mımə, “Ik naknəm ta In. Yo e yakaməgkiar kımik ai taktakun.”

38 Kini kwən ai rımə, “Yermaru. Yo yakamhatətə iram.” Kini in mənımkur maməhuak kımın.

9:31: Sam 66:16-20; Prov 15:29; Aes 1:15; 59:2

9:33: Jon 3:2

9:34: Jon 9:2; Aes 66:5

9:36: Rom 10:14

9:37: Jon 4:26

9:38: Mat 28:9

39 Kini Yesu rini-pən tukun mimə, “Yo yimauə ye tokrei tanə mə jakəkir narmamə. Mor narmamə yamə mine khapəh nisəm-huvəyen nar, kisəm huvə nar. Mamor narmamə yamə mine kasəm huvə nar, iriə tukhapəh nisəmien nar.”

40 Kini Farisi minə tiksın kimisərig nəgkiarinen kafan mhamə, “?Rhawor? ?Nakmə nimrimawə rips min uə?”

41 Kini Yesu rini-pən tuk əriə mimə, “To nakpihani-ərhav mə nakhapəh nisəm-huvəyen nar, to nakpihapəh nhavəhyen narpinien tuk təvhagə has kapəmiə. Mərig kimiə nakhamə ta mə naksəm huvə nar, kini narpinien kape təvhagə has kapəmiə raməmır hanə irəmiə.”

10

Yesu ramni nuhpikinien ye yermamə yame ramarha tuk sipsip

1 Kini Yesu rimə, “Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə tukmə yəkrəh kirik rimə tukrivən məkrəh kin sipsip, to riphəh nukuraoyen ye kwəruə; mərig tukriviero kin kəupə.

2 Mərig yermamə yame ramarha tuk sipsip in tukrukuraopən ye kwəruə.

3 Yermamə yame ramarha tuk kwəruə, nipig m-fam in raməhitə ye kwəruə tuk kwən a, kini sipsip minə kharkun rikin. Nipig m-fam in ramokrən kin nhagriə kirikianə kirikianə, kini kamhatərhav.

4 Mokræn fam kîn sipsip minə kafan, maməkupən; sipsip minə kafan kamhakwasig kîn, meinai kharkun rîkin.

5 Mərig to khapəh nhakwasigien kîn yermamə apnapig. Nîkam. Tukmə yermamə apnapig, kisapta iran, meinai kaseinein rîkin.”

6 Yesu ramni nuhpikîniën, mərig narmamə kaseinein nîprai nəgkiariën kafan.

7 Kîni əmə ai, Yesu rîni-pən tuk əriə mîmə, “Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə Yo e, yo kwəruə yame sipsip minə tukhakuraο-pən ikîn.

8 Narmamə yamə mîne kîmîsəkupən irak, iriə yeməkrəh minə. Sipsip minə khapəh nisətərigien kîn əriə.

9 Yo e yo kwəruə. Narmamə yamə mîne tukhakuraο-pə yakamərer ikîn, Kughen tukrivəh mîragh əriə. Tukhauə imə masəriwək mîsavən masən mənvhirik yame rhuvə.

10 Mərig yəkrəh ramuə imə tuk nar kîrikianə əmə. Ramuə tuk nəkrəhyen, mîne tuk nhopniyen, mîne tuk noriahyen nar. Mərig Yo yakamuə mə takhavəh nîmraghien. Kîni nîmraghien e in rukwar kîn nihuvəyen minə fam.

11 “Yo e Yermamə huvə kape narha-huvəyen tuk sipsip minə. Yermamə huvə kape narha-huvəyen tuk sipsip minə, in rameighan kîn kafan nîmraghien mə tukrivəh mîragh əriə.

12 Mərig yorwok yame ramor əmə wok tuk nərok, sipsip minə pəh nien mə kafan. Kîni nîpig

10:7: Jon 1:51; 14:6 **10:8:** Jer 12:1; Esik 34:2 **10:9:** Sam 118:20,22-24 **10:10:** Jon 1:4; 3:15-16; 5:40; 20:31 **10:11:** Sam 23:1; Aes 40:11; Esik 34; Maeka 5:2,4; Mat 2:6; Mak 6:34; 1 Pita 2:25; 5:2-4; Heb 13:20; Rev 7:17; Jon 15:13; 1 Jon 3:16

tukmā rəm kuri aparu mīnā kamhauə, in rap, mīpəh sipsip mīnā. Kini kuri aparu mīnā tukhauə mīsəs sipsip mīnā, mīsəko rik rik əriə.

¹³ Yorwok a tukrap meinai in ramor əmə wok tuk nərək. Rīpəh nərīg-pīkien sipsip mīnā.

¹⁴⁻¹⁵ “Yo e, Yo Yermamə huvə kape narhahuvəyən tuk sipsip mīnā. Tata Kughen rirkun Yo, kini yakirkun In. Ye norien kīrikianə əmə mīn, Yo yakirkun kafak sipsip mīnā, kini iriə kharkun mīn Yo, kini yakeighaan kīn nīmraghien kafak tuk nīvəh-mīraghien əriə.

¹⁶ Kini kafak mīn tīksīn aikīn sipsip, yamə mīne khapəh nīsəmīrien ye kəupə e. Iriə mīn, tuksərig rīkik. Kini iriə fam tukhauə kīrikianə. Yo pīsīn əmə jakamarha huvə tuk əriə.

¹⁷ Kafak Tatə In rorkeikei pīk Yo meinai yakeighaan kīn kafan nīmraghien tuk nīvəh-mīraghien sipsip mīnā kafak. Kini kwasīg ikīn jakamragh mīn.

¹⁸ Yermamə kīrik rīkək yame to rīvəhsī-ta nīmraghien kafak. Yo pīsīn əmə yakavəh nehuəyən tuk nīvəhsī-pən-ien kafak nīmraghien, mīne tuk nīmragh-mīnien. Kafak Tatə rīmīni-pə tuk Yo mə jakor məknakīn.”

¹⁹ Kini nəmehuə kape nəmə Isrel mīnā kīmīsəwhai mīn kwhen kapəriə tuk nəgkiarien a.*

²⁰ Iriə khapsaah kīmnhani mhamə, “Kwən a, nanmīn has kīrik ramərer-pən iran. Kapən kapə

10:14-15: Mat 11:27 **10:16:** Aes 56:8; Jon 11:52; Wok 10:34,35; Rom 1:16; Efes 3:6 **10:17:** Aes 53:12 **10:18:** Mat 26:53-54; Fil 2:8; Hib 5:8 * **10:19:** Əm-ru Jon 9:16.

rətəwao. ?Nakshawor masətərig kin In?”

²¹ Mərig tiksın khani mhamə, “Nəgkiarien a pəh nien mə nəgkiarien kape yermamə yame nanmın has yame ramərer-pən iran. ?Rikimiə raməsik mə ta mə nanmın has rirkun nor-huvəyən nimirin pis rarha mın, uə?”

Narmamə kasəməkin Yesu meinai In ramni mə In Ji Kughen

²² Ruauə ye nipiğ yame nəmə Isrel kasor lafet kirik kamni kimə “Dedekesen” apa Jerusalem. Nipiğ a, nipiğ kape nokieiyen.

²³ Kini Yesu rinaməriwək ye nıkar Nimə Ehuə kape Kughen, ye kwənmhan kirik kamni kimə “Vranda Kape King Solomon.”

²⁴ Kini nəmehuə kape nəmə Isrel tiksın kimnhauə misarkurao iran. Misaiyoh In mhamə, “? Rhawor nakpəh norien Ik ror nirkunien ye nərigien kapəmawə mə Ik pa? Tukmə Ik Kristo, ni-pə huvə tuk əmawə.”

²⁵ Kini Yesu rini-pən tuk əriə mə, “Yo yakwəni-pre ta tuk əmiə, mərig nakhapəh nishatətəyən irak. Nımtətien yamə mine yakamor ye nhag Tatə kafak, iriə kasor kafak nəgkiarien mə in raməfrakis.

²⁶ Mərig kimiə nakhapəh nishatətəyən irak, meinai kimiə pəh nien mə kafak sipsip mınə.

²⁷ Kafak sipsip mınə kasərig rikik mharkun Yo. Kini yakirkun huvə əriə. Kini iriə kamhakwasig kin Yo.

²⁸ Kini Yo yakvəhsi-pən nımraghien rerin kimi əriə. To iriə khapəh nhamhəyən tuk nipiğ kirik.

Kini yermamə kirik rikək yame to rivəhsi-ta əriə ye kwermik.

²⁹ Kafak Tatə yame ravəhsi-pə əriə kimi Yo, In yerpirig rapita narimnar fam. Kini yermamə kirik rikək yame to rivəhsi-ta əriə ye kwermın.

³⁰ Kimru kafak Tatə, kimru kirikianə əmə.”

³¹ Raməgkiar məknakin, nəmehuə kape nəmə Is-rel kimnhapik kapiar apig mhamə tuksarkwhopni In.

³² Mərig Yesu rimini-pən tuk əriə mə, “Kafak Tatə rivəhsi-pə nəsaninien kimi Yo, yakamor nımtətien huvə minə ripsaah ye nımrımıə. ? Yımnor naha nımtətien rahas nakhamə taksarkwhopni Yo tukun?”

³³ Kini iriə khamə, “Pa rimə yakhamə jaksarkhwopni Ik tuk nımtətien kirik yame Ik nımnor. Mərig yakhamə jaksarkhwopni Ik meinai nəgkiarien kafam ramni hah Kughen. Ik yermamə apnapig əmə kirik, mərig nakamni mə Ik Kughen.”

³⁴ Kini Yesu rini-pən tuk əriə mə, “In apa kupan, kimirai-pən ye loa kapəmiə mə Kughen rimini-pən tuk əriə mə, ‘Kimiə naksəmhen kin kughen minə. (Sam 82:6)’

³⁵ Kini kitawə kharkun huvə mə Nəkwəkwə kape Kughen to rıpəh nukreikinien. ?Tukmə Kughen rimini-pən tuk narmamə tiksın apa kupan mə iriə kisəmhen kin Kughen,

³⁶ rhawor e nakashek Yo mamhani mə yakamni hah Kughen meinai yakamni mımə Yo Kwajikovə kafan? Tatə Kughen rımnərəhu karin Yo mə Yo pısın əmə e Kafan, mher-pə kin Yo ye tokrei tanə.

³⁷ To yakpipəh norien nīmṭətien yamə minə Kafak Tatə ramni-pə tuk Yo, to nakhapəh nhaniyen nəfrakisien irak.

³⁸ Mərig nar apnapig nakhapəh nhaniyen nəfrakisien ye nəgkiarien kafak, mərig takhani nəfrakisien irak meinai yakamor nīmṭətien minə kini nīmṭətien minə a kasor əpu Yo, mə takharkun mə nīmraghien kape Tatə Kughen raməmīr irak, nīmraghien kafak raməmīr ye Tatə.”

³⁹ Yesu raməgkiar məknakin, khamə tukharaptəəkīn In. Mərig In rapta irəriə.

⁴⁰ Kini mivən məviəfugin ye nu apa Jodan, mamvən ikin Jon rimnor baptaes ye narmamə ikin kupan. Kini mamarə apaikin.

⁴¹ Kini narmamə khapsaah kimnhavən misəm In, mhani-pən tuk əriə minə mhamə, “! Man! Jon ripəh nor-pawk-əyen nīmṭətien kirik, mərig nəgkiarien yame in rimnamni ye kwən e ruauə minor nəfrakisien kin.”

⁴² Kini narmamə khapsaah aikin a kimnhani nəfrakisien ye Yesu.

11

Lasaros rimamhə

¹⁻³ Kini yemə Betani kirik, nhagin e Lasaros. Betani e yerkwanu imei Meri minə Mata. Meri a in a kwasig ikin rəvit-pən senta ye nihu Yesu Yermaru kapəṭawə, mirəh nikwənen mamrai nihun kin. Kini Lasaros ramhə, məkneikin, nowini mir kwher-pən nəgkiarien tuk Yesu mə, “Yermaru, ik kirik yame nakorkeikei pik, in ramhə.”

⁴ Yesu rimnərig nəgkiarien a, mīmə, “Lasaros ramhə, mərig nīmhəyen tukripəh nivəhyen in. Nəmhəyen a kafan tukror nīmətətien ye nəsaninien kape Kughen. Kini nəmhəyen kafan in swatuk tuk Kughen tuk nivəhsi-haktəyen Yo e kafan kwa-jikovə.”

⁵ Yesu rorkeikei pik Mata mine naorahini, mine kapəriu kakə Lasaros.

⁶ Mərig nipig rimnərig pawk mə Lasaros rimamhə, In rimnarə Jodan mivəh nipig kiraru min.

⁷ Kini mini-pən tuk kafan narmamə minə mə, “Pəh kharerig-pən min [ime Lasaros] ye provins Judia.”

⁸ Mərig kafan narmamə minə kimnhani-pən tukun mhamə, “Yhajoun. Taktakun əmə kwuse, nəmehuə kape nəmə Isrel apa Judia kimnhamə tuksarkwhopni Ik kin kapiə apig. ? Mərig Ik nakmə tukharerig-pən min aikin?”

⁹ Kini Yesu rimini-pən nuhpikinien kirik kimi əriə mīmə, “Kimiə nakharkun mə nipig rarə kape niraanien rəmhen tuk norien wok kirik. To yermamə kirik raməriwək yeraan, to ripəh nhapitətərien, meinai rhakak.

¹⁰ Mərig tukmə raməriwək yenpig, in mirkun nhapitətərien. Meinai rəpignəp.”

¹¹ Yesu rimini-ta nuhpikinien mamni-pən tuk kafan narmamə minə mə, “Kitawə kirik e Lasaros rinapir yeru ta. Mərig yakmə jakvən misig in pəh rarha.”

12 Kini kafan narmamə minə khani-pən tukun mhamə, “Yermaru. To rimə in ramapir əmə, tukripiəsanin min.”

13 Mərig nəgkiarien kape Yesu, nıpran ramni mə Lasaros ruamhə ta. Mərig kafan narmamə minə, rikiriə raməsik mə Lasaros ramapir əmə.

14 Kini Yesu rimini-pən huvə mimə, “Lasaros ruamhə ta.

15 Kini rikik ragien mə yakpəh niwəmir-kwis-ien kimru min. Meinai nar e yame jakor tukra-situ irəmiə takshatətə irak. Nəmhen, pəh khavən misəm in.”

16 Kini Tomas e kamni kimə Didimas*, rini-pən tuk narmamə minə tiksın kape Yesu mimə, “Rhuvə. Pəh kitawə mifam khavən apa Judia. Pəh tikmir minə tukhauh ətawə, pəh kitawə tukhamhə kwis kitawə min.”

*Yesu In rirkun nor-huvəyen yermamə yame ru-
amhə rarə mamragh min*

17 Kini Yesu rimatərhav-pən Betani, kini mərig mə kimnerkwaig ta kin nıprai Lasaros, rivəh nıpig kuas.

18 Rukwanu a Betani in ipakə əmə tuk Jerusalem. Ripəh norien isok rapita kilometa kisisər.†

19 Kini nəmə Isrel khapsaah kimnhasi-pən Jerusalem mhauə misəm Mata mine Meri mhavəh-si haktə nərigien kapəriu, meinai kapəriu kakə ruamhə.

20 Kini Mata rimnərig mə Yesu ramuə, kini rərar, mivən məm. Mərig Meri, in ramkwətə əmə apa imə.

* **11:16:** Tomas mine Didimas, nıpran ramni mə, “Mir Mir.”

† **11:18:** Gris ramin “stadia fiftin” rəmhen kin tri kilometa.

11:20: Luk 10:38-42

21 Kini Mata rîmîni-pən tuk Yesu mə, “Yer-marū. To kîtawə kîpîsarə, to kafak kakə rîpîpəh nîmhəyen.

22 Mərig yo yakîrkun mə tukmə nakaiyoh Kughen kîn naha nhagin, kîni In tukraməkeikei mîvəhsi-pre kîmik.”

23 Kini Yesu rîmîni-pən tukun mə, “Kafam kakə tukrîpiamragh mîn.”

24 Kini Mata rîmə, “Yakîrkun mə Lasaros tukramragh mîn ye Nîpîg Kwasig, ye nîpîg yame narmamə mî-fam tukhamragh mîn iran.”

25 Kini Yesu rîmîni-pən tukun mə, “Yo e, yo nuknei nîmragh-mîniyen ye nîmhəyen. Kini Yo e, yo nuknei nîmraghien. Narmamə yamə mîne kashatətə irak, nar apnapîg tukmə khamhə, mərig tukasəkeikei mhamragh mîn.

26 Kini narmamə yamə mîne kamhani nəfrakisien irak kîni masarə hanə, tukhapəh nhamhə-əgkəpien tuk nîpîg kîrik. ? Nakamni nəfrakisien ye kafak nəgkiarien uə nîkam?”

27 Kini Mata rîni-pən tukun mîmə, “Ëwəh, Yer-marū. Yakamni nəfrakisien iram mə Ik Kristo, Ji Kughen. Ik e, yermamə yame profet mînə kîmnamhani kupan mə takuə ye tokrei tanə.”

Yesu rîmînasək tuk Lasaros

28 Mata rîmîni-ta nəgkiarien ai, mîvən mokrən kîn naorahini Meri rikîr ta mîravən iriu pîsîn, mîni-pən tukun mîmə, “Meri, Yhajoun ruauə, morkeikei mə tukrəm ik.”

29 Meri rərig, mərer aihuaa əmə, mivən mə tukrəm Yesu.

30-31 Kini nıpig nəmə Isrel yamə mine kımnasəkwətə ime Meri, mhavəh-si haktə nərigien kafan, kımisəm Meri ramərer aihuaa əmə imə mamtərhav, khakwasig kın. Rikiria raməsik mə ramvən apa suranə mə tukrasək.

Yesu rıpəh hanə nivənien ye rukwanu a; In raməmır hanə aikın Mata rımavən məm In ikın.

32 Kini Meri rıtərhav mivən məm Yesu, meiwaiyu mənımkur-pən ye nihun, mımə, “Yermaru. To nakpiamarə kıtasır, to kafak kakə rıpipəh nımhəyen.”

33 Yesu rəm pian a mine narmamə yamə mine kısarə iriə min misasək, rikin rəm hə pik.

34 Kini raiyoh-pən əriə mə, “? Nımnhanı m hiə kwən en?”

35 Məkneikın mamasək.

36 Kini nəmə Isrel tiksın khamə, “Səm-ru. Kwən e rımnorkeikei pik kwən a kupan.”

37 Mərig tiksın kımnhani mhamə, “Kwən e In e kupan rımnor huvə yımrin pis kırık. ? Rhawor e rıpəh nını-əhuyen Lasaros mə tukrıpəh nımhəyen?”

Yesu rımivəh mıragh Lasaros

38 Yesu rımnərig rahas pik tuk Lasaros. Kini mivən apa ye suranə. Kwənmhan yame kımırəhu ikın ye nıpəg kapiə, yame kımısisıgın kın kapiə.

39 Kini Yesu rımə, “Səsüə-ta ru kın kapiə.”

Mərig Mata e nowın Lasaros rımını-pən tukun mımə, “Yermaru. In rınapien ta. Kımıserkwaig ta kın rıvəh nıpig kuas.”

40 Mərig Yesu rimi-pən tukun mimə, “? Rha-wor? ? Naknərukın ta mə yakməni-pre tuk ik mə tukmə nakhatətə irak, takəm nəsaninien ehua kape Kughen, uə?”

41 Məkneikın, kisəsua ta kın kapier. Kini Yesu rivaag faktə mimə, “Tata. Yakamni vi vi ik meinai nimmərig kafak nəhuakien.

42 Kini yakirkun mə nipig m-fam, nakamərig Yo. Mərig yakaməgkiar məkneikın mə narmamə yamə mine kasərer rarkurao irak tukhani nəfrakisien mə nimmher-pə kın Yo.”

43 Yesu rini-ta nəgkiarieren a, mokrən apomh mimə, “!Lasaros! Ərer mitərhav-pə.”

44 Kini yermamə mhə ai rimmhekimter, mipik neipən yame kimmhatuapis kapən kapə kın, meri-aji ni pran mine yamə mine kimmərkis nihun kın, məriwək mitərhav-pə.

Kini Yesu rini-pən tuk əriə mə, “Havəhsi-ta neipən kape yermamə mhə, pəh ramvən yerkwanu.”

Nəmə Isrel kasarhakın swatuk tuk nhopniyen Yesu

(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

45 Nəmə Isrel khapsaah yamə mine kimmisarə iriə Meri masəm nar yame Yesu rimmnor kini kishatətə iran.

46 Mərig iriə tiksın kimmhavən misəm Farisi minə, mhani-ərhav-pən fam narimmnar yame Yesu rimmnor kimi əriə.

47 Mækneikin, Farisi minə mine jif pris minə kımisofugin ye kaonsel kapəriə. Mhamə, “?Tukshawor iran mine kwən e? Rınamor nımtätien rıpsaah.

48 To khapəh əmə ramor əmə məknakin, kini narmamə m-fam tukshatətə iran. Kini nəmə Rom tukhauə mısoriah kapətawə nimə e Nimə Ehuə kape Kughen, mhavəhsi-ta kwənmhaan kapətawə tukətawə.”

49 Kini iriə kirik, nhagin e Kaeafas, in ramor wok kape hae pris ye newk a. Rımını mımə, “! Nakseinein əgkap nar!

50 Rhuvə əmə tuk əmiə mə yermamə kwənkwan kirikianə əmə tukrimhə tuk narmamə. Nar a rhuvə rapita yame narmamə ye kantri piəpiə tukhamhə.”

51 (Ramni nəgkiarinen a, mərig pəh nien mə nərigien kafan. Mərig in ramni-ərhav nəgkiarinen yame Kughen rımivəhsi-pən kımın, meinai in ramor wok kape hae pris ye newk a. Kini in ramni mə Yesu tukrimhə tuk nivəh-miraghien nəmə Isrel.

52 Mərig pa rımə tukrimhə əmə tuk nəmə Isrel mərig tukrimhə tuk ji Kughen yamə mine kisarə rarkurao ye tanımtanə, mamor əriə kamhauə kirikianə.)

53 Ror mækneikin, ye nıpig a, nəmehuə kape nəmə Isrel kımınharai mhun mhamə tukshopni In.

54 Ror mækneikin, ririkakun ye nıpig a, Yesu rıpəh nəriwəkien ye nımri nəmə Isrel. Map aikin a, mivən ye taon kirik, nhagin e Efrem. Taon a in ipakə əmə tuk tıpəvsik. Kini In mamarə aikin iriə kafan narmamə minə.

Narmamə kape Yesu kimisor apnəpeinə ye lafet kape Pasova

⁵⁵ Rinamuə ipakə tuk nīpig kape lafet kape nəmə Isrel kamni kimə Pasova. Kini narmamə khapsaah khasi-pən ikin pisin pisin minə mhauə Jerusalem mhamə taksor narimnar minə pəh mishawən ye nimir Kughen, mipihavən ye lafet.

⁵⁶ Kini narmamə minə a kimisarha-kin Yesu. Misofugin ye Nimə Ehuə kape Kughen, misaiyoh əriə minə mhamə, “?Keinein mə Yesu tukruə ye lafet e uə nikam?”

⁵⁷ Mərig ye nīpig a, jif pris minə mine Farisi minə kimnhani nəgkiarien kirik mə tukmə yermamə kirik rirkun ikin Yesu ramarə ikin, tukraməkeikei muə mini-əsah pən tuk əriə, pəh mobael minə tukhavən mharaptərəkīn.

12

*Meri rimməvit-pən senta ye nihu Yesu
(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9)*

¹ Nīpig sikis əmə raməmīr ai tukpisor lafet kape Pasova. Kini Yesu rirerīg-pən min Betani a imei Lasaros e yame Yesu rimmor ramragh min ye nimhəyen.

² Kini nəmə ikin a kimisor nəviginien kirik tuk nivəhsi-pəniyen nisaiyen kimi Yesu. Kini Mata rīmivəh nəviginien muə. Kini Lasaros min raməmīr aikin iriə Yesu mine, kasəkwətə ye tebol masəvigin.

³ Kini Meri rīvəh botel ehuə kirik* rukwar kin senta e kamni kimə nad; nimirin rhaktə pik. Kini

11:55: Eks 12:13,23,27 **12:2:** Luk 10:38-42 * **12:3:** Nəgkiarien kpaē Gris ramni “lepta,” rəmhen kin haf lita.

məvit-pən ye nihu Yesu, miṽəh nīmar nīkwənen, mamrai-ta kin. Nəmiəṽ senta rīmnapien huvə ye nəkwai nimə minə fam.

⁴ Mərig yermamə kirik kape Yesu, nhagin e Judas Iskariot, kwasig ikin ripieighaan-pən kin Yesu ye kwermi tikmir minə kafan, rīmini-əhu, mamni mīmə,

⁵ “Rhuvə pik mə to in ror salem əmə kin; mīrkun niṽəhyen mane ehuə kin tuk niṽəhsi-pənien kimi yavən has minə. Senta e nīmriṽ rəmhen kin tri hundred taosen watu.”†

⁶ In ramni məknakin, mərig pa rīmə rikin rehuə tuk yavən has minə. Mərig ramni əmə meinai in yəkrəh. In ramərer tuk niṽip kapəriə, kini niṽig kirik in raməkrəh kin.

⁷ Mərig Yesu rīmə, “!Ei! Hapəh pian en. Piraovīn e ravi-təgpən senta ye niṽprak mamor apnəpenə ye niṽprak mə tukrihuvə ye niṽig yame tuknim Yo.

⁸ Yavən has minə tukasəmīr kimiə miriə niṽig fam. Mərig Yo jakpəh nəmirien kitawə-m kimiə niṽig fam.”

Jif pris minə kasarha kin swatuk tuk nhopniyen Lasaros

⁹ Ye niṽig a, nəmə Isrel khapsaah kimisərig mə Yesu ramarə Betani, kini kinəmhavən tukun. Mərig pa rīmə kimnhavən mə tuksəm əmə Yesu, mərig kimnhavən min mə tuksəm-ru Lasaros e yame rīmamhə mərig Yesu rīmnor in ramragh min.

¹⁰ Məkneikin, jif pris minə kimnharai mhun mə tukshopni min Lasaros,

12:3: Mak 14:3 † **12:5:** Nəgkiarīen kape Gris ramni tri hundred dinari. **12:8:** Dut 15:11 **12:9:** Jon 11:43,44

11 meinai nəmә Isrel khapsaah kimisәm Lasaros ramragh mīn, kimishatәtә ye Yesu, mhaukreikin-pән nimeitairiә kimi jif pris mīnә.

*Yesu rimavәn Jerusalem mor әpu mә in king
(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)*

12 Kәni rikwamer kīn, narmamә khapsaah kīmnhauә Jerusalem mhamә tuksor lafet kape Pasova. Kini misәrig mә Yesu ramәriwәk mamuә ipakә tuk taon.

13 Mәkneikin iriә khatәrhav ye taon a, mhapik nīmar nәmīr mhavәn mә tuksәm Yesu. Masokrәn apomh mhamә,

“!Sәgnәgin Kughen!”‡

“!Pәh kīvәhsi-haktә Kwән en ramuә ye nhag Yer-
maru!” *(Sam 118:26)*

“!Pәh kīvәhsi-haktә king kape nәмә Isrel!”

14 Kini Yesu rīmnәm kwaji dongki kīrik, mәkwәtә-pән iran mamvән. Nar e ramәri-pән profesi kīrik yame ramni mә,

15 “Nīpian Saeon. § Hapәh nhaginien.

Sәm-ru kapәmiә king ruauә tuk әmiә,
mamәsuә ye dongki.

Mamәsuә ye ji dongki mamuә.” *(Sef 3:14; Sek 9:9)*

16 Ye nīpig a, narmamә kape Yesu mīnә kīmiseinein nīprai nar a. Mәrig kwasig ikin, nīpig Yesu rīmimragh mīn ye nīmhәyen, kini Kughen rīmnor әpu nehuәyen kape Yesu, kini rikiriә

‡ **12:13:** Nәgkiarien kape Gris ramni mә, “Hosana.” Nīpran ramni mә, “Vәh mīragh әmawә,” uә, “Sәgnәgin Kughen.” **12:13:** Jon 1:49

§ **12:15:** Nīpian Saeon uә ji nәмә Saeon, nīpran ramni nīpiraovīn yamә mīne kisarә apa Jerusalem.

ripiəsik mə Nəkwəkwə kape Kughen rimməvsao kin narimnar yame tukripitərhav-pə ye nimraghien kape Yesu. Kini narmamə kimisor narimnar minə a, ror nəgkiarien kape Kughen ruauə minor nəfrakisien kin.

¹⁷ Kupan, nipig Yesu rimmokrən kin Lasaros, kini Lasaros rhekimter ye nəpəg kapiet mitərhav-pə ye nimri narmamə khapsaah. Kini ai, iriə kimnhatərhav misərer-ərhav mamhani-ərhav nar a yame Yesu rimmor.

¹⁸ Əmə məkneikin, narmamə khapsaah kimisərig nəgkiarien mə In rimmor nimtətien a, kini khauə masəm Yesu aikin a.

¹⁹ Kini Farisi minə kimnhani-pən tuk əriə minə mhamə, “Səm-ru. Kitawə kiseinein nhani-əhuyen kwən a. !Taktakun ai, narmamə m-fam ye tanimtanə kinamhakwasig kin In!”

Namə Gris tiksın kimisorkeikei mə tuksəm-ru Yesu

²⁰ Kini nipig narmamə kimnhavən Jerusalem mə tuksəhuak ye nipig kape lafet e, kini nəmə Gris tiksın kimnhavən min mə tuksəhuak.

²¹ Mhavən misəm Filip e yemə Betsaeda, yerkwanu kirik apa Galili. Mhani-pən tukun mhamə, “Yemehuə. Yaksorkeikei mə jaksəm Yesu.”

²² Kini Filip rərer mivən, mini-əsaah-pən tuk Andru, kini iriu kimiravən mirəni-əsaah-pən tuk Yesu.

²³ Kini Yesu rini-pən tuk əriə mimə, “Taktakun ai, Yo, Ji Yermamə, kafak nipig ruauə ta, mə Kughen tukror əpu kafak nehuəyen.

²⁴ Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə tukaməkeikei kinim-pən kweru nai ye nimoptanə.

To kīpipəh nīnim-pəniēn ye nīmoptanə, to rīpipəh nurəyēn mhaktə mamor kwənkwan khapsaah. Mərig tukmə kinim-pən ye nīmoptanə, tukraməkeikei murə mamor kwənkwan rīpsaah.

²⁵ Yermamə yame ramətərig pik tuk kafan nīmraghien kape tokrei tanə, in tukraməkeikei məkərhav iran. Mərig yermamə yame rīkin rīpəh nəsik-pīkien kafan nīmraghien kape tokrei tanə, in tukraməkeikei mamraptərəkin huvə nīmraghien kafan kape rerin.

²⁶ Yermamə yame rorkeikei mə tukror wok kafak, in tukraməkeikei mikwasig kin Yo. Ikin pukaa yakamvən ikin, kimru min. Kini Rīmik Kughen tukrisiai yor wok kafak minə.”

Yesu raməgkiar ye nīmhayen kafan

²⁷ Kini Yesu rīmini-pən tuk əriə mīmə, “Tak-takun ai, rīkik rəmhə pik. ?Mərig jakhawor pən iran mine? To yakpəh nīni-pəniēn tuk kafak Tatə mīmə, ‘Takvəhsi-ta nəmhəyēn yame ramuə tuk Yo.’ Nīkam, to yakpəh nīniyēn məknaikin meinai narīmnar minə a, yakmauə tukun.”

²⁸ Kini In maməhuak mīmə, “Tatə, vəh-si haktə atuk nhagim.”

Məkneikin nəgkiariēn kīrik rīsi-pən ye rao ye neai mamni mīmə, “Yo yakwərəhsi-haktə ta nhagik, kini taktakun ai, jakrəh-si haktə min.”

²⁹ Kini narmamə yamə mine kīmnasərəer ipakə tukun kīmisərig nəgkiariēn a, kini iriə tiksīn khamə, “!Eh! ?Naha e? ?Karuəruə kīrik, uə?”

12:24: 1 Korin 15:36 **12:25:** Mat 10:39; 16:25; Mak 8:34-38; Luk 14:26; 17:33; 2 Korin 5:14-15 **12:26:** Mat 10:38; Luk 14:27; Jon 14:3; 17:24 **12:27:** Mat 26:38,39; Jon 11:33,38; 13:21

Məriḡ tıksin khamə, “Nıkam. Agelo kirik raməḡkiar kimin.”

³⁰ Məriḡ Yesu rini-pən tuk əriə mimə, “Nəḡkiarien ramsi-pən ye rao ye neai pəh nien mə kafak; məriḡ kapəmiə, tukrasitu irəmiə.

³¹ Taktakun ai rımnor nıpiḡ yame Kughen tukrəkir narmamə ye tanımtanə. Kini taktakun ai, in tukrivəh-si-əhu əḡkap nəsaninien kape Setan e yame ramarmaru ye tokrei tanə.

³² Nıpiḡ tukaməsik haktə Yo, kini yakvi-pə narmamə m-fam tukhauə tuk Yo.”

³³ In raməḡkiar məknakin kimi əriə mamhajoun mə tukshawor-pən iran mine mishopni In.

³⁴ Kini narmamə khani-pən tukun mhamə, “Kimawə yakwəsəriḡ ta ye loa kapətawə mə Kristo tukraməkeikei mamarə kitawə min kape rerin. ?Məriḡ rhawor e nakamni mə narmamə tukasəkeikei misəsik haktə Ji Yermamə? ? Nəḡkiarien e ‘Ji Yermamə,’ nıpran ramni mə naha?”

³⁵ Kini Yesu rini-pən tuk əriə mə, “Nıkakien e, ramarə tuk əmiə kape nıpiḡ kwakwə əmə. Kini nıpiḡ nıkakien tukraməmır tuk əmiə, taksəriwək iran. Tamə, nəpiḡnəpien ruvrıḡ əpis əmiə. Kini narmamə yamə mine kasəriwək ye nəpiḡnəpien, kaseinein ikin kamhavən ikin.

³⁶ Nıpiḡ nıkakien tukraməmır tuk əmiə, kimie taksəkeikei mishatətə ye nıkakien, mə kimie takharkun nhauəyen kwajikovə minə kape nıkakien.”

12:30: Eks 19:9; Jon 11:42 **12:31:** Mat 4:8-9; Jon 14:30; 16:11; 2 Korin 4:4; Efes 2:2, 6:12 **12:32:** Jon 3:14; 6:44; 8:28 **12:33:** Fil 2:8-9; 1 Tim 3:16; Hib 1:3 **12:36:** Mat 5:14; Efes 5:8-9; 1 Tes 5:5

Nəmə Isrel khapəh nhaniyen nəfrakisien ye Yesu

Yesu rimini-ta nəgkiarien a, kini map-ta irəriə, mivən merkwaig.

³⁷ Nar apnapig mə In rimnor ta nimtätien ripsaah ye nimir nəmə Isrel, mərig khapəh nhaniyen nəfrakisien iran.

³⁸ Nar a ritərhav-pə ror Nəgkiarien kape profet Aesaea kupan ruauə minor nəfrakisien kin, yame ramni mimə,

“Ah. Yermaru. Narmamə kwatiksın əmə kamhani nəfrakisien ye nəgkiarien kapəmawə.

Nar apnapig mə nakamor nimtätien ye nəsaninien kafam, mərig to khapəh nhaniyen nəfrakisien iram.” *(Aes 53:1)*

³⁹ Kini iriə to khapəh nhaniyen nəfrakisien iran rəri-pən nəgkiarien yame Aesaea ruini-ta kupan mimə,

⁴⁰ “Kughen rimnor əriə mə nimirirə tukripis.

To nimirirə rīpəh nīpīsien, to iriə kīpīsəm, mīpīharkun.

Kini In rimnor rikiriə rīpəh narəyen.

To rikiriə rīpiarə, to kīpīsarar ye nərigien kapəriə, kini mīshatətə iran, kini rīpior nīmrāghien kapəriə rīpīhuvə mīn.” *(Aes 6:10)*

⁴¹ Profet Aesaea kupan rimnaməgkiar mamni məknakin meinai in rimnəm nəsaninien kape Yesu, maməvsao kin.

⁴² Kini mərig, ye rīpig a, nəmehuə mīnə rīpsaah kwənmopin, iriə mīn kīmīshatətə ye Yesu. Mərig iriə kīmnhapəh nhani-ərhavyen mə kwəshatətə iran, meinai kīmnhagin kin Farisi mīnə, mə tamə kīsher ye rhav kin əriə ye nīmə kape nofuginien,

⁴³ meinai nəmehuə mīnə a kīmisorkeikei pik mə narmamə tukhavəh-si haktə əriə, rapita yame kisorkeikei mə Kughen rikin tukragien tuk əriə.

Nipig Kwasig tukruə, Kughen tukrivəhsi-pən narpinien kimi narmamə yamə mine khapəh nhaniyen nəfrakisien ye Yesu

⁴⁴ Kini Yesu rokr-apomh mīmə, “Narmamə yamə mine kishatətə irak, pəh nien mə kishatətə pisin əmə irak, mərig kishatətə mīn ye Kughen yame rimnher-pə kin Yo.

⁴⁵ Kini narmamə yamə mine kasəm Yo, pəh nien mə kasəm əmə Yo, mərig kasəm mīn Kughen yame rimnher-pə kin Yo.

⁴⁶ Yo e nikakien. Yakmauə ye tokrei tanə e mə narmamə yamə mine kishatətə irak tukhapəh nisarəyen ye nəpignəpien.

⁴⁷ Narmamə yamə mine kasərig kafak nəgkiarien, mhapəh nisorien, to yakpəh nini-ərhavyen kapəriə narpinien, meinai pəh nien mə yakmauə ye tokrei tanə e mə jakni-ərhav narpinien kape narmamə. Mərig yakmauə mə jakvəh miragh əriə.

⁴⁸ Mərig Yermamə kirik aikin yame tukrivəhsi-pən narpinien kimi narmamə yamə mine kamhaukreikin-pən nimeitairiə kimi Yo, mhapəh nhavəhyen kafak nəgkiarien. Tuk nipig yame Kughen tukrəkir narmamə iran, Kughen tukrivəhsi-pən narpinien kimi əriə, meinai kīmīsəpəh nəgkiarien yame yimīni-pən tuk əriə.

⁴⁹ Meinai nægkiarieren yame yakamni, pəh nien mə kafak pisin əmə, mərig Tata Kughen yame rimnher-pə kimi Yo, In rimini-pə tuk Yo mə jakaməkeikei mini məknakin.

⁵⁰ Kini Yo yakwɨrkun ta mə nægkiarieren kafan rirkun nivi-pəniien narmamə ye nimraghien rerin. Ror pən, nægkiarieren yamə mine yakamni, Tata Kughen ravəhsi-pə kimi Yo, kini yakamni.”

13

Yesu rimneiwaiyu rəmhen kin yor wok kirik, məkwɨ nihu narmamə kafan minə kin nu

¹ Rinor nipig atuatur kape nəmə Isrel tuk norien lafet kape Pasova. Kini Yesu ruirkun mə kafan nipig ruauə ta mə tukrəpəh kafan nimraghien ye tokrei tanə mivən mamarə iriu Rimni Kughen. Nipig m-fam In rorkeikei pik kafan narmamə yamə mine kisarə ye tokrei tanə, kini mərig tak-takun ai in ramhajoun norkeikeiyen minə fam kafan kimi əriə.

² Rinamenaiyu, kini Yesu mine kafan narmamə minə kinasəvigin. Kini Setan rimivəhsi-pən vəh-si-pən ta kimi Judas ji Saemon Iskariot, mə tukreighaan-pən kin Yesu ye kwermi tikmir minə kafan.

³ Yesu rimirkun mə Tata Kughen rimnərəhu-pən ta narimnar fam ye kwermi, kini muirkun min mə In rimasi-pən ye Kughen, kini tukripirerig-pən min tuk Kughen.

⁴ Məkneikin, rhekimter, mirəhsi-ta kafan kot, kini mətəut kin neipən kirik.

5 Kini mīrəh besin kīrik, mīruk-pən nu iran. Kini mīvən mokwi nihu kafan kin narmamə minə. Məspir nihuriə kin neipən yame rīmnətəut kin.

6 Mor məknakin, mīvən meriaji-pən Saemon Pita, kini Pita rīni-pən tukun mīmə, “Yermaru. ? Rhawor? Rīpəh nəmhenien mə Ik takəkwi ni huk kin nu.”

7 Mərig Yesu rīni-pən tukun mīmə, “Ik nakpəh nīrkunien nīprai nar e yakamor ai taktakun. Mərig tuk nīpig kīrik, takpīrkun nīpran.”

8 Kini Pita ramni-əhu In mīmə, “Nīkam. To nakpəh nəkwi-əfrakisien ni huk tuk nīpig kīrik.”

Mərig Yesu rīmə, “To yakpīpəh nəkwiyen ni hum, ik nakpəh nuəyen kafak yermamə.”

9 Kini Saemon Pita rīni-pən tukun mīmə, “Yermaru. Tukmə ror məkneikin, kini takpəh nəkwi-əməyen ni huk, mərig əkwi min kapək kapə mine kwermik.”

10 Mərig Yesu rīni-pən tukun mīmə, “Nīkam. Narmamə yamə mine kwəsar ta, kwəshawən. To khapəh nisar-min-ien. Mərig Yo jakaməkeikei məkwi əmə ni hum. Kimiə nakwəshawən ta. Mərig pəh nien mə kimiə fam.

11 Yesu ruīrkun mə iriə pa nhagin tukreighaan-pən kin in ye kwermi tikmir minə kafan. Ror pən, In rīmīni mīmə, “Pəh nien mə kimiə fam nakwəshawən.”

12 Kini Yesu rīmnəkwi fam əriə, mīvən mīvəh-sipən kafan kot, mīvən məkwətə-pən ye kwənmhaan yame rīnamkwətə-pən ikin. Mamaiyoh əriə mīmə, “?Kimiə nakharkun nīprai nar e yīmnor irəmiə ai taktakun uə?”

13 Kimiə naksokrən kin Yo mə Yhajoun mine Yermaru, kini ratuatuk. Meinai nəfrakisien mə Yo Yhajoun kapəmiə mine kapəmiə Yermaru.

14 Meinai nar apnəpig Yo e kapəmiə Yermaru mine Yhajoun kapəmiə, mərig yimnəkwi nihumiə, kini ye norien kirikianə əmə min, kimiə min takasəkeikei masəkwi nihumiə minə.

15 Yo yimnor mhajoun əmiə kin, mə takasor əmə norien kirikianə əmə irəmiə minə.

16 Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə yorwok kirik to rīpəh nehuəyen rapita kafan yemehuə; kini yermamə yame ravəh nəgkiarien mameriwək to rīpəh napitayen yermamə yame ravəhsi-pən nəgkiarien kimin.

17 Taktakun ai, kimiə nakwənharkun huvə nar e. Ror pən, tukmə nakasor məkneikin irəmiə minə, Kughen tukrivəhsi-pre nihuvəyen kimi əmiə.

18 “Mərig pa rīmə yakamni əmiə m-fam. Yakirkun əmiə mə ni-pa minə e yakmirpen əriə. Mərig nəgkiarien e kape Nəkwəkwə kape Kughen tukraməkeikei muə mor nəfrakisien kin yame ramni mə,

“Yermamə yame jakwən kwis bred kimru min, in tukrukreikin-pə nimeitaan kimi Yo, muə tikmir kafak.’ *(Sam 41:9)*

19 Yakamni-pre tuk əmiə, mə narimnar minə e rīpəh hanə nitərhav-pəyen; mərig nīpig tukmə khatərhav-pə, takhani nəfrakisien irak, mə Yo e Kristo.

20 “Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə tukmə yakher-pən kin yermamə kirik tuk nəvsaoyen kin

kafak nægkiarien kimi narmamə, kini narmamə rikiriə ragien tukun, rəmhen əmə kin yame rikiriə ramagien tuk Yo. Kini tukmə narmamə rikiriə ragien tuk Yo, rəmhen əmə kin yame rikiriə ragien tuk Yermamə yame rimmher-pə kin Yo.”

Yesu rimini-ərhav mə Judas tukreighaan-pən kin in ye kwermi tikmir minə kafan

(Mat 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

²¹ Nipig Yesu rimini nægkiarien a, rikin rəmhə, kini In mīmə, “Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə kimiə kirik irətawə tukreighaan-pən kin Yo ye kwermi tikmir minə kafak.”

²² Kini kafan narmamə minə kisarha-pən misəm əriə minə. Rikiriə raməsik mə, “?Ramni pa?”

²³ Kini iriə kirik, yame Yesu rorkeikei pik, ramkwətə ipakə əmə tukun.

²⁴ Kini Saemon Pita rəsiwən-apsapis-pən kimin mīmə, “Aiyoh-pən-ru In mə pa nhagin e ramni.”

²⁵ Kini kwən a rimneiwaiyu-pən ipakə tuk Yesu maiyoh In mīmə, “Yermaru. ?Pa e nhagin?”

²⁶ Kini Yesu rimə, “Kwən a in e yame jakakapir bred meires ye sup mivəh-si-pən kimin.” Məkneikin In rəkapir bred, meires ye sup, mivəh-si-pən kimi Judas, ji Saemon Iskariot.

²⁷ Kini Judas rivəh bred ai. Məkneikin Setan rivən yerkin.

Kini Yesu rimini-pən tukun mīmə, “Nar e nakmə takor, yuvən aihuaa əmə mor.”

²⁸ Mərig narmamə minə kape Yesu kisəkwətə rarkurao ye tebol masəvigin, kimnhapəh nharkunien nīprai nægkiarien kape Yesu.

²⁹ Judas, in ramærer tuk nitip kapæriæ, kini iriæ tiksîn, rikiriæ ræsik mæ Yesu rimini-pæn tukun mæ tukrivæn mivæh nimri næviginiën kirik næriæ kape lafet, uæ mæ tukrivæn mivæh-si-pæn mane tiksîn kimi yavæn has minæ.

³⁰ Rinæpignæp ta. Kini nipig Judas rivæh bred, kini mærer, mitærhav.

Yesu rimini nægkiarien vi kirik mæ tuksor

³¹ Judas ruatærhav, kini Yesu rimæ, “Taktakun ai, Kughen tukrivæhsi-haktæ nhagik e Ji Yermamæ. Kini Yo, Ji Yermamæ, yakvæhsi-haktæ nhag Kughen.

³² Mærig nipig Yo, Ji Yermamæ, jakor æpu nehuøyen kape Kughen, kini Kughen pisîn æmæ tukror æpu atuk nehuøyen kafak. Kini In tukror aihuaa æmæ.

³³ “Kafak kwajikovæ minæ, kitawæ to khapæh nisæmir kwisien ror tu. Kini kimiæ takpisarha-kin Yo. Mærig Yo yakamni-pre nægkiarien kirikianæ æmæ kimi æmiæ yame yakwæni-pæn ta tuk næmehuæ kape næmæ Isrel, mimæ, ‘Tkin yakamvæn ikin, kimiæ to nakhapæh nhavæniën ikin.’

³⁴ “Yakamææhu-pre natuakæmien vi kirik kimi æmiæ mæ takasækeikei misorkeikei æmiæ minæ. Yimnorkeikei æmiæ, kini ye norien kirikianæ æmæ min, kimiæ takasækeikei misorkeikei æmiæ minæ.

³⁵ Kini tukmæ naksorkeikei mæknakin æmiæ minæ, narmamæ mifam tukharkun mæ kimiæ kafak narmamæ minæ.”

13:29: Jon 12:5-6 **13:30:** Luk 22:53 **13:31:** Jon 12:23 **13:32:** Jon 17:1-5 **13:33:** Jon 7:33-34 **13:34:** Lev 19:18; Jon 15:12; 1 Tes 4:9; 1 Pita 1:22; 1 Jon 2:7-11; 3:11 **13:35:** 1 Jon 3:14; 4:20

Yesu rîmini-ərhav mə Pita tukrîpini mə in reinein Yesu

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ Kîni Saemon Pita rîmnaiyoh In mîmə, “Yermaru. ?Nakmə takvən hiə?”

Kîni Yesu rîni-pən tukun mə, “Ik to nakpəh nîkwasigien kîn Yo ai taktakun, kîravən ikin yakamvən ikin. Mərig tuk nîpig kîrik, nakpivən.”

³⁷ Kîni Pita raiyoh-pən mîmə, “Yermaru. ?Jakpəh nîkwasigien kîn ik tuk naha? Yakmə jakîkwasig kîn Ik nar apnapig tukmə kîmə tukhopni Ik, tukhopni kwis ərau.”

³⁸ Mərig Yesu rîmini-pən tukun mîmə, “? Ik nakmə takîkwasig kîn Yo nar apnapig tukmə kîmə tukhopni kwis ərau? Yakamni-pre əfrakis tuk ik mə, man tukrîpəh nəkakə-hanəyen, ik takni m-kîsisər mə nakeinein Yo.”

14

Yesu In swatuk tuk nîvəniən tuk Tatə Kughen

¹ Kîni Yesu rîni-pən tuk əriə mə, “Rîkimîə tukrîpəh nəmhəyen. Shatətə ye Kughen, mishatətə mîn irak.

² Ye nîmə kape Tatə kafak, kwənmhaan rîpsaah. To rîpipəh norien məknakîn, to yawəni-əsaah pre ta iran tuk əmiə. Taktakun ai, yakamvən aikîn tuk nor-əpnəpənəyen ye kwənmhaan kapəmiə.

³ Meinai jakvən mor apnəpeinə ta ye kwənmhaan kapəmiə, kîni mîrerig-pə mîn mîkîr əmiə, khavən mîsarə kîtawə-m kîmiə, mə kîmiə takasarə aikîn yakamarə ikin.

⁴ Ikin a yakamvən ikin, kimiə nakwənharkun ta swatuk yame ramvən ikin.”

⁵ Mərig Tomas rini-pən tukun mə, “Yermaru, kimawə yakseinein aikin nakamvən ikin. ? Jakshawor-pən iran mine mharkun swatuk yame ramvən apaikin?”

⁶ Kini Yesu rini-pən tukun mimə, “Yo e, yo swatuk. Kini Yo e, nuknei nəfrakisien, kini Yo e nuknei nımraghien. Yermamə yame rıpəh nuəyen tuk Yo to rıpəh nıvənien tuk Rımik.

⁷ Tukmə nakharkun Yo, nakharkun min Rımik. Ror pən, rırikakun ai taktakun, nakwənharkun ta In, misəm ta In.”

⁸ Kini Filip rini-pən tukun mimə, “Yermaru. Hajoun-ru Tata Kughen kimi əmawə. In əmə a kimawə yaksorkeikei.”

⁹ Kini Yesu rini-pən tukun mə, “Filip, Yo yımnarə pawk kitawə-m kimiə rapomh. ?Mərig ik nakeinein hanə Yo uə? Yermamə yame raməm Yo, raməm min Tatə Kughen. ?Rhawor e ik nakamni mə jakhajoun Tata Kughen kimi əmiə?

¹⁰ ?Nakamni nəfrakisien irak mə nımraghien kafak, ramarə iriu Tatə Kughen, kini nımraghien kafan ramarə irak? Nəgkiarien e yakamni, pəh nien mə kafak əmə. Nıpig m-fam, Tatə Kughen ramarə irak, mamor wok ye nımraghien kafak.

¹¹ Hani nəfrakisien irak mə nımraghien kafak raməmır ye Tatə Kughen, kini nımraghien kafan raməmır irak. Mərig tukmə nakhapəh

14:6: Jon 1:4; 6:35; 10:9; Wok 4:12; Hib 10:20 **14:7:** Jon 1:18; 1 Jon 2:23 **14:8:** Eks 33:18 **14:9:** Aes 9:6; Jon 1:14,18; 10:30; 12:44-45; 13:20; 2 Korin 4:4; Fil 2:6; Kol 1:15; Hib 1:3 **14:10:** Jon 14:20; 10:38; 17:21

nishatətəyən irak məknenkın, takhani nəfrakisien irak tuk nımtətien yamə mine yakamor.

¹² Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə narmamə yamə mine kamhani nəfrakisien irak, iriə tukasor narımnar yamə mine Yo yakamor. Nəfrakisien mə iriə tüksor nımtətien rıpsaah rapita yame Yo yakamor, meinai Yo yaknəpəh tokrei tanə e, minamrerig-pən tuk Tatə Kughen.

¹³ Yo Ji Kughen, kini tukmə naksaiyoh Kughen kın naha nhagın ye nhagık, Yo jakaməkeikei mor, mə wok e kafak - Yo kwajikovə kape Kughen - tukrivəhsi-haktə nhag Tatə Kughen.

¹⁴ Kini tukmə naksaiyoh Yo kın nar kirik ye nhagık, jakaməkeikei mor.”

Yesu ruini ta mə Nanmın kape Kughen tukreiwaiyu-pə

¹⁵ Kini Yesu rımnəgkiar mırpın nəgkiarien kafan mımə, “Tukmə kimiə naksorkeikei Yo, takasəkeikei masor nəgkiarien kafak.

¹⁶ Kini Yo, jakaiyoh Tatə Kughen mə In tukrher-pre kın Yasitu mın kirik rurə tuk əmiə. Kini In tukramarə rerin kimiə min.

¹⁷ Yasitu a in Nanmın kape Nəfrakisien. Narmamə kape tokrei tanə tukhapəh nhavəhyen In yerkiria, meinai iriə khapəh nisəmien In, maseinein In. Mərig kimiə nakwənharkun ta In, meinai In ramarə kimiə min. Kini In tukraməmır yerkimia kape nıpig m-fam.

14:12: Luk 10:17 **14:13:** Mat 7:7 **14:15:** Dut 11:13; Jon 13:34, 1 Jon 2:3-5,24; 5:3; 2 Jon 6 **14:16:** Jon 14:26; 15:26; 16:7 **14:17:** Jon 15:26; 16:13; 1 Korin 2:14; 1 Jon 4:6; 5:6

18 “Nipig Yo jaktərhav, to yakpəh nəpəhyen əmiə naksarə pisin əmə, rəmhen kin kwajikovə yame khamhə tan kin. Yo jakpirerig-pə min tuk əmiə.

19 Pəh nien mə tuktu, narmamə kape tokrei tanə tukhapəh nisəm-minien Yo. Mərig kimiə takasəm Yo kape nipig m-fam. Yo jakamragh min ye nimhəyen kafak, kini kimiə min takhamragh min ye nimhəyen kapəmiə.

20 Ye nipig kape narimnar minə e, kimiə takharkun mə nimraghien kafak raməmır ye Tatə Kughen. Kini nimraghien kapəmiə raməmır irak, kini nimraghien kafak raməmır irəmiə.

21 “Yermamə yame ravəhs-huvə nəgkiarieren kafak, kini mamor, norien a ramhajoun pən mə in rorkeikei Yo. Kini yermamə yame rorkeikei Yo, Tatə Kughen rorkeikei min in. Kini Yo min jakorkeikei in. Mor əpu yo kimin, mə in tukrirkun huvə Yo.”

22 Məkneikin, Judas e (pəh nien mə Judas Iskar-iot, mərig nifnagni kirik), rimnaiyoh In mimə, “Yermaru. ? Nakhawor mor əpu əmə Ik kimi əmawə, kini mipəh nor-əpu-yen Ik kimi narmamə m-fam ye tokrei tanə?”

23 Mərig Yesu rini-pən tukun mimə, “Yermamə yame rorkeikei Yo, in tukraməkeikei mamor kafak nəgkiarieren. Kini Kafak Tatə tukrorkeikei in. Kini kimru kafak Tatə, jakrauə mwarə kimasır min.

24 Yermamə yame rıpəh norkeikeiyen Yo, in to rıpəh norien nəgkiarieren kafak. Nəgkiarieren yamə mine nimisərig yakamni, pəh nien mə yakamni

14:19: Jon 6:57; 16:16 **14:20:** Jon 10:38; 17:21 **14:21:** Jon 16:27; 1 Jon 2:5 **14:22:** Wok 10:41 **14:23:** Esik 37:27-28; Sek 2:10; Efes 3:17; 1 Jon 4:12,16; Rev 21:3

atuk əmə. Məriḡ yimivəh nəḡkiarien minə a tuk kafak Tatə yame rimmher-pə kın Yo yakuə.

²⁵ Yo yakamni-ərhav-pre nəḡkiarien mine kimi əmiə ye nipiḡ kitawə-m kimiə.

²⁶ Məriḡ Nanmın kape Kughen yame in Yasitu, yame Tatə Kughen tukrher-pre kın ye nhagık, In tukrhajoun əmiə kın narımmnar minə fam. Kini mor əmiə mə rikimiə tukraməsik narımmnar yame yakamni-pre tuk əmiə, mə takhapəh nisəru-kinien.

²⁷ Pəh nien mə tuktu, yakəpəh əmiə, kini mərəhu-pre nəmərinuyen kafak ramarə tuk əmiə. Kini nəmərinuyen e yame jakvəhsi-pre kimi əmiə, ror pişin ye nəmərinuyen yame narmamə kape tokrei tanə kasərahə. Rikimiə tukriḡpəh nəpouyen, mhapəh nhaginien.

²⁸ Kimiə nakwəsəriḡ ta nəḡkiarien kafak yame yimini-pre tuk əmiə mımə, ‘Yo jakpiəpəh əmiə, kwasig ikin, mipireriḡ-pə mın tuk əmiə.’ Tukmə naksorkeikei əfrakis Yo, rikimiə tukragien əmə mə taksəm Yo yakamvən tuk kafak Tatə, meinai In yerpiriḡ rapita Yo.

²⁹ Yo yakwəni-pre ta narımmnar minə e tuk əmiə ai taktakun, yamə mine tukpihatərhav-pə, mə nipiḡ tukhauə misor nəfrakisien kın, kimiə takhani nəfrakisien irak.

³⁰ To yakpəh nəḡkiar-pikien kitawə-m kimiə, meinai Setan e yermaru kape tokrei tanə rinamuə. Nəsaninien kafan rikək tuk napitayen Yo,

³¹ məriḡ yakamor atuaturək əmə nəḡkiarien kape Tatə Kughen, mə narmamə kape tokrei tanə

14:24: Jon 5:19; 7:16; 8:28; 12:49-50 **14:26:** Jon 15:26; 16:7,13;
1 Jon 2:27 **14:27:** Aes 9:6-7; Luk 2:14; 24:36; Jon 16:33; Rom 5:1;
Fil 4:7 **14:30:** Jon 12:31

tukharkun mə Yo yakorkeikei In.”

Kini Yesu rımə, “Ita. Pəh kisərer misap eikin e.”

15

Yesu ramni nuhpikinien kin In, mə In rəmhen kin nukne nai

¹ Kini Yesu rımını mımə, “Yo e nuknei nai əfrakis. Rimik In yəsim.

² Kini kwermi nai minə fam yamə mine khapəh nhakuəyen, In tukrərəru ta əriə. Kini kwermi nai minə fam yamə mine kamhakuə, In tukrəspir əriə mə tukhakuə kin kwənkwaيريا ripsaah.

³ Kini kimiə naksəmhen kin kwermi nai. Yakaməspir huvə əmiə kin nəgkiarien yame yakamni-pre tuk əmiə.

⁴ Səpit-pə irak, kini jakəpit-pre irəmiə. To kwermi nai rıpəh nəpit-pənien ye nıpran, to rıpəh nıkuəyen. Ye norien kirikianə əmə min, tukmə nakhapəh nisəpit-pəyen irak, to nımraghien kapəmiə rıpəh norien kwənkwan.

⁵ “Yo e nuknei nai. Kini kimiə rəgrəgin minə. Yermamə yame rəpit-pə irak, kini jakəpit-pən iran, nımraghien kafan tukror kwənkwan ripsaah. Mərig tukmə naksəpəh Yo, to nakhapəh nisorien nar kirik.

⁶ Yermamə yame rıpəh nəpit-pəyen irak in rəmhen kin kwermi nai yame kərəru, kamarakikin, ramswiin mımsiə. Kwermi nai yamə mine kisor məknakin, kampik, kamarakikin-pən ye nap, kavaan əru.

14:31: Jon 10:18; 12:49 **15:1:** Aes 5:1-7; Jon 6:35 **15:2:** Mat 7:20; Gal 5:22-23; Efes 5:8-9; Fil 1:11; Hib 12:5-11 **15:3:** Jon 1:29; 13:10; Efes 5:26 **15:4:** Jon 6:56 **15:5:** Fil 4:13 **15:6:** Mat 3:10

⁷ Tukmə naksəpit-pə tuk Yo, kini nəgkiarjen kafak raməmir irəmiə, naha nhagin yame kimiə naksorkeikei misaiyoh kin, Kughen tukrivəhsi-pre kimi əmiə.

⁸ Nımraghien kapəmiə tukror kwənkwan ripsaah; nar a tukravəh-si haktə nhag Tatə, kini mamhajoun mə kimiə kafak minə narmamə.

⁹ “Tatə Kughen In rorkeikei pik Yo. Kini ye norien kirikianə əmə min, Yo yakorkeikei əmiə. Haraptərəkin tim tim kafak norkeikeiyen.

¹⁰ Tukmə nakasor kafak nəgkiarjen, takamharəh tim tim kafak norkeikeiyen, rəmhen əmə kin yame yakamor nəgkiarjen kape Tatə Kughen, mamraptərəkin tim tim norkeikeiyen kafan.

¹¹ Yo yimnamni-ərhav-pre nəgkiarjen e tuk əmiə mə rikimiə tukragien, rəmhen kin yame Yo, rikik ramagien. Kini rikimiə tukragien magien pik.

¹² Yakamərəhu-pre natuakəmien kirik kimi əmiə mə takasəkeikei misorkeikei əmiə minə, rəmhen kin yame Yo yakorkeikei əmiə.

¹³ Yermamə yame rameighan-pən kin kafan nımraghien mə tukrivəh mıragh in minə tiksın, norkeikeiyen kafan rehuə rapita norkeikeiyen kape narmamə minə tiksın.

¹⁴ Tukmə nakasor kafak nəgkiarjen, ramhajoun-pən mə kimiə kafak tiksın fren minə.

¹⁵ To yakpəh nokrən-minien kin əmiə mə yorwok minə kafak, meinai yorwok ramor əmə wok meinien nərigien kape yamehuə kafan. Mərig

15:7: Mat 7:7 **15:8:** Jon 8:31; Gal 5:22-23 **15:10:** Jon 14:15

15:11: 1 Jon 1:4 **15:12:** Jon 13:34 **15:13:** Jon 10:11; Rom 5:7,8;
1 Jon 3:16

taktakun ai, yakamokrən kın əmiə mə kafak mınə fren, meinai yakamni-ərhav-pre fam nəgkiarinen yame Tatə Kughen ramni-pə tuk Yo.

¹⁶ Pəh nien mə kimiə nımnharpen Yo; mərig Yo yımırpen əmiə. Kını Yo yakamırpen əmə mə takhavən masor wok, kını pəh wok kapəmiə tukror kwənkwan. Kını kwənkwai wok kapəmiə tukraməmır kape rerin. Kını ai, tukmə naksaiyoh kın naha nhagin kimi Tatə Kughen ye nhagık, kını In tukrivəhsi-pre kimi əmiə.

¹⁷ Yakamərəhu-pre natuakəmien kirik kimi əmiə mə takasəkeikei misorkeikei əmiə mınə.”

Narmamə kape tokrei tanə kasəməkin narmamə kape Yesu mınə

¹⁸ Kını Yesu rini-pən mın tuk əriə mımə, “Tukmə narmamə kape tokrei tanə kasəməkin əmiə, rikimiə tukraməkeikei məməsik mə apa kupan, iriə kimisəməkin məkneikin Yo.

¹⁹ To ripi mə kimiə narmamə kape tokrei tanə, to narmamə kape tokrei tanə kisorkeikei əmiə; mərig pəh nien mə kimiə narmamə kape tokrei tanə e. Yo yakwırpen ta əmiə, kını mivəh-si ta əmiə tuk narmamə kape tokrei tanə. Ror pən, narmamə kape tokrei tanə kasəməkin əmiə.

²⁰ Rikimiə tukraməkeikei məsik nəgkiarinen yame yakwəni-pre ta tuk əmiə mə, ‘Yorwok kirik to rıpəh nehuəyen rapita kafan yemehuə.’* Kını tukmə narmamə kape tokrei tanə kasor ahas pə pik kimi Yo, ye norien kirikianə əmə mın,

15:15: Jon 8:26 **15:16:** Jon 13:18; 15:5 **15:17:** Jon 15:12

15:18: Aes 66:5; 1 Jon 3:13 **15:19:** Jon 13:16; 17:14 * **15:20:**
Yesu rımını məkneikin ye Jon 13:16.

iriə tukasəkeikei masor ahas pre tuk əmiə. To iriə kipsisor nəgkiarien kafak, to kipsisor min nəgkiarien kapəmiə.

²¹ Iriə tuksor məknakin irəmiə, meinai kimiə kafak minə narmamə, kini iriə kaseinein Kughen yame rimnher-pə kin Yo.

²² “To yakpipəh nuəyen məgkiar kimi əriə, to kipəh nəm-pəniən nar kirik irəriə. Mərig tak-takun ai, yakwauə ta; to khapəh niserkwaigien kin təvhagə has kapəriə.

²³ Yermamə yame raməmakin Yo, In raməmakin min Rimik.

²⁴ Yimauə mor nimtətien minə e ye nimiria, yame to yermamə pisin kirik ripəh norien. Ror pən, iriə kharkun mə Yo e pa. Kharkun pawk Yo, mərig kasəmakin Yo, masəmakin min Rimik. Kini taktakun ai, tuksəm-pən nar has irəriə.

²⁵ Mərig narimnar minə e tukasəkeikei misor məknakin, mor mə nəgkiarien yame kimnharai ta ye nəkwəkwə kape Loa kapəriə tukruə mor nəfrakisien kin, yame ramni mə,

“Yimipəh nor-pawk-əyen nar has kirik irəriə, mərig iriə kasəmakin Yo.’ (Sam 35:19, 69:4)

²⁶ “Mərig nipig Yasitu tukruə, in tukrini-ərhav Yo. Nanmin kape Nəfrakisien tukrisi-pən tuk Tatə Kughen. Kini Yo jakher-pre kin rurə tuk əmiə.

²⁷ Kini kimiə min, takasəkeikei mhani-ərhav Yo, meinai kitawə-m kimiə kimmisarə kwis ye

15:20: Jon 3:16; 2 Tim 3:12 **15:21:** Aes 66:5; Mat 5:10-12; 10:22; Luk 6:22-23; Jon 16:1-3; Wok 5:41; 1 Pita 4:14; Rev 2:3 **15:22:** Jon 9:41; Rom 1:20; 2:1; Luk 11:31-32 **15:24:** Jon 5:36; Mat 11:20-24
15:26: Jon 14:26

nirikakunien ye wok kafak muə meriaji-pə ai tak-takun.

16

¹ “Yo yakamni-ərhav-pre narimnar minə e tuk əmiə mə kapəmiə nhatətəyen tukripəh nimirien.

² Iriə tukpisher ta kin əmiə ye nimə kape nofuginien kapəriə; kini nəfrakisien əgkap mə nipig yame ramuə, tukshopni əmiə, mhamə ta mə nar yame kasor, riki Kughen ramagien tukun.

³ Iriə kasor narimnar minə a meinai iriə kaseinein Tatə Kughen maseinein min Yo.

⁴ Mərig Yo yakaməkupan mamni-ərhav-pre narimnar minə e tuk əmiə. Kini nipig tukmə nakwəsəm narimnar minə a kinamor irəmiə, rikimiə tukraməsik mə Yo yakwəni-ta narimnar minə a tuk əmiə.

Wok yame Nanmin kape Kughen tukror

Kini Yesu rimə, “Mərig Yo yimnapəh niniərhav-pre-yen narimnar minə e tuk əmiə apa kupan, meinai kitawə-m kimiə kimnasəmir, [nahasien minə a ramuə əmə tuk Yo].

⁵ Mərig taktakun ai, jakrerig-pən tuk Yermamə yame rimnher-pə kin Yo. Kini kimiə kirik rimnapəh naiyohyen Yo mə yakamvən hiə.

⁶ Yakamni-ərhav-pre narimnar yamə mine tukripitərhav-pə tuk əmiə, rikimiə rəpou.

⁷ Mərig yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə rhuvə pik tuk əmiə mə jakəpəh əmiə. Meinai to yakpipəh nəpəhyen əmiə, to Yasitu ripipəh nəmirien tuk

əmiə. Mərig tukmə yakəpəh əmiə mamvən, kini jakher-pre kin Yasitu tukruə marə kimiə min.

⁸ Kini nipiğ In tukruə, mhajoun narmamə kape tokrei tanə mə iriə yor təvhagə has minə, kini nətərigien kapəriə rīpəh nəmhenien mə iriə tüksor nar ratuatuk ye nīmri Kughen. Kini nətərigien kapəriə rīpəh nəmhenien tuk nəkirien norien kape narmamə.

⁹ Nanmīn e tukrhajoun əriə mə iriə yor təvhagə has minə meinai khapəh nhaniyen nəfrakisien irak.

¹⁰ Kini tukrhajoun əriə mə nətərigien kapəriə rīpəh nəmhenien mə tüksor nar yame ratuatuk ye nīmri Kughen, meinai jakrerīg-pən tuk kafak Tatə, kini iriə tukhapəh nisəm-minien Yo.

¹¹ Kini tukrhajoun əriə mə nətərigien kapəriə rīpəh nəmhenien tuk nəkirien norien kape narmamə, meinai Kughen in rīnəkir ta yermaru kape tokrei tanə e Setan mīmə tukrivəh-si-pən narpīnien kīmin.

¹² “Yakmə jakni-pre narīmnar rīpsaah mīn tuk əmiə. Mərig to nakhapəh nhapīk-famien əriə, meinai iriə khaskai pīk tuk əmiə.

¹³ Mərig nipiğ Nanmīn kape Nəfrakisien tukruə, In tukrikir əmiə, mor əmiə takharkun nəfrakisien minə fam. In to rīpəh nīni-atuk-əmāyən kafan nəgkiarien. Mərig In tukramni-ərhav əmə narīmnar yamə mīne In ravəh tuk Tatə Kughen. Kini mamni-ərhav-pre tuk əmiə narīmnar fam yame tuk nipiğ kīrik kīpihauə.

16:7: Jon 7:39; 14:6 **16:9:** Jon 15:22 **16:10:** Aes 64:5; Mat 5:20; Rom 1:17; 3:21,22; 10:3; Fil 3:6-9; Taet 3:5; 1 Pita 3:18 **16:11:** Jon 12:31 **16:12:** Mak 4:33 **16:13:** Jon 14:17

14 In tukrivəh nəgkiarien əfrakis tuk Yo mīni-ərhav-pre tuk əmiə. Tukror norien a, mivəh-si haktə Yo.

15 Narimnar fam kape Tatə Kughen, kafak. Ror məkneikin, Yo yakamni mə Nanmin e tukrivəh nəgkiarien əfrakis tuk Yo, mamhoprai-pre kimi əmiə.”

Yesu tukrimhə, marə mhekimter min, kafan narmamə tuksəm min In

16 Kini Yesu rimi-pən tuk əriə mīmə, “Pəh nien mə tuktu, takhapəh nisəm-minien Yo; kwasig ikin, taksəm min Yo.”

17 Kini narmamə tiksın kafan kisaiyoh əriə minə mhamə, “?Nəgkiarien e nıpran rimə naha? In ramni-pə tuk ətawə mīmə, ‘Pəh nien mə tuktu, takhapəh nisəm-minien Yo; kwasig ikin, taksəm min Yo,’ kini In rimi min mīmə, ‘Yakamvən jakəm Tatə Kughen.’

18 ? Nəgkiarien e rimi mə, ‘pəh nien mə tuktu’ nıpran ramni mə naha? Kitawə kiseinein nəgkiarien e In ramni.”

19 Kini Yesu ruirkun ta mə iriə kasorkeikei mə tuksaiyoh In kin nıprai nəgkiarien kafan, kini In rimi-pən tuk əriə mə, “?Rhawor? Yo yakamni mə, ‘Pəh nien mə tuktu, takhapəh nisəm-minien Yo; kwasig ikin, taksəm min Yo.’ ?Kini taktakun ai nak-saiyoh əmiə minə mə takharkun nıprai nəgkiarien e uə?

20 Yakamni-pre əfrakis tuk əmiə mə rikimiə tukrəmhə, taksasək pik. Mərig narmamə kape tokrei tanə, rikiriə tukragien. Kimiə taksərig rahas

pik, mærig næmhøyen kapæmiæ tukrukreikin muæ nagienien.

²¹ Tukmæ ruauæ ipakæ mæ piraovin kirik tukreimæk kin kwajikovæ kafan, tukramækeikei mærig rahas; meinai rinor nipig kafan mæ tukreimæk. Mærig kwasig ikin, tukmæ tini rarha, rikin tukripæh næsik-minien næmhøyen kafan. Rikin tukragien æmæ meinai tini rimnarha-pæ ye tokrei tanæ.

²² Ye norien kirikianæ æmæ min, naksærig rahas pawk ai taktakun, mærig kwasig ikin, jakæm min æmiæ, kini rikimiæ tukragien pik; to yermamæ kirik ripæh nor-minien æmiæ naksærig rahas.

²³ Ye nipig a, to nakhapæh nisaiyoh-minien Yo kin niprai nægkiarien kirik.

“Yakamni-pre æfrakis tuk æmiæ mæ tukmæ nak-saiyoh Tatæ Kughen kin nar kirik ye nhagik, kini In tukrivæh-si pre kimi æmiæ.

²⁴ Nakhapæh nisaiyoh-hanøyen kin nar kirik ye nhagik. Mærig saiyoh kin, mhavæh, pæh rikimiæ tukragien pik.”

Yesu rimnapita næsaninien kape tokrei tanæ

²⁵ Kini Yesu rægkiar mamni mimæ, “Yo yimini-pre nuhpikinien ye narimnar minæ e tuk æmiæ. Mærig nipig ramuæ yame jakpæh nini-pre-æmæ-yen nuhpikinien minæ tuk æmiæ, mærig jakægkiar atu-atuk kin Tatæ Kughen kimi æmiæ, mæ takharkun huvæ In.

²⁶ Ye nīpīg a, to yakpəh nəgkiar-atuə-kinien kapəmiə, mərig taksəgkiar atuətuk kimiə Tatə Kughen misaiyoh In kin narimnar ye nhagik.

²⁷ Meinai Tatə Kughen In rorkeikei pīk əmiə, meinai kimiə naksorkeikei Yo, mamhani nəfrakisien irak mə yīmasi-pən ye Kughen.

²⁸ Yīmasi-pən ye Tatə Kughen muə ye tokrei tanə. Kini pəh nien mə tuktu, jaktərhav mīn ye tokrei tanə, mirerīg-pən mīn tuk Tatə Kughen.”

²⁹ Kini narmamə kafan mīnə kimnhani mhamə, “! In en! Taktakun ai ik nakpəh nini-əməyen nuhpikinien, mərig nakamhoprai atuətuk əmə nəgkiarieren.

³⁰ Taktakun ai yakwənharkun ta mə to yer-mamə kīrik rīpəh hanə nini-pre-yen nəgkiarieren kīrik, kini ik nakwīrkun ta nərigien kafan. !Nar e ramhajoun-pən mə Ik nīmasi-pən ye Kughen!”

³¹ Kini Yesu rīni-pən tuk əriə mə, “Nakamhani nəfrakisien irak ai taktakun.

³² Mərig sətərig-ru. Nīpīg ramuə, kini nəfrakisien mə ruauə ta- yame narmamə tuksəko ye rhav əmiə taksaiyu rik rik, mamhavən iməmiə mīnə ikin, misəpəh pīsin əmə Yo yakaməmīr. Mərig Yo yakpəh nəmīrien Yo pīsin, meinai nīpīg m-fam Kafak Tatə raməmīr kimru mīn.

³³ Yo yakwəni-ərahv-pre ta narimnar mīnə e tuk əmiə, mə takhapəh nisətərig-pikien tukun, misarə ye nəmərinuyen meinai nīmraghien kapəmiə raməmīr irak. Nīpīg tukmə naksarə ye tokrei tanə e, takasəkeikei misarə ye nəmhəyen. Mərig

16:30: Mak 2:8; Jon 1:48; 2:24-25; 6:64; 21:17 **16:31:** Jon 4:23

16:32: Sek 13:7; Mat 26:56; Mak 14:27; Jon 8:29

takhapəh nhaginien, masərer tım tım, meinai Yo yimnapita nəsaninien kape tokrei tanə.”

17

Yesu rimməhuak tuk kafan nimraghien

¹ Yesu rinamni narimnar minə a, mivaag haktə ye neai, mamni mimə,

“Kafak Tatə. Nipig ruauə ta. Vəh-si haktə nhagik pəh rehuə, mə Yo min jakvəh-si haktə nhagim pəh rehuə,

² meinai Ik nimivəhsi-pə nəsaninien mine nehuəyen kimi Yo e kafam Kwajikovə; mə jakamarmaru ye narmamə minə fam, kini mirkun min nivəhsi-pənién nimraghien rerin kimi narmamə yamə mine nimivəhsi-pə əriə kimi Yo.

³ Kini nimraghien rerin e, nipran e mə narmamə tukharkun Ik, yame Ik pisin əmə Ik Kughen əfrakis, mharkun Yo, Yesu Kristo, yame Ik nimnher-pə kin Yo.

⁴ Yo yimnavəh-si haktə nhagim ye tokrei tanə e, kini minor ta infamien ye wok yame Ik nimivəhsi-pə kimi Yo mə jakor.

⁵ Tatə, taktakun ai, takvəh Yo yakurə mamarə kirau mik. Vəh-si haktə Yo mivəhsi-pə nehuəyen kimi Yo, rəmhen əmə kin yame yakwəvəh ta kupan nipig tokrei tanə e rimmamrikək hanə.

Yesu raməhuak tuk aposol minə kafan

16:33: Mak 13:9; Jon 14:27; Rom 8:37; 1 Jon 4:4; 5:4; Rev 2:7,11,17,26; 3:5,12,21; 21:7 **17:1:** Jon 12:23; 13:31,32 **17:2:** Dan 7:14; Mat 28:18; Jon 6:37,39; 1 Korin 15:27-28 **17:3:** Jon 17:25,26; Fil 3:8 **17:4:** Jon 13:31; 19:30 **17:5:** Jon 1:1-2; 8:58; 16:28; Fil 2:6-11

⁶“Narmamə yamə mine Ik nīmivəh-si ta əriə ye tokrei tanə mivəh-si pə kimi Yo, Yo yakamhajoun əriə kin Ik. Kupan, iriə kafam narmamə minə; məriḡ taktakun ai, Ik nakamərəhu-pən əriə ye kwermik, mə iriə kafak minə narmamə. Iriə kasəri-pən kafam nəḡkiarien,

⁷ kini taktakun ai, iriə kharkun mə narimnar yame nīmivəhsi-pə kimi Yo, ramsi-pre əmə tuk Ik.

⁸ Iriə kharkun narimnar minə e meinai Ik nakwəni-pə ta nəḡkiarien iran kimi Yo, kini Yo yakməni-ərhav-pən tuk əriə, kini iriə kamhavəh yerkiria, mharkun mə nəfrakisien əḡkap mə Yo yimasipre tuk Ik, mamhani nəfrakisien mə Ik nimmher-pə kin Yo.

⁹“Yo yakaməhuak tuk əriə. Yakpəh nəhuakien tuk narmamə kape tokrei tanə. Yakaməhuak əmə tuk narmamə yamə mine Ik nīmivəh-si-pə əriə kimi Yo, meinai iriə kafam narmamə minə.

¹⁰ Narmamə minə e yimipik əriə, iriə fam mine e, iriə kafam narmamə minə. Kini narmamə mifam e nīmipik əriə, kafak minə fam. Kini Ik nimmnor narmamə minə e mə nimraghien kapəriə ravəh-si haktə nhagik.

¹¹ Taktakun ai, yaknauvrə tuk Ik, kini pəh nien mə tuktu, jakpəh narə-minien ye tokrei tanə e. Məriḡ narmamə minə e kasarə hanə ye tokrei tanə e. Tatə, Ik nakatuatuk əḡkap. Takəpkətərəkīn narmamə minə e pəh tukasarə huvə ye nəsaninien kafam, yame Ik nīmivəh-si pə kimi Yo, mə iriə tukasarə kirikianə əmə, rəmhen kin yame kirau kwarə kirikianə.

¹² Nīpīg yimnamarə kīmawə miriə, kini yimnarha huvə tuk əriə ye nəsaninien kafam yame Ik nīmivəhsi-pə kimi Yo. Yimnaməm huvə əriə, mīpəh nəpəhyen kirik. Iriə kirikianə əmə rimmerwei, yermamə e in e yame tukraməkeikei mivəh narpinien. Nar a rimatərhav-pə mor nəgkiarieren ye Nəkwəkwə Imərhakə ruə mor nəfrakisien kin.

¹³ “Taktakun ai, yaknavruə tuk Ik, məriḡ yakamarə hanə ye tokrei tanə mamni nəgkiarieren minə e, mə narmamə minə e tukhavəh fam nagienien e raməmīr yerikik.

¹⁴ Yo yimīni-ərhav-pən kafam nəgkiarieren kimi əriə. Kini ror məkneikin, narmamə kape tokrei tanə kasəməkin əriə, meinai iriə pəh nien mə narmamə kape tokrei tanə, rəmhen kin yame pəh nien mə Yo yermamə kape tokrei tanə.

¹⁵ Pəh nien mə yakamaiyoh Ik mə takvəh-si ta əriə ye tokrei tanə. Məriḡ yakorkeikei mə Ik takərer əswasiḡ kin yemə has e Setan, mə in tukriḡpəh nuəyen moriah əriə. Ik takamarha huvə tuk əriə.

¹⁶ Pəh nien mə Yo yermamə kape tokrei tanə. Ror pən, iriə min, pəh nien mə narmamə kape tokrei tanə.

¹⁷ Kafam nəgkiarieren raməfrakis. Ik takor kafam nəgkiarieren pəh ramor wok ye nīmraghien kapəriə mə iriə tukhauə narmamə əfrakis minə kafam, misəmərhakə misatuatuk.

¹⁸ Ik nīmnhher-pə kin Yo yakuə ye tokrei tanə e; kini ye norien kirikianə əmə min, Yo yakamher-

ərhav kɪn əriə mə tuksarkurao ye tanimtanə.

¹⁹ Kini Yo yakvəh-si pre atuk Yo mə jakamərhakə, mə jakasitu ye narmamə minə e, mə iriə min tuksəmərhakə misatuatuk, mə iriə tukhauə narmamə əfrakis kafam.

Yesu raməhuak tuk narmamə yamə mine kamhani nəfrakisien iran

²⁰ “Pəh nien mə yakaməhuak əmə tuk narmamə kafak minə, mərig yakaməhuak min tuk narmamə tiksɪn min yamə mine kafak narmamə minə tukhani-ərhav pən kafak nəgkiarien kimi əriə, pəh iriə tukshatətə irak.

²¹ Tatə, yakaməhuak tuk əriə, mə iriə m-fam tukhauə kirikianə əmə, rəmhen əmə kɪn yame kɪrau kwarə kirikianə əmə. Kafak nımraghien raməmır iram, kini kafam nımraghien raməmır irak. Yakaməhuak tuk əriə mə tukhauə kirikianə kitawə mik, mə narmamə kape tokrei tanə tukhani nəfrakisien irak mə nımner-pə kɪn Yo.

²² Ik nakwəvəh-si-pə ta nehuəyen kimi Yo, kini Yo yakamautə-pən kɪn kafak nehuəyen kimi əriə, mə iriə tuksarə kirikianə rəmhen kɪn yame kɪrau kwarə kirikianə.

²³ Kafak nımraghien raməmır yerkiria; kini kafam nımraghien raməmır irak. Ror pən, yakaməhuak mə iriə tukhauə kirikianə ye narımnar fam, mə narmamə kape tokrei tanə tuksəm əriə, kharkun mə Ik nımner-pə kɪn Yo,

17:18: Jon 3:17; 20:21; Mat 28:18-20 **17:19:** Dut 15:19,21; Mak 14:24; Luk 22:19; Jon 6:51; 1 Kor 11:24; Taetas 2:14; Hib 9:14; 10:10

17:21: Jon 3:17 **17:22:** Jon 1:14; 14:20

mharkun mə Ik nakorkeikei kafam narmamə minə rəmhen əmə kın yame Ik nakorkeikei Yo.

²⁴ “Tatə. Ik nımnərəhu-pə əriə ye kwermik mə iriə kafak narmamə minə. Kını Yo yakorkeikei mə iriə tukharkun nıvənien aikin Yo yakamvən ikin, mə iriə tuksəm nehuəyen kafak yame jakpivəh. Nehuəyen e, Ik nımvəhsi-pə kimi Yo, meinai Ik nımnorkeikei Yo məkupan, nıpig tokrei tanə rımnamrikək hanə.

²⁵ “Tatə. Ik nakatuatuk pik. Narmamə kape tokrei tanə, iriə kiseinein Ik, mərig Yo yakirkun Ik. Kını narmamə kafak minə, iriə kharkun mə Ik nımnher-pə kın Yo.

²⁶ Yo e yımnor əpu Ik kimi əriə, mə iriə tukharkun huvə Ik, kını Yo, jakaməkeikei mamor əpu Ik mamripin, mə norkeikeiyeen kafam tukramarə yerkiria, mə Yo min jakamarə yerkiria.”

18

Tikmir minə kape Yesu kimnhauə mharaptərəkın

In

(Mat 26:7-56; Mak 14:43-50; Luk 21:47-53)

¹ Yesu rımnəhuak ta, mıtərhav ye taon a, mukurao-pən ye kwenımrhe tukwas mir, ye nıkwətanə kirik kamni kimə Kedron, mhaktə ye tukwas, mivən aikin kaməsim ikin. Kını Yesu mine kafan narmamə minə kimnhavən yerki nai minə a.

² Kını Judas e kwasig ikin rımnėighan-pən kın Yesu kimi tikmir minə kafan, in ruirkun ta kwənmhaan a, meinai nıpig kirik, Yesu mine

17:23: Jon 16:27 **17:24:** Jon 1:1-3,14; 12:26; 1 Pita 1:20 **17:25:** Sam 119:137; Jon 15:21; 16:3; Rom 3:26 **17:26:** Jon 15:9; 17:6; Rom 5:5

kafan narmamə minə iriə kasofugin əriə minə aikin.

³ Kini jif pris minə mine Farisi minə kimisher-pən kin mobael minə tiksın kape nəmə Rom mine mobael minə tiksın yamə mine kasarha tuk Nimə Ehuə kape Kughen, khauə misəm Judas. Kini Judas rikir əriə mhavən yerki nəsimien a. Iriə kimnhapik kwensia, mine laet, mine narimnar kape narowaginien.

⁴ Kini Yesu ruirkun ta naha nhagin yame tukor iran. Mərig rimnəriwək, mivən tuk əriə, maiyoh əriə mimə, “?Nakasarha-kin pa?”

⁵ Kini iriə khani-pən tukun mhamə, “Yakasarha-kin yemə Nasaret kirik, nhagin e Yesu.”

Kini In rini-pən tuk əriə mə, “Yo e.” (Kini Judas e yame rimnheighan-pən kin Yesu ye kwermiriə, in ramərer iriə min).

⁶ Kini nipig Yesu rimini mimə, “Yo e,” iriə kimisəriwək kin nimeitairiə mharerig, miseiwaiyu, mhamir.*

⁷ Kini Yesu rarə maiyoh min əriə mimə, “?Kimiə nakasarha-kin pa en?”

Kini iriə khamə, “Yemə Nasaret kirik, nhagin e Yesu.”

⁸ Kini Yesu rimə, “Yakwəni-pre ta tuk əmiə mə ‘Yo e.’ Tukmə nakasarha-kin əmə Yo, səta ye narmamə minə en pəh kamhavən.”

18:2: Luk 21:37; 22:39 **18:3:** Wok 1:16 **18:5:** Jon 6:20; 8:24,28,58; 13:19; 8:6,8 * **18:6:** Tukmə ror nipig Yesu rimini mə “Yo e” iriə kimiseiwaiyu mamhamir meinai nəgkiarien e “Yo e” ye nəgkiarien kapə nəmə Gris rəmhen əmə kin nhag Kughen yame ramərhaktə, to kipəh niniyen. **18:6:** Rev 1:17 **18:8:** Jon 6:20; 8:24,28,58; 13:19; 8:6,8

⁹ In rimiini məknakin mə nəgkiarinen yame ruini ta tukruə mor nəfrakisien kin, yame rimiini mimə, “Tatə, narmamə yame nimnərəhu-pən əriə ye kwermik, yimnamarha huvə tuk əriə, mipəh nəpəhyen kirik.”†

¹⁰ Kini Saemon Pita, kafan kirik aikin nao nisə. Məkneikin rirəhsi-ərhav, mərəru ta nimətərgi slef kirik matuk kape hae pris. (Nhag slef e Malkas).

¹¹ Mərig Yesu rimiini-pən tuk Pita mə, “!Vai-pən nao nisə kafam ye tamhekin! Ik takaməkeikei mirkun mə Yo yakaməkeikei mamarə ye nəmhəyen yame Tatə Kughen ravəhsi-pə kimi Yo.”

*Kimnharəh Yesu mhavən ramərer ye nimri mirh
(Mat 26:57-58; Mak 14:53-54; Luk 22:54)*

¹² Kini mobael minə kape nəmə Rom mine yemehuə kapəriə, mine mobael yamə mine kasarha tuk Nimə Ehuə kape Kughen kimnharəh Yesu misarkis ətərakin.

¹³ Kimisəkupən mharəh In ramərer ye nimri Anas. Anas e mirei Kaefas. Kini Kaefas a ramor wok kape hae pris ye newk a.

¹⁴ In apa kupan rimiini-pən tuk nəmehuə kape nəmə Isrel mə, “Rhuvə əmə tuk əmiə mə yermamə kwənkwan kirikianə əmə tukrimhə tuk narmamə. Nar a rhuvə rapita yame narmamə ye kantri piəpiə tukhamhə.”‡

*Pita rimiini mə in reinein Yesu
(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)*

† **18:9:** Ruini məkneikin ye Jon 17:12. **18:11:** Mat 20:22

‡ **18:14:** Kaefas ruini ta nəgkiarinen e ye Jon 11:49-51.

¹⁵ Yermamə mɪn kɪrɪk kape Yesu, hae pris rɪrkun huvə in. Kɪni iriu Saemon Pita karakwasig kɪn Yesu, mhavən ipakə tuk nɪmə kape hae pris.

¹⁶ Mərig Pita to rɪpəh nɪvənien imə, mamərer əmə ye kwəruə. Mərig yermamə a kape Yesu yame hae pris rɪrkun huvə in, rɪsi-pən imə, mɪtərhav-pə ye kwəruə, maməgkiar kəskəh kɪmi piraovɪn yame ramərer tuk kwəruə, kɪni reighan kɪn Pita mə tukrɪvən imə.

¹⁷ Məkneikɪn pian a yame ramərer tuk kwəruə rarha-pən məm Pita, maiyoh in mɪmə, “Eh. ?Ik mɪn yermamə kɪrɪk kape Yesu?”

Mərig Pita rɪmə, “Nɪkam. Pəh nien mə yo yermamə kɪrɪk kafan.”

¹⁸ Kɪni nɪpɪg a, nɪpɪg kape nokieiyen. Kɪni yor wok mɪnə kape hae pris, mɪne mobael mɪnə kɪmnasarkəp. Kɪni Pita ramərer iriə miriə, masərkəp.

Hae pris raməgkiar kɪmi Yesu

(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹ Ye nɪpɪg a, hae pris rɪmnaiyoh Yesu kɪn narmamə mɪnə kafan, mɪne naha nhagɪn yame In ramhajoun.

²⁰ Kɪni Yesu rɪni-pən tukun mə, “Yo yɪmnamni-ərhav kafak nəgkiarɪen ye nɪmri narmamə ye tokrei tanə. Nɪpɪg m-fam, yakamhajoun narmamə ye nɪmə kape nofuginien, mɪne apa ye Nɪmə Ehuə kape Kughen, ikɪn nəmə Isrel kasofugin ikɪn. Yakpəh nerkwaigien kɪn nar kɪrɪk.

²¹ ?Rhawor nakamaiyoh məkneikɪn Yo? Rhuvə pɪk mə takvən maiyoh-pən narmamə yamə mɪne kɪmnasərig kafak nəgkiarɪen. Iriə kharkun huvə narɪmnar yame yakməni-pən tuk əriə.”

²² Yesu rægkiar mæknakin, mobael kirik yame ramærer tuk Nimə Ehuə kape Kughen ramærer ipakə tukun, marar mærip nikapin, mimə, “Nægkiarien e nakamni-pən tuk hae pris ripəh nəmhenien.”§

²³ Kini Yesu rini-pən tukun mə, “? Rhawor e yakamni əmə nəgkiarien yamə mine kisatuatuk kini nakamərip nikapik tukun? Tukmə nakasəm mə yakməni nar kirik ripəh nəmhenien, hani.”

²⁴ Məkneikin Anas rher-pən Yesu rivən məm hae pris e Kaeafas. Kipəh nirisin-ta-hanə-yen nərəus ye kwermın mir.

*Pita ramni min mə reinein Yesu
(Mat 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)*

²⁵ Kini Saemon Pita ramərkəp hanə, kini kisaiyoh-pən in mhamə, “Eh. Ik min e ik yermamə kirik kafan uə?”

Mərig Pita rimə, “Nikam. Pəh nien mə yo yermamə kirik kafan.”

²⁶ Məkneikin, yorwok kirik kape hae pris, in kwənərəus kirik kape kwən a yame Pita rimnərəru-ta nimətirgin, rimini-pən tukun mə, “Rikik raməsik mə yimnəm əmiru min apa yerki nəsimien.”

²⁷ Mərig Pita rimini-pən tukun mimə, “Pəh nien mə yo.”

Əmə məkneikin, man rəkakə.

*Yesu rærer ye nimri Paelat
(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)*

§ **18:22:** Khamə Yesu ramni hah hae pris, makapir loa ye Eks 22:28 yame ramni mə, “Takpəh nini-hah-yen Kughen mine nəmehua minə kapəmiə.” **18:27:** Jon 13:38

28 Kini yenpīg-enpīg əgkap, kharaptərəkīn Yesu mhatərhav ye nimə kape Kaeafas, mhavən ipakə tuk nimə kape Paelat. Paelat in gavman kape Rom, pəh nien mə yemə Isrel kirik. Kini nəmehuə kape nəmə Isrel kasəri-pən loa kapəriə, mhapəh nhavəniēn ye nəkwai nimə kape yermamə yame pəh nien mə yemə Isrel, tamə kisəmkimik, miseinein nəniēn nəviginien kape Pasova.

29 To khapəh nhavəniēn imei Paelat, Paelat ritərhav-pə, maiyoh əriə mīmə, “? Naksəm-pən naha nhagin rahas ye kwən e?”

30 Kini iriə khani-pən tukun mhamə, “To rimə kwən e rīpəh norien nar has, to yakhapəh nhakirien mhauə kimik.”

31 Mərig Paelat rini-pən tuk əriə mīmə, “Nīkam. Rhuvə mə takhakir in mhavən. Rhuvə mə kimīə səkir norien kafan rəri-pən natuakəmien kapəmīə, mhavəhsi-pən narpīniēn kimin.”

Mərig iriə kimnhani-pən tukun mhamə, “Mərig loa kape nəmə Rom ramni mə nəmehuə əmə kape Rom kharkun nhavəhsi-pəniēn narpīniēn kimi yermamə mə tukraməkeikei mīmə.”

32 (Apa kupan, Yesu rimini mə In tukrimhə məknakin; kini narimnar minə a ritərhav-pə mor nəgkiariēn kafan ruə mor nəfrakisien kin).*

33 Məkneikin Paelat rīvən min imə, mokrən kin Yesu mə tukruə mərer ye nīmrin, kini raiyoh In mīmə, “?Rhawor? ?Ik king kape nəmə Isrel uə?”

18:28: Jon 11:55 * **18:32:** Yesu rimini mə tuksəsik in ye nai kamarkwao kin. (Əm-ru Jon 3:14; 8:28; 12:32-33). Tukmə nəmə Rom khamə tukhavəhsi-pən narpīniēn kimi yermamə mə tukraməkeike mīmə, khavəhsi-haktə in ye nai kamarkwao kin. Mərig nəmə Isrel to khapəh nisorien məknakin. **18:33:** Mat 2:2; Luk 23:2-3

³⁴ Kini Yesu raiyoh In mīmə, “?Nərigien en kafam nakamni, uə narmamə kamhani-pre tuk ik?”

³⁵ Kini Paelat rīmini-pən tukun mīmə, “!Ah! Pəh nien mə yo yemə Isrel kirik. Narmamə imam ikin əmə mīne jif pris mīnə kafam, iriə kīmīseighan-pə kin Ik ye kwermik. ?Naha e nīmnor?”

³⁶ Kini Yesu rīmə, “Narmaruyen kafak rīpəh nəmhenien kin narmaruyen kape tokrei tanə əmə. To rīpimə narmaruyen kafak in kape tokrei tanə e, kafak narmamə mīnə kīpihaoh mobael mīnə tuk Yo, misərer əswasig kin nəmehuə kape nəmə Isrel mə tukhapəh nharaptəəkīnien Yo. Mərig narmaruyen kafak ror pīsīn ye narmaruyen kape tokrei tanə.”

³⁷ Kini Paelat rīni-pən tukun mə, “İnta. Ik nakamni mə Ik king kirik.”

Kini Yesu rīmə, “Tukmə ik nakamni mə Yo king, nəfrah. Yo yīmnarha-pə ye tokrei tanə tuk nar kīrikianə əmə, mə jakərer-ərhav mamni-ərhav nəfrakisien. Kini narmamə yamə mīne kīsorkēkei mə tuksərig nəfrakisien tukasēkei mīsərig nəgkiarien kafak.”

³⁸ Mərig Paelat rīni-pən tukun mīmə, “?Naha e nhagin nəfrakisien?”

Paelat rīmivəhsi-pən narpinien kimi Yesu mə tukraməkei mīmha

(Mat 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Kini Paelat rītərhav mīn mīvən məm nəmehuə kape nəmə Isrel, mīni-pən tuk əriə mīmə, “Yo yakpəh nəmien norien has kirik ye kwən e, yame ramni mə rīmnakapir loa.

³⁹ Mərig ye norien kapəmiə, ye newk minə fam, ye nipiḡ kape Pasova, yakamrisin yermamə kwənkwan kirikianə ye kalabus. ?Kini rhawor ye nərigien kapəmiə? ?Nakhamə jakrisin king e kape nəmə Isrel uə?”

⁴⁰ Kini iriə kisokrən apomh mhamə, “!Nikam! Takpəh nirisinien. !Risın Barabas!” (Barabas e rimikwasig kin narmamə tiksın mamhauh mobael kape gavman).

19

¹ Kini Paelat reighan-pən kin Yesu ye kwermi mobael minə, kini iriə kisərkis-ərkis In.

² Kini khapik nərəus kirik yame ror nhirin, mhakuh kəvəvhao kin, yame ramsigovin kəvəvhao kape king, kini mhaukrai-pən ye kapən kapə. Misarkaoh-pən kin kot əvhao kirik yame ramsigovin kot kape king.

³ Kini masərer tukun, misarh iakei iran, mamhani mhamə, “Ik e king kape nəmə Isrel. Kimawə yakamhavəhsi-pre nisaiyen kimik.” Kini misarar misəriḡ nikapin.

⁴ Kini Paelat risi-pən imə mitərhav mini-ərhav mimə, “Eh. Narmamə. Yakamkir ye-rhav kwən e mə kimiə taksəm mə yakpəh nəm-pənien nar has kirik iran.”

⁵ Kini Yesu risi-pən imə mitərhav. Məvəvhao kin kəvəvhao yame kimnor kin nərəus yame ror nirhin, markaoh kin kot kape king, kini Paelat rini-pən tuk əriə mimə, “Səm-ru, kwən e ramuə.”

⁶ Mærig jif pris minə mine mobael yamə mine kasarha tuk Nimə Ehuə kape Kughen kimisarhapən misəm, masokrən apomh mamhani mhamə, “! Æsik-pən ye nai kamarkwao kin! !Æsik-pən ye nai kamarkwao kin!”

Kini Paelat rimini-pən tuk əriə mə, “Nikam. Kimiə atuatur hakir mhavən, misəsik-pən In ye nai kamarkwao kin. Mærig Yo yakpəh nəm-pənien nar has kirik iran.”

⁷ Mærig iriə khamə, “Kapəməwə loa ramni mə In tukraməkeikei mimhə, meinai In ramni mə In Ji Kughen.”

⁸ Paelat rimmærig nəgkiarien a, rigin pik.

⁹ Kini marar mivən min imə, maiyoh Yesu mimə, “?Ik yemə hiə?”

Mærig Yesu ripəh nhorpinien nəgkiarien kafan.

¹⁰ Kini Paelat rini-pən tukun mimə, “?Rhawor e nakpəh nhorpinien nəgkiarien kafak? ?Nakirkun uə nikam mə yakavəh nehuəyen tuk nirisinien Ik uə tuk nəsik-pənien Ik ye nai kamarkwao kin?”

¹¹ Kini Yesu rini-pən tukun mimə, “To Kughen ripipəh nivəhsi-preyen nehuəyen kimik, to nakpipəh nivəhyen nehuəyen tuk nəkirien Yo. Mærig hae pris rimneighan-pə kin Yo ye kwermim. Ror pən, Kughen tukrini mə in rimmor ta təvhagə has kirik rehuə rapita yame ik nimnor.”

¹² Kini ririkakun ye nipig a, Paelat rorkeikei mə tukririsin Yesu. Mærig nəmehuə minə kape nəmə Isrel kisokrən apomh mhamə, “Tukmə nakrisin kwən en ramvən, pəh nien mə ik yermamə əfrakis

19:6: Wok 3:13 **19:7:** Lev 24:16; Mat 26:63-66; Jon 5:18; 10:33

19:11: Jon 18:30; Wok 3:13; Rom 13:1

kirik kape King Sisa, meinai tukmā yermamā kirik ramni mīmā in king, in tikmir kape Sisa.”

¹³ Paelat rimmārig nægkiarīen a, kini mikir Yesu miratārhav. Mivān ye kwānmhan kirik kamni kimā Kapiēr Ǝtān-ətān Ikin. (Ye nægkiarīen kape nāmā Isrel, kamni kimā Gabata). Kini mək wātāpān ye jea kape nākiriēn nægkiarīen.

¹⁴ Ipakā yerkwēiha, ye nipig kape nor-əpnāpānāyēn ye nāviginien kape Pasova. Kini Paelat rini-pān tuk nāmehūā kape nāmā Isrel mīmā, “!Kapāmīā e king!”

¹⁵ Mārig iriā kasokr-apomh mamhani mhamā, “!Hakir ye-rhav! !Hakir ye-rhav! !Ǝsik-pān In ye nai kamarkwao kin!”

Kini Paelat rini-pān tuk əriā mīmā, “?Nəfrah? ? Kimiā naksorkeikei mā jakarkwātərəkīn-pān king kapāmīā ye nai kamarkwao kin uā?”

Kini jif pris minā khamā, “Sisa pišīn əmā in king kapāmawā.”

¹⁶ Kini Paelat rimmēighan-pān kin Yesu rīvān ye kwermiriā, mā mobael minā kape Rom tuk-sarkwātərəkīn-pān In ye nai kamarkwao kin.

Mobael minā kimisəsik haktā Yesu ye nai kamarkwao kin

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

Kini kharāh Yesu mhavān.

¹⁷ In atuk rīnamrāh nai kamarkwao kin, mhatārhav mhavān ikīn kirik, kamni kimā Kerhā irā jir. (Ye nægkiarīen kape nāmā Isrel, kamni kimā Golgota).

¹⁸ Ye kwānmhaan atuatur a in a, kimisarkwātərəkīn haktā Yesu ikīn ye nai

kamarkwao kin. Misarkwətərəkın min yermamə kíraru. Kírık ye níkarın matuk; kírık ye mawor. Kini Yesu rímnəker ye kwerkwán.

¹⁹ Kini Paelat rini, kírai ta nəgkiaríen kírık, karkwətərəkın haktə ye nai kamarkwao kin. Nəgkiaríen a ramni mə, “Yesu, Yemə Nasaret. In King kape nəmə Isrel.”

²⁰ Kini nəmə Isrel khapsaah kímisəvheikín nəgkiaríen a, meinai ikín a, kímisarkwətərəkın haktə Yesu ikín, ipakə əmə tuk taon. Kini nəgkiaríen a kímírai ye nəgkiaríen kape nəmə Isrel, míne ye nəgkiaríen kape nəmə Rom, míne ye nəgkiaríen kape nəmə Gris.

²¹ Kini jif prís mínə kape nəmə Isrel kímnhavən mhani-pən tuk Paelat mhamə, “Takpəh níraiyen mə ‘In e king kape Isrel.’ Rhuvə mə takrai mə, ‘Kwən e in ramni mə in king kape nəmə Isrel.’ ”

²² Mərig Paelat rímə, “Níkam. Yakwərai, yakwərai.”

Mobael mínə kímisəwhai neipən kape Yesu

²³ Kini nípig mobael mínə kwəsəkwətərəkín-pən ta Yesu ye nai kamarkwao kin, kini mhapík kafan narímnar, kini mísəwhai narímnar mísətu nímrín kuas, meinai iriə kuas. Mərig kímnhapəh nísəwhaiyen kot apomh kafan. Nípərin əmə, yame kípəh níjirien.

²⁴ Mhání-pən tuk əriə mínə mhamə, “To khapəh níseikusien. Pəh kísəsík daes tukun. Yermamə yame rapita, kafan e kot.” Nar e rítərhav-pə mor nəgkiaríen ye nəkwəkwə kape Kughen ruə mor nəfrakísien kin, yame ramni mə,

“Iriə tukhapik ta kafak neipən misəwhai irəriə
minə.

Kini misarukin daes tukun.” (Sam 22:18)

Ror məkneikin, mobael minə kimisor əfrakis
məknakin.

Yesu mine kafan mamə

²⁵ Kini nīpiraovin kuas kimnasərer ipakə tuk nai
kamarkwao kin kape Yesu. Iriə e: Mamə kape
Yesu, mine piauni, mine Meri kirik min, yame
in piraovin kape Kleopas, mine Meri pisin kirik,
yame in pian Magdala.

²⁶ Kini Yesu rarha-pən məm kafan mamə, mine
yermamə kirik kafan yame in rorkeikei pik,
kawərer ipakə tukun, kini rini-pən tuk kafan
mamə mə, “Pian əpə, kafam en kwajikovə.”

²⁷ Mini-pən tuk kwən a mimə, “Kafam en mamə.”
Kini ririkakun ye nīpig a, yermamə a kape Yesu
raməm huvə pian a rəmhen kin mamə atuatur
kafan.

Yesu rimamhə

(Mat 27:45-56; Mak 14:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸ Kini kwasig ikin ye narimnar minə a, Yesu
ruirkun mə In rinərkin wok yame rimauə
tukun mə tukror. Kini mimə “Yaknəkwəkwə.”
Rimini məkneikin mə tukror nəgkiarien kirik ye
Nəkwəkwə kape Kughen tukruə mor nəfrakisien
kin.*

²⁹ Kini kwaji besin kirik aikin ramkwətə, kwəvi-
pən ta waen əkwahir iran. Kini iriə kharəh neipən
kirik, miseires waen kin, misarkis-pən ye nai kirik

19:24: Jon 19:28,36,37 **19:25:** Luk 8:2; Jon 20:1,18 * **19:28:**
Əm-ru profesi kirik ye Ol Sam 69:21. **19:28:** Jon 17:4

kamni kimə 'hisop' mhavəh-si haktə mhavəh-si-pən ipakə tuk tikinher Yesu, mə tukrinim.

³⁰ Kini rəpaih əsigəvin waen, mini mimə, "Rinor infamien."

Kini rivaag-əhu, meighan-pən kin nimraghien kafan, kini mimhə.

Mobael kirik rimnhai nikar Yesu

³¹ Ruauə ye nipig kape napnəpenəyen, tukəni rikwamirkin, Sabat. (Sabat a in nipig ehuə kirik). Kini nəmehuə kape nəmə Isrel kimnhapəh nisorkeikeiyen mə nīprai yermamə tukraməker ye nai kamarkwao kin meriaji-pən Sabat. Ror pən, iriə tiksin kimnhavən misaiyoh Paelat mhamə tukrher-pən kin mobael minə khavən mishoprir-hoprir nihurisir, pəh irisir tukrhimhə aihuaa əmə. Kini nəmə Isrel tukharəh-si ta nīprairisir ye nai kamarkwao kin.

³² Kini mobael minə kimisəkupən mishoprir-hoprir nihu yermamə mir e kawəker ipakə tuk Yesu.

³³ Mhauə ipakə tuk Yesu, misəm mə In ruamhə ta, mhapəh nishopririen nihun.

³⁴ Mərig iriə kirik rimnhai əmə nikarin kin kwenhao. Əmə aikin, nitawin mine nunu iran, iriu kwis kimiwaiyu miratərhav ye nikarin.

³⁵ (Kini kwən kirik rinamərer ipakə tukun, məm narimnar minə e kin nimirin. Kini mamni-ərhav nəgkiarien yamə mine raməfrakis. Mamrai-pən ye nəkwəkwə e mə kimie min takhani nəfrakisien iran).

³⁶ Narimnar minə e kimnhatərhav-pə misor nəgkiarien kirik ye Nəkwəkwə kape Kughen ruauə mor nəfrakisien kin, yame ramni mə,
 “To iriə khapəh nishopir-pirien nikəkrin kirik.”
(Eks 12:46; Nam 9:12; Sam 34:20)

³⁷ Kini nəgkiarien kirik min ye Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə,
 “Iriə tuksarha-pən misəm yermamə yame kimishai.”
(Sek 12:10)

*Josef yemə Aramatia, mine Nikodimas,
 kimiwərkwaig kin nıprai Yesu
 (Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)*

³⁸ Kini ai, yemə Aramatia kirik, nhagin e Josef, in yermamə kirik kape Yesu. Mərig ramerkwaig kin mə tukpəh nirkunien mə in yermamə kafan, meinai ramgin kin nəmehuə kape nəmə Isrel. Kini in rimavən məm Paelat, maiyoh in mə tukreighaan kin nıprai Yesu. Kini Paelat reighan kin, kini Josef rivən mirəhsi-əhu.

³⁹ Kini Nikodimas e kupan rimavən yenpig məm Yesu, in rikwasig kin Josef. Mamrur nitip kirik rukwar kin monar pien pien mir e ‘mir’ mine ‘alos.’ Nitip a ripam rəmhen kin toti fo kilo†.

⁴⁰ Kini iriu kirərhəsi-ta nıprai Yesu, mirəuvrig kin neipən kirik e ‘linen.’ Kini miwor-pən monar pien pien ye nıpran, raməri-pən əmə norien kape nəmə Isrel tuk ninimien yermamə.

⁴¹ Kini ikin a kimiruk haktə Yesu ikin, ipakə tuk nəsimien kirik. Ye kwənmhaan a, kimnəpnəpeinə

19:36: Jon 19: 24,28,37

19:37: Rev 1:7

19:38: Jon 7:13

† **19:39:** Nəgkiarien kape nəmə Gris ramni “wan handred litrai,” rəmhen kin toti fo kilo. **19:39:** Jon 3:1-2; 7:50

ta ye nīpəg kapier tuk nīnimien yermamə, mərīg kīpəh hanə nīnim-pəniēn yermamə kīrik aikīn.

⁴² Meinai tukəni rikwamer kīn, Sabat kape nəmə Isrel, Josef mīne Nikodimas kwhai mīren nar, mīrəmə tukrīnim aihuaa əmə. Kīni nīpəg kapier a yame kamnīm yermamə ikīn ipakə əmə. Ror pən, iriu kwərəhu-pən nīprai Yesu aikīn.

20

Yesu ramragh mīn

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

¹ Ye Sande, yenpīg-enpīg əgkap, rampīgpiḡ hanə, Meri e pian Magdala rīmavən ye nəpag kapier, kīn məm mə kapier ehuə yame kīmukrai əswasiḡ-pən nīpəg kapier kīn, kīnəsok ta kīn.

² Məkneikīn, raiyu, mīreriḡ mīvən tuk Saemon Pita mīne yermamə mīn kīrik kape Yesu, yame Yesu rorkeikei pīk in. Kīni mīni-pən tuk əriu mīmə, “Yermamə kīrik ruirəhsi-ərhav nīprai Yesu Yermaru ye nīpəg kapier. Kīni yakeinein mə rīmnərəhu hiə nīpran.”

³ Kīni Pita mīne yermamə kīrik mīn kape Yesu, kīmīratərhav mīravən mə tukwəm nəpag kapier.

⁴ Kīmīwaiyu pīk mīravən, mərīg kwərə mīr a kīrik rīmnaiyu məkupan mapitan kīn Pita, mīvən ye nəpag kapier.

⁵ Kīni mamrəmīr, mīvaag-pən imə, məm neipən huvə mīnə e kamni kīmə ‘linen,’ yame kīmuvriḡ Yesu kīn kəkupən ramswiīn. Mərīg rīpəh nīvəniēn imə.

⁶ Kini Saemon Pita rarə muə mɪn, kini mauru-pən apa ye nɪpəg kapier, məm neipən mɪnə a ram-swiin.

⁷ Kini məm mɪn neipən yame kimuvrig kapən kapə Yesu kɪn kupan. Neipən a, rɪpəh nəmɪr-pənien tuk neipən tɪksɪn yame kimuvrig Yesu kɪn; mərig kɪmnarpəvɪn-arpəvɪn huvə, kukrai-pən ikɪpɪsɪn.

⁸ Kini ai yermamə kape Yesu yame rɪmnaiyu məkupan ye Pita, in mɪn rɪmnauru-pən ye nɪpəg kapier, məm narɪmnar mɪnə a, mamni nəfrakisien mə Yesu rɪmɪmragh mɪn ye nɪmhəyen.

⁹ (Ye nɪpɪg a, iriu kɪrapəh nɪrarkun-hanə-yen nɪprai nəgkiarɪen ye Nəkwəkwə kape Kughen yame ramni mə Yesu tukraməkeikei mamragh mɪn ye nɪmhəyen).*

*Meri e pian Magdala rɪmnəkupan məm Yesu
(Mak 16:9-11)*

¹⁰ Kini yermamə mir e kape Yesu kimɪrarerɪg mɪravən iməriu ikɪn,

¹¹ mərig Meri in rɪmnərəer ipakə tuk nɪpəg kapier mamasək. Mamasək əmə məkneikɪn, məmrəmɪr, mɪvaag-pən ye nəpəg kapier,

¹² məm agelo mir kɪraru apa imə. Neipən kapəriu rhawən pɪk. Iriu kaokwətə aikɪn kɪmnərəhu-pən nɪprai Yesu ikɪn. Kɪrik ramkwətə-pən a kimɪrəhu kapən kapə rɪvən pən ikɪn; kini kɪrik ramkwətə-pən a kɪmnərəhu nɪhun rɪvən pən ikɪn.

¹³ Kini iriu kwaiyoh Meri mɪrəmə, “Pian əpə. ? Nakamasək tuk naha?” Kini in rɪni-pən tuk əriu

* **20:9:** Profesi e raməmɪr ye Ol Sam 16:10 mɪne Aes 53:11. **20:9:** Luk 24:25-27,46; Jon 2:22; Wok 2:24-28

mimə, “Kwərəhshi-ta nıprai Yermaru kafak, kini yakneinein mə kimirəhu-pən hiə.”

¹⁴ Ruini-ta nəgkiarieren a, marar, marha-pən məm Yesu ramərer aikin. Mərig in rıpəh nirkunien mə Yesu.

¹⁵ Kini Yesu raiyoh in mimə, “Pian əpə. ?Nakamasək tuk naha? ?Nakamarha-kın pa?”

Mərig Meri, rikin raməsik mə ta mə yəsim kirik, rini-pən tukun mimə, “Yemehuə. Tukmə ik nimirəh nıpran, mərəhu ikin pukaa, hajoun kın yo pəh yakvən mirəh.”

¹⁶ Kini Yesu rini-pən tukun mə, “Meri.” Məkneikin Meri rarha-pən, məm, mokrən apomh mimə, “Raboni.” (Ye nəgkiarieren kape nəmə Isrel, nıpran rımə, “Yhajoun kafak”).

¹⁷ Kini Yesu rini-pən tukun mə, “Takpəh nırapien Yo, meinai yakpəh hanə nivənien tuk kafak Tatə Kughen. Mərig ik, yuvən, məm naorahik minə mini-əsahpən tuk əriə mə Yo yaknamrerig-pən apa ye rao ye neai tuk kafak Tatə, kini In min kapəmiə Tatə. In Kughen kafak, kini In min kapəmiə Kughen.”

¹⁸ Kini Meri pian Magdala rıməvən məm narmamə kape Yesu minə, mini-pən tuk əriə mimə, “! Nəmə minə əpə! Yımnəm Yermaru.” Kini məvsao kın naha nhagin yame Yesu rımini-pən tukun.

Narmamə kape Yesu minə kimisəm In

(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

¹⁹ Ye Sande, yenaiyu, narmamə kape Yesu minə kimisofugin əriə minə apa ye nimə kirik, kini misətapig tim tim, meinai kimnhagin kın nəmehuə minə kape nəmə Isrel. Məkneikin, Yesu rımauə

mærer ye kwerkwan iræriæ, kini mîni-pæn tuk æriæ mæ, “Næmærinuyen tukramaræ tuk æmiæ.”

²⁰ Kini mhajoun kwermîn kin æriæ, mîne nîkarin. Kimisæm Yesu Yermaru, rikiriæ ragien pik.

²¹ Kini Yesu rîni-pæn mîn tuk æriæ mæ, “Næmærinuyen tukramaræ tuk æmiæ. Kafak Tata rimnher-pæ kin Yo, kini ye norien kirikianæ æmæ mîn, Yo yakamher-ærhav kin æmiæ mæ takhatærav mhavæn ikin mînæ ye tanîmtanæ.”

²² Rimîni ta nægkiarien e, mher æpu æriæ, mîmæ, “Havæh Nanmîn kape Kughen.

²³ Tukmæ nakharîsin narmamæ tuk tævhagæ has kapæriæ, Kughen mîn tukrivæh-si ta narpînien kapæriæ. Kini tukmæ nakhapæh nharîsinien narmamæ tuk tævhagæ has kapæriæ, Kughen tukripæh nivæhsi-tayen narpînien kapæriæ.”

Tomas rimnæm Yesu kin nîmrîn

²⁴ Kini yermamæ kirik ye narmamæ twelef kape Yesu, nhagin e Tomas. Kamokræn kin in kimæ Didimas. In rimîrkæk yenîpig Yesu rimatærhav-pæ tuk æriæ.

²⁵ Kini in mînæ tiksîn kimnhani-pæn tukun mhamæ, “Eh. Yimîsæm Yesu Yermaru.”

Mærig Tomas rîni-pæn tuk æriæ mæ, “Tukmæ yakæm tamhek nil kin nîmrîk mîrap, kini mîrap tamhek kwenhao ye nîkarin, mîpîni næfrakisien iran. Mærig tukmæ yakpæh næmien, to yakpæh nîniyen næfrakisien iran.”

20:19: Jon 20:21,26; Jon 14:27; 16:33 **20:20:** Jon 16:19-22

20:21: Mat 28:19; Jon 3:17; 17:18; 20:19,26 **20:22:** Esik 37:9;

Jon 7:39; Wok 2:38; 8:15-17; 19:2; Gal 3:2 **20:23:** Mat 16:19; 18:18

20:25: Mak 16:11

26 Kini nəhuakien kirikianə ruə mivən, narmamə kape Yesu minə kimnasəkwətə kwis iriə Tomas ye nəkwai nimə kirik. Misətapig tim tim pawk, mərig Yesu ritərhav-pə mərer ye kwerkwan irəriə mimə, “Nəmərinuyen tukramarə tuk əmiə.”

27 Kini mini-pən tuk Tomas mimə, “Yuə mirap tamhek nil ye kwermik. Mirap tamhek kwenhao ye nikarik kin kwermim. Ni əmə nəfrakisien irak. Nərigien kafam tukripəh norien kiraru.”

28 Kini Tomas rini-pən tukun mə, “Ik kafak Yer-maru, mine Ik kafak Kughen.”

29 Kini Yesu rini-pən tukun mə, “Ik nimini nəfrakisien irak meinai ik nimnəm Yo. Mərig yamə mine khapəh nisəmien Yo, mamhani nəfrakisien irak, iriə tukasarə ye nihuvəyen əfrakis.”

Kimirai nəkwəkwə e kimə narmamə tukshatətə əfrakis ye Yesu

30 Yesu rimnor nimtətien minə ripsaah ye nimri kafan narmamə, yame kimnəpəh niraïyen ye nəkwəkwə e.

31 Mərig kimirai narimnar ye nəkwəkwə e mə kimiə takhani nəfrakisien mə Yesu in Kristo, mine in Ji Kughen. Kimirai nəkwəkwə e mə kimiə takhani nəfrakisien iran, mamhavəh nimraghien rerin.

21

Yesu rimnor nimtətien kirik, kafan narmamə minə khavi kəmam ripsaah

20:26: Jon 14:27; 20:19,21

20:27: Luk 24:40

20:28: Rev 4:11

20:29: Jon 3:15; 1 Pita 1:8-9

20:30: Jon 21:25

20:31: Jon 3:15;

19:35

¹ Kwasig ikin ye narimnar minə e, Yesu ritərhav-pə min tuk kafan narmamə minə apa ye nıkar-kar tahik apa Lugun Galili.* Kini mamor əpu In.

² Ye nıpig a, narmamə minə kape Yesu kimnasəriwək kirikianə. Saemon Pita, mine Tomas e kamokrən kin kimə Didimas, mine Nataniel e yemə Galili, rukwanu kafan kamni kimə Kena, mine ji Sebedi mir, mine yermamə mir kiraru min kape Yesu.

³ Saemon Pita rini-pən tuk əriə mə, “Yo yakamvən jakaruk kin net.”

Kini khamə, “Inta. Pəh kitawə khavən.” Kini iriə fam kimisəsok pirə ye bot kirik. Misaruk kin net a miseriaji reraan. Mərig khapəh nhaviyen kəmam kirik.

⁴ Kini rinamraan, Yesu ruə mamərer i-fiak; mərig kafan narmamə minə khapəh nharkunien mə Yesu.

⁵ Kini In raiyoh əriə mə, “Ah. ?Nakhavi kəmam kirik, uə?”

Mərig iriə khamə, “Nıkam. Kəmam rikək.”

⁶ Kini In rini-pən min tuk əriə mimə, “Intə. Sarko-pən ru kin net e ye matuk, mhavi kəmam tiksın.” Məkneikin, kisarko-pən kin net, mhapik kəmam ripsaah, ripsaah, to khapəh nhavi-haktəyen net.

⁷ Kini yermamə yame Yesu rorkeikei pik in, rini-pən tuk Pita mimə, “Eh. Yermamə e in en, Yesu Yermaru.” Pita rərig nəgkiarien a, mətəut aihuaa əmə, (meinai ye nıpig a rimnamaiyu kopiə kopiə) meiwaiyu ye bot, meiai məsok fiak.

* **21:1:** Lugun Galili, nhag pisin kirik e Lugun Tiberias. **21:1:** Jon 21:14; Jon 20:19,26 **21:3:** Luk 5:5 **21:4:** Luk 24:16; Jon 20:14 **21:6:** Luk 5:4-7

⁸ Kini narmamə kape Yesu minə kimnhavi fiak bot, misəukəkin fiak net yame rukwar kin kəmam, meinai bot ramərer ipakə əmə tuk niməkrəkir, rəmhen kin wan handred meta.†

⁹ Kini misəsok fiak misəm kher nap, kini kwənəmtarhe nap ramuək. Kini misəm kimnəpir kəmam kirik. Kini bred min apaikin.

¹⁰ Kini Yesu rini-pən tuk əriə mimə, “Hapik kəmam tiksın yamə mine nimnhavi, mhapik mhauə.”

¹¹ Kini Saemon Pita rimavən ye bot, kini məkəkkin net məsok fiak. Net a rukwar kin kəmam ehua minə, iriə m-fam wan handred fifti tri. Net a rukwar pawk kin kəmam, mərig rimipəh neikus-eikusien.

¹² Kini Yesu rini-pən tuk əriə mimə, “Hauə, pəh kisəvigin kwis.”

Kini iriə kirik rikin ripəh nəsikien mə tukraiyo In mə, “?Ik pa?” meinai iriə m-fam kwənharkun ta mə In Yesu Yermaru.

¹³ Kini Yesu rimivəh bred mivəh-si-pən kimi əriə, mivəh-si pən min kəmam.

¹⁴ Nipig Yesu rimamhə mamragh min, kini in a nipig yame ror kisisər kin yame In rimatərhav-pə tuk kafan narmamə minə.

Yesu rimivəhsi-haktə nərigien kape Pita, meinai in apa kupan, rimini m-kisisər mə reinein Yesu

¹⁵ Kimisəvigin ta, kini Yesu raiyo Saemon Pita mimə, “Saemon, ji Jon. ?Norkeikeiyen kafam tuk

† **21:8:** Nəgiarien kape Gris ramni “kiubit tu handred,” rəmhen kin wan handred meta. **21:14:** Jon 20:1,19,26

Yo rapita norkeikeiyen kape narmamə minə tiksin, uə?”

Kini Pita rini-pən tukun mīmə, “Ǝwəh. Yermaru, Ik nakwɪrkun ta mə yakorkeikei pik Ik.”

Kini Yesu rini-pən tukun mīmə, “Inta. Ik takaməvigin kwaji sipsip minə kafak.”

¹⁶ Kini marar maiyoh min in mīmə, “Saemon, ji Jon. ?Nakorkeikei Yo?”

Kini in rini-pən tuk Yesu mīmə, “Ǝwəh Yermaru. Ik nakɪrkun mə yakorkeikei pik Ik.”

Kini Yesu rini-pən tukun mīmə, “Inta. Takamarha huvə tuk kafak sipsip minə.”

¹⁷ Kini marar maiyoh min yame ror kisisər kin mīmə, “Saemon, ji Jon. ?Ik nakorkeikei Yo?”

Kini Pita, rikin rəmhə, meinai Yesu rimnaiyoh in m-kisisər mīmə, “?Ik nakorkeikei Yo?” Kini rini-pən tukun mīmə, “Yermaru. Ik nakɪrkun narimnar m-fam. Ik nakɪrkun mə yo yakorkeikei ik.”

Kini Yesu rini-pən tukun mīmə, “Ita. Ik takaməvigin kafak sipsip minə.”

Yesu rimi-ni-ərhav mə tukhopni Pita

¹⁸ Kini Yesu rirpɪn nəgkiarien mini-pən tuk Pita mīmə, “Yakamni-pre əfrakis tuk ik mə, apa kupan, nipig nimnamatamaruə, nimivəhsi-pən atuk kafam neipən, mameriwək, mamvən aikin minə fam yame ik nakorkeikei mə takvən ikin. Mərig tukmə naknəhuaru, takhuatuk kin kwermim, kini yarmə kirik tukrivəhsi-pre atuə kin kafam neipən, kini mikir ik nakravən aikin ik nakpəh norkeikeiyen mə takvən ikin.”

21:15: Mat 26:33-35; Jon 13:37-38 **21:16:** Esik 34:2; Mat 2:6; Jon 10:11; Wok 20:28; 1 Pita 5:2-3 **21:17:** Jon 13:38

19 Nəgkiarinen e Yesu rımnəkupan mamni-ərhav nımhəyen kape Pita, kini kafan nımhəyen in tukrivəh-si haktə nhag Kughen.

Kini Yesu rımnarar mini-pən tukun mə, “Ita, kwasig kin Yo.”

Yesu mine yermamə yame Yesu rorkeikei pik

20 Kwəriwək miravən, kini Pita rarar marha-pən məm yermamə kirik kape Yesu, yame Yesu rorkeikei pik, ramkwasig kin əriu. (Kwən a in a, yame apa kupan, ye nıpig kape Pasova, rımneiwayıyü mini-pən tuk Yesu mımə, “Yermaru. ?Pa nhagin tukreighaan-pən kin Ik ye kwermi tikmir minə kafam?”)‡

21 Nıpig Pita rımnəm yermamə e kape Yesu, kini raiyoh Yesu mımə, “Yermaru. ?Rhawor ye kwən e?”

22 Kini Yesu rımini-pən tukun mə, “Tukmə Yo yakorkeikei mə in tukramragh əmə mamrırpın meriaji jakrerig-pə min, ik to nakpəh nətərig-pikien tukun. Mərig ik, takaməkeikei mikwasig kin Yo.”

23 Yesu rımini-pən məknakin tuk Pita, kini nəvsaoyen kirik rəvirh-əvirh ye nəməhuak minə mə yermamə a kape Yesu tukrıpəh nımhəyen. Mərig pəh nien mə Yesu rımini mə tukrıpəh nımhəyen. Rımini-pən əmə tuk Pita mımə, “Tukmə Yo yakorkeikei mə in tukramragh əmə mamrırpın meriaji jakrerig-pə min, ik to nakpəh nətərig-pikien tukun.”

21:19: Jon 13:36; 2 Pita 1:14 ‡ **21:20:** Jon rımini nəgkiarinen e ye Jon 13:23, 25. **21:22:** Jon 21:19; Mat 4:19; 16:24

²⁴ Yermamə e kape Yesu, in yermamə kirikianə əmə yame ramni-ərhav narimnar minə e, kini mirai-pən narimnar minə e ye nəkwəkwə e. Kini kitawə kharkun mə nəgkiarien minə e kasəfrakis.

Nəgkiarien infamien kape nəkwəkwə e

²⁵ Kini Yesu rimnor narimnar ripsaah min. Tukmə narmamə khamə tukharai fam narimnar yame In rimnor, nəgkiarien ripsaah, tukreriaji nəkwəkwə ripsaah ripsaah ripsaah. Kwənmhan ye tokrei tanə e to riphəh nəmhenien tuk nətu-pəniən nəkwəkwə minə e aikin.

**Nəkʷəkʷə imərhakə kape kughen: nirpenien
vi
The New Testament in the Southwest Tanna Language
of Vanuatu
Le Nouveau Testament dans la langue sud-ouest Tanna
de Vanuatu**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Southwest Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tanna, Southwest

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

CXXX

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

ad9e16d0-33ca-5cbe-ad05-46d1635fa22b